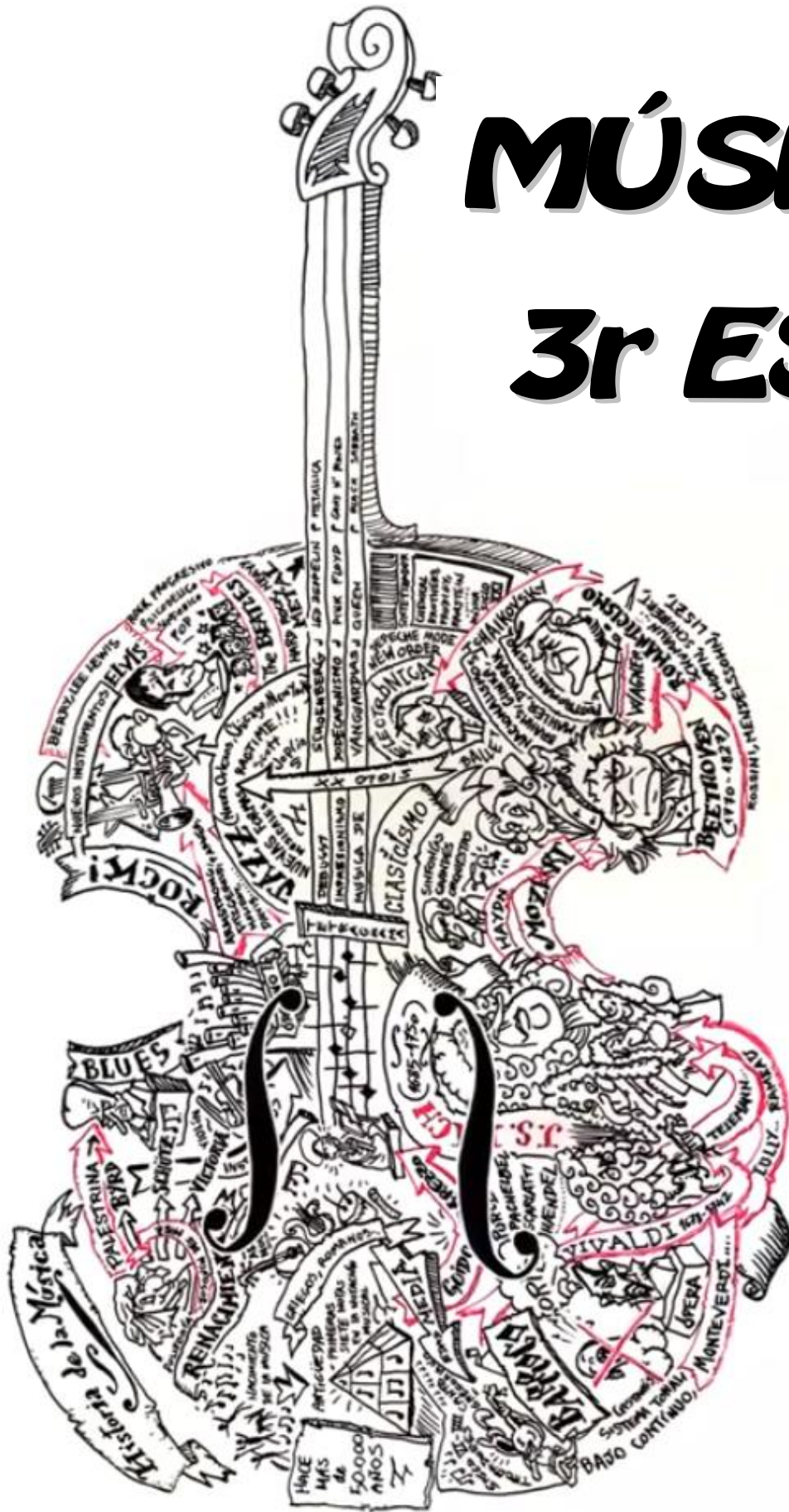

MÚSICA

3r ESO

Llenguatge musical

Avaluació inicial:

Repàs 1r ESO

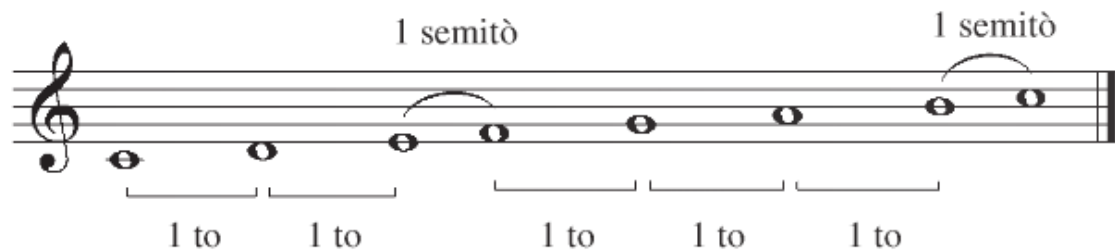
Notes en clau de Sol

Alteracions: modifiquen el so de una nota.

ALTERACIÓ	SIGNIFICAT	SIGNE
Sostingut	Apuja la nota un semitò.	#
Bemoll	Abaixa la nota un semitò.	b
Becaire	Anul·la l'efecte del sostingut i el bemoll.	♮

Distàncies entre les notes: la distància entre dues notes es d'un to, excepte entre les notes mi-fa i si-do que serà de mig to (un semitò). ("Mi familia ha sido premiada.")

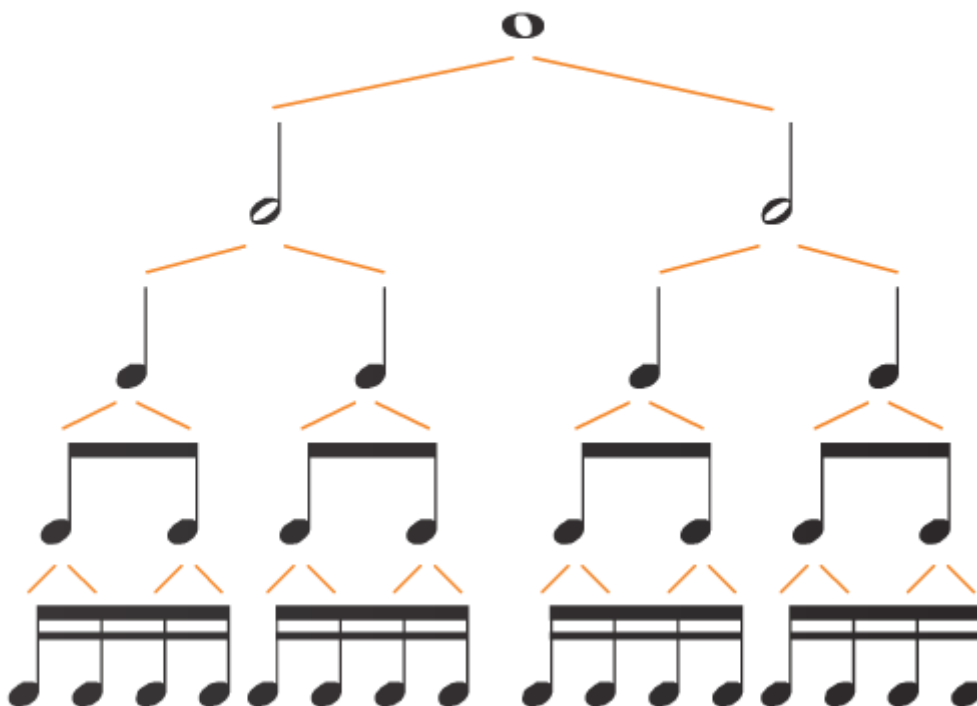
Compassos

COMPÀS	NÚM. DE TEMPS	FIGURA D'UN TEMPS	FIGURA DE COMPÀS
$\frac{2}{4}$	2 (binari)		
$\frac{3}{4}$	3 (ternari)		
$\frac{4}{4}$	4 (quaternari)		

Figures rítmiques

FIGURA	NOM	PULSACIONS	PAUSA
	rodona	4	
	blanca	2	
	negra	1	
	corxera	1/2	
	semicorxera	1/4	

Arbre d'equivalències

Signes de prolongació del so

Lligadura		Suma els valors de dues notes de la mateixa altura.
Punt		Allarga la meitat de la durada d'una nota.
Calderó		Allarga lliurement el valor d'una nota.

Signes d'accentuació i articulació del so

<i>Legato</i>		Indica que les notes s'han d'executar sense talls de so entre elles.
<i>Staccato</i> o picat		Indica que hem de separar el so entre les notes i les hem d'interpretar curtes.
Accent		Indica que hem d'executar les notes amb un atac més intens, més marcades.

Termes de tempo: velocitat d'interpretació d'una obra musical.

TERME	SIGNIFICAT
<i>Largo / Lento</i>	Molt lentament
<i>Adagio</i>	Lentament, a poc a poc
<i>Andante / Moderato</i>	Tranquil
<i>Allegretto</i>	Alegre
<i>Allegro</i>	Ràpid
<i>Vivo / Vivace / Presto</i>	Molt ràpid

TERME	ABREVIATURA	SIGNIFICAT
<i>accelerando</i>	<i>(acc.)</i>	Augment gradual de la velocitat de la pulsació.
<i>ritardando</i>	<i>(rit.)</i>	Disminució gradual de la velocitat de la pulsació.

Termes d'intensitat: permet distingir entre sons forts i fluixos.

TERME ITALIÀ	ABREVIATURA	SIGNIFICAT
<i>fortissimo</i>	<i>ff</i>	Molt fort i intens
<i>forte</i>	<i>f</i>	Fort
<i>mezzoforte</i>	<i>mf</i>	Sonoritat mitjana
<i>piano</i>	<i>p</i>	Fluix, suau
<i>pianissimo</i>	<i>pp</i>	Molt fluix

TERME ITALIÀ	ABREVIATURA I REGULADOR	SIGNIFICAT
<i>crescendo</i>	<i>(cresc.)</i> \lessgtr	Augment gradual de la intensitat.
<i>diminuendo</i>	<i>(dim.)</i> \gtrless	Disminució gradual de la intensitat.

Activitats

1. Escriu el nom de les notes o posa en el pentagrama les notes indicades segons correspongui.

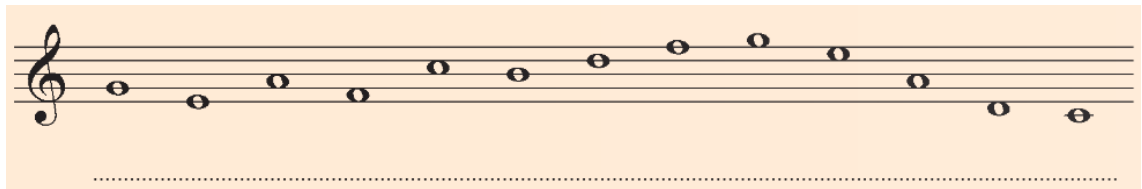
A musical staff in treble clef with a key signature of one flat (Bb). The notes are: G4, F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3, C3. Below the staff, there are two sets of dotted lines for writing, with the lyrics "si mi fa do" and "re la sol do" positioned between them.

2. Completa la partitura d'aquesta cançó posant en el pentagrama les notes indicades o escrivint sota les ja col·locades els seus noms.

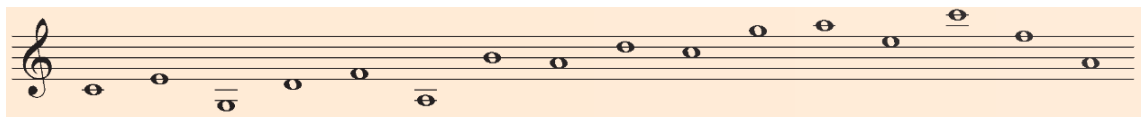
A musical staff in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 4/4 time signature. The notes are: G4, F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3, C3. Below the staff, there are two sets of dotted lines for writing, with the lyrics "do re mi fa sol fa mi re" and "mi do sol fa re sol do re mi re mi fa" positioned between them.

3. Escriu els noms de les notes.

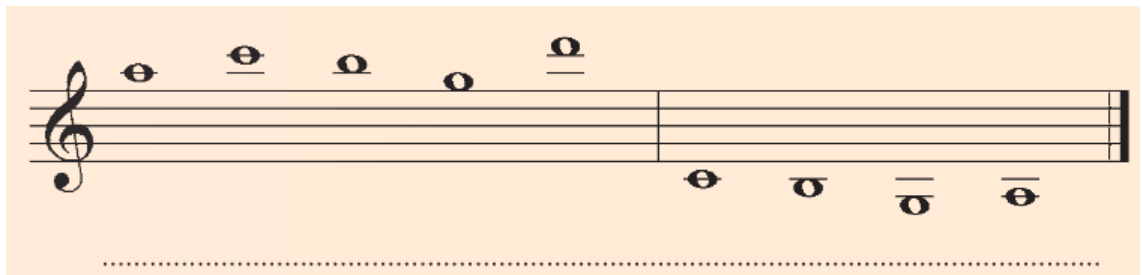
A musical staff in treble clef with a key signature of one flat (Bb). The notes are: G4, F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3, C3. Below the staff, there is a set of dotted lines for writing the names of the notes.

4. Encercla totes les notes *la* que trobis.

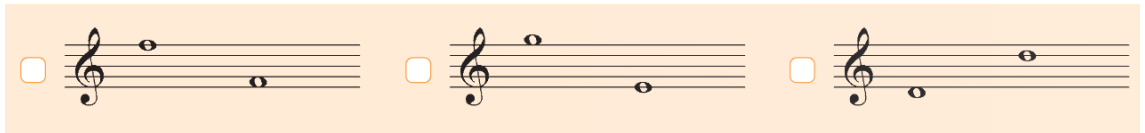
A musical staff in treble clef with a key signature of one flat (Bb). The notes are: G4, F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3, C3. Below the staff, there is a set of dotted lines for writing the names of the notes.

5. Escriu els noms de les notes.

A musical staff in treble clef with a key signature of one flat (Bb). The notes are: G4, F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3, C3. Below the staff, there is a set of dotted lines for writing the names of the notes.

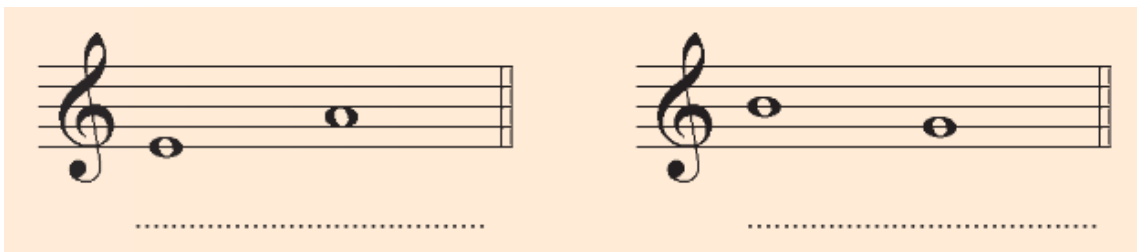
6. Senyala la parella de notes amb diferent nom.

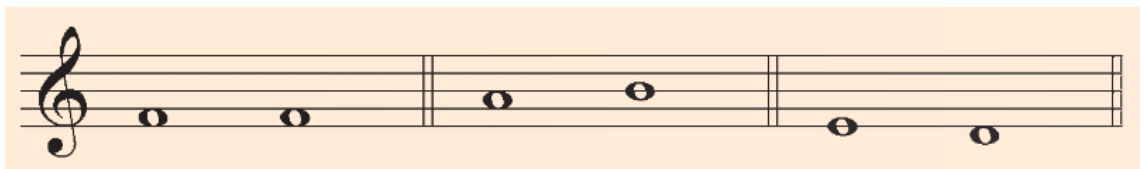
7. Indica, amb una creu, quines notes están a distàcia de semitò.

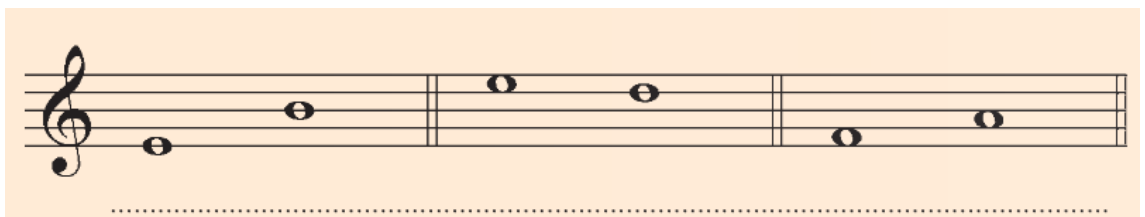
8. Indica la distància (tons i semitons) que hi ha entre aquestes notes.

9. Escriu l'alteració necessària perquè les notes estiguin a distància de semitò.

10. Indica la distància (tons i semitons) que hi ha entre aquestes notes.

11. En quin compàs està escrit aquest fragment? Acaba de posar-hi les barres de compàs (línies divisòries) que falten. Quants compassos té?

12. Relaciona els fragments que tenen el mateix nombre de pulsacions.

13. Escribe les línies divisòries d'aquest fragment.

14. Completa els compassos.

A partir d'ara començarem a estudiar com es va inventar aquesta manera d'escriure música i com va evolucionar la nostra música des de que es va començar a escriure fins ara.

Ens ajudaran en Doc i en Marty, els protagonistes de la pel·lícula *Regreso al futuro...* els recordes?

V0.1 <http://goo.gl/UGAfOP>

Tots els vídeos que trobis en aquest dossier els pots trobar al següent canal de youtube <http://goo.gl/ul2jD8>

V0.1 V= vídeo 0 = n^o del tema 1= numero de vídeo del tema

Història de la Música

S. XX a C. - S. VI d C.

Capítol 1: L'Antiguitat

Marty: Doc! Doc! Tens que ajudar-me! Estic desesperat!
Doc: Què et passa Marty?
Marty: He de preparar l'examen de suficiència de música i no sé ni per on començar!
No he treballat molt durant el curs i ara he de fer l'examen d'aquí dos dies!
Doc: Caram, Marty, doncs t'ho has repensat una mica tard això de voler aprovar música. Em sembla que ho hauràs de deixar per setembre...
Marty: No, Doc! Per favor! Aquest estiu vull anar de campaments amb els amics i no podré si no ho he aprovat tot! Has d'ajudar-me!
Doc: Bé, l'únic que podem fer es agafar el cotxe i fer un repàs al llarg de la història. Em sembla que d'aquesta manera ho aprendràs millor.
Marty: Doncs fem-ho! Necessito aprendre el temari ràpidament!
Doc: No pots tenir tantes preses ara! Ho hauries d'haver pensat abans! ... Au, ves a agafar el llibre de música, els apunts, un quadern i varies mudes. Marxem de viatge! Ens retrobarem d'aquí a una hora i començarem l'aventura.

V1.1: <http://goo.gl/5pvRbg>

(Una hora més tard.)

Marty: Ja estic aquí, Doc! Per on comencem?
Doc: Veiem, Marty, deixa'm el teu llibre... *(el Doc agafa el llibre i mira les primeres pàgines)*... Hem de començar per l'Edat Antiga així que viatjarem a **Grècia i Roma. Al segle IV abans de Crist.** Agafat fort!

(El cotxe arranca i viatja cap al passat. Finalment frena i baixen. Estan al costat del Partenó.)

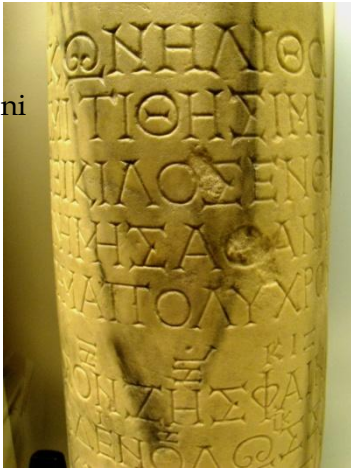
El Partenó, Grècia

Reproducció a tamany real del Partenó (Nashville)

Marty: Wow!... Que fort! Estem a Grècia! ... Però no ho sembla... està tot molt nou!!

Doc: Clar Marty!... Hem viatjat al passat... està nou de trinca!!! L'acaben de construir!
 Marty: I on hi ha una biblioteca? Hauríem de buscar una on puguem consultar als llibres quin tipus de música fan aquí ara.
 Doc: Ja, ja, ja, ja... Marty! ... ja només et falta demanar-me una fotocopiadora... però a quina època penses que estàs? No trobaràs partitures com les nostres aquí... però mira! Aquí en tens una!

Epitafi de Seikilos

Marty: Però si això és una columna!... i no hi ha notes! ... ni pentagrama! ... ni la clau de sol!

Doc: Marty... però que estaves fent a les classes de música? No t'has enterat de res! En aquesta època no existeixen les notes ni el pentagrama... ni tan sols la clau de sol! i tampoc paper!!! Per escriure música fan servir **lletres i signes gràfics**.

Marty: Com? ... no ho entenc...

Doc: Mira... per representar el so enlloc de les notes fan servir les lletres del seu alfabet i per especificar el que dura cada so altres signes gràfics (punts, guions, comes...). Ara t'escriuré aquesta partitura

amb el nostre sistema musical. Veus? A Sota de cada lletra de l'alfabet estic posant una nota. A veure si saps acabar d'omplir les notes que jo he deixat sense cap....

Doc: Molt bé!.... Ara pots omplir aquesta taula...

NOTA	LLETRA
fa	
sol	

NOTA	LLETRA
la	
si	

NOTA	LLETRA
do	
re	

Marty: Ara ho entenc! ... és fàcil! Enlloc de les notes (do, re, mi, fa, sol, la, si) fan servir lletres i per les durades (rodona, blanca, negra, corxera, semicorxera) fan servir altres signes que posen damunt d'aquestes lletres.

Doc: Molt bé Marty! Així és! I saps com li diuen a aquest tipus d'escriptura musical?

Marty: no...

Doc: És ben fàcil... **Notació alfabètica** .

Marty: Clar ... perquè fa servir l'alfabet! Fantàstic! ... Ja sé quina notació es fa servir a l'Antiguitat! I com es diu aquesta peça?

Doc: És un cant i es diu *Epitafi de Seikilos*. Diuen que aquesta és la melodia més antiga de món. Saps què és un Epitafi?

Marty: Ni idea...

Doc: Doncs són frases o petits poemes que es posen a les tombes per homenatjar les persones que hi són sepultades. Seikilos va fer aquest per la seva esposa Euterpe. És ben bonic. Diu el següent:

*"Enlluerna mentre visquis
i no t'afligeixis per res
perquè la vida és curta
i el temps et furta les aspiracions."*

Marty: Vaja ... és complicat d'entendre...

Doc: Vol dir que mentre visquis has de brillar i no has de preocupar-te si el problema no és realment important perquè la vida és curta i a mesura que passa el temps et va robant el somnis.

Marty: I en quin instrument es toca aquesta obra? Violí? Piano?...

Doc : Però què dius???!!! Aquests instruments encara no s'han inventat! Mira ... allà hi ha un grup de musics que estan tocant ... anem a veure quins instruments fan servir...

Activitat 1:

Ara tu has de continuar la història. Hauràs d'escriure l'encontre d'en Doc i en Marty amb L'Erifé, en Lesques i en Pamfos. Són tres instrumentistes del moment. L'Erifé toca tres instruments de vent, Lesques tres de corda i Pamfos dos de percussió. En el diàleg ha de quedar molt clar com és cada instrument i la seva funció principal. Busca la informació a l'annex.

V1.2: <http://goo.gl/uPLDBg>

Marty: Quina llàstima no haver dut la meva guitarra... m'encantaria buscar els acords per acompanyar aquesta peça...

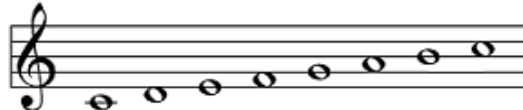
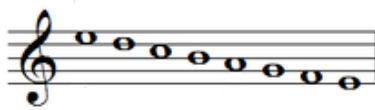
Doc: Però Marty... això no seria possible!... Els grecs no feien servir escales com nosaltres... encara no s'ha inventat l'escala de Do major!

Marty: I com ho fan si no tenen escales?

Doc: Doncs fa servir el **modes** que és d'on van sortir les nostres escales.

Marty: I quina diferència hi ha entre un mode i una escala?

Doc: Doncs mira... el mode és una estructura semblant a una escala però sense sostinguts i bemolls i començant per la nota més aguda. A veure si endevines de les següents imatges quin és un mode i quin una escala...

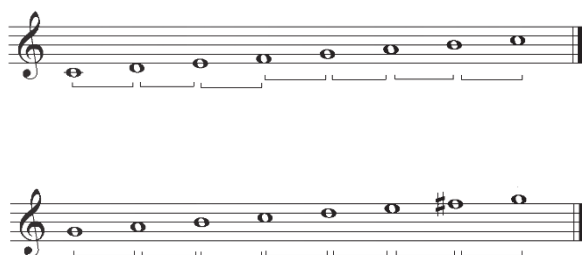
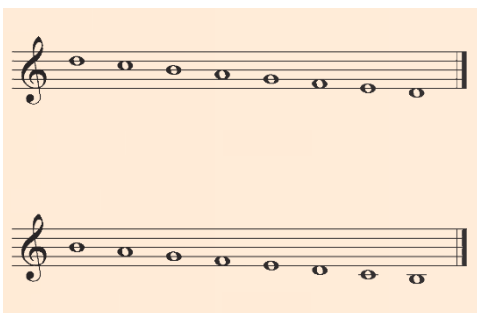

Doc: Molt bé... Ara veuràs una altra diferència que hi ha entre les escales i els modes....

Aquí tens un grapat de modes i un altre d'escales. Faràs el següent exercici: Numera les notes de l'1 al 8 de la primera a la darrera i busca les distàncies que hi ha entre totes les notes. Quines conclusions en treus?

MODES

ESCALES

(Escriu aquí les conclusions de comparar modes i escales.)

Marty:.....

Doc: Has de saber també que els filòsofs grecs com **Aristòtil i Plató** afirmaven que la música podia representar els diferents estats d'ànim d'una persona i que tenia la capacitat de modificar-los!

Marty: Com?

Doc: Sí, que segons la música que escoltes et pots tornar agressiu o bé et pots calmar. Per això en els seus escrits diuen que s'han de prohibir els modes que produeixen efectes negatius a la vegada que s'han de promoure els que fan la gent més valenta i justa.

Activitat 2:

Llegeix els fragments de *La República* de Plató i respon a les preguntes.

TEXT 1

- Quines són les escales que expressen tristesa? Digues-m'ho tu, que ets músic.
- Les escales que dius són la lídia tensa i altres de similars.
- Aquestes —vaig dir— s'han de prohibir. No són bones per a ningú.
- Certament.
- I no hi ha res menys apropiat per als nostres guardians que l'embriaguesa, la mandra i la relaxació.
- No, no hi ha res.
- I quines escales són les que inciten a la beguda i a la relaxació?
- Es diu —va contestar— que la jònica i la lídia són relaxants.
- Les utilitzaries en algun cas davant d'un públic guerrer?
- De cap manera —va negar.

TEXT 2

- (...) Doncs bé, Glauc, els qui han instituït l'educació mitjançant la música i la gimnàstica no ho han fet pas, com alguns es pensen, per cuidar per mitjà d'aquesta el cos i d'aquella l'ànima.
- I, si no, per què?
- És probable que hagin instituït les dues formes d'educació per cuidar l'ànima... No te n'has adonat que els qui practiquen la gimnàstica durant tota la vida, prescindint de la música, estan disposats anímicament d'una manera ben diferent que els qui estan disposats de la manera inversa?
- A què et refereixes?
- A la rudesia i la rigidesa, d'una banda, i a la dolçor i la tendresa de l'altra. Crec fins i tot poder dir que algun déu ha concedit als éssers humans aquestes dues arts, la de la música i la de la gimnàstica, en vista d'aquests dos aspectes: la fogositat i les ànsies de saber... En tot cas, aquell que combini la gimnàstica i la música més bellament i apliqui l'ànima amb un sentit més gran de la proporció serà qui, amb justícia, direm que és el músic més perfecte i harmoniós...

— Quines escales gregues no serien gens apropiades perquè les escoltessin els guerrers? Per què?

.....

— Quines eren les bases de l'educació a Grècia? Què pretenien desenvolupar?

.....

Marty: A saber que en pensarien Aristòtil i Plató del Heavy Metal!

Doc: Doncs no vas desencaminat, Marty. Els grecs ens van deixar com herència el pensament de que les músiques ens poden transformar i això ha perdurat al llarg dels anys. Avui en dia hi ha molta gent que diu que el Heavy Metal i altres músiques són músiques satàniques....

Marty: I pensar que això és una teoria de fa més de 2000 anys! Bé jo crec que ja ho sé tot de la música Grega... no?

Doc: No! et falta quelcom molt important... **La tragèdia grega!**

Marty: uf... això sona molt tràgic!

Doc: La tragèdia és francament important perquè és la llavor que més endavant donarà com a fruit l'òpera.

Marty: Així que els grecs van inventar l'òpera!

Doc: No, ... però la tragèdia grega va ser el que va inspirar als italians quan van inventar l'òpera.

Mira... aquí tenim un teatre grec. Els teatres grecs són una meravella del disseny acústic. Destaca el teatre d'Epidauro on fins fa ben poc no s'entenia com podia ser que els espectadors de les darreres grades (a 70 metres de l'escenari) escoltessin perfectament les veus dels actors (sense micròfons, clar, i al aire lliure!).

Marty: Vaja ... que fort!

Doc: La tragèdia es va inventar per honrar al Deu del vi (Dionís). Avui encara es fan moltes festes per la verema. A Mallorca són típiques les de Binissalem.

Marty: Però com era una tragèdia?

Doc: Doncs seria més o menys com són ara els musicals (amb parts parlades i parts cantades). Els instrumentistes i el cor (fins a 15 cantants) es situaven un cercle, just davant de l'escenari, anomenat Orquestra (que en grec vol dir lloc de dansa).

El cor cantava la cançó introductòria (la primera), les que desenvolupaven l'obra i la cançó que anunciava l'acabament de la tragèdia. Els solistes dialogaven amb el cor o bé cantaven acompanyats per aulos. Recordes quin instrument era l'aulos?

Marty: Sí, era un de vent! El que estava format per dos tubs en forma de triangle.

Doc: Molt bé! Doncs els solistes cantaven acompanyats d'aquest instrument.

Mira aquests vídeos i et situaràs una mica millor.

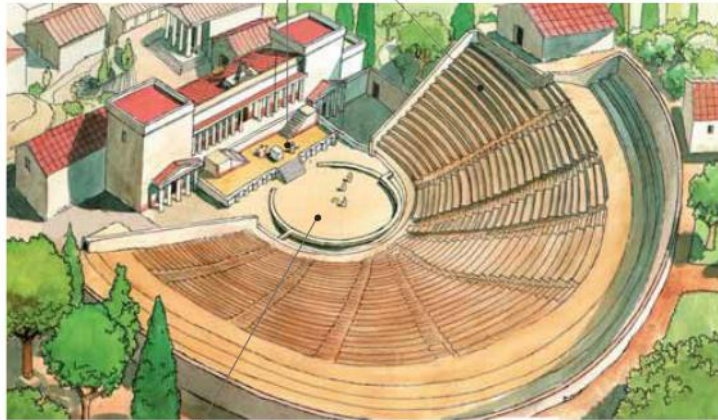
Vídeos:

V1.3 <http://goo.gl/w3f8lz>

V1.4 <http://goo.gl/f9ckcq>

SKENÉ
 Zona de forma rectangular allargada i estreta, amb el costat més gran de cara al públic, situada al darrere de l'*orchestra*. A la part posterior hi havia una construcció de fusta que servia a la vegada de decorat, de bastidors i de camerinos per als actors. La part anterior de la *skené*, més tocant als espectadors, s'anomena *proskénion* ('davant de l'escena') i era el lloc on els actors realitzaven la representació.

KOILON
 El terme *koilon* significa 'lloc des d'on es contempla'. És l'espai de forma semicircular reservat per al públic. Sempre s'utilitzava la falda d'un turó que es condicionava amb seients de fusta o de pedra. Per facilitar el pas del públic, hi havia un o dos passadissos semicirculars (*diazoma*) i escales. Els seients de la primera fila, situada més a prop de l'*orchestra*, i reservats per a les autoritats i els sacerdots de Dionís, es construïen amb marbre i es decoraven amb inscripcions.

ORCHESTRA
 Del grec *orcheisthai*, 'ballar'. És l'espai circular o més gran que un semicercle, de terra llisa i compacta, situat a l'aire lliure, on el cor ballava i cantava.

Marty: Doc... tinc un dubte... m'has dit que l'antiguitat era Grècia i Roma... i dels romans encara no hem parlat...

Doc: Els romans van rebre l'herència dels grecs i poca cosa van fer. Hi ha una gran diferència entre el que pensaven grecs i romans de la música.

Els grecs creien que la música era d'origen diví i sempre la tenien present en tots els actes socials i culturals (jocs esportius, reunions privades, cerimònies religioses, teatre, danses...). En canvi els romans no van dedicar molt temps a la cultura musical. La professió de music no era molt valorada i la música queda relegada a la celebració de festes i banquets.

Marty: Vaja ... i a nosaltres que ens ha arribat de tot això?

Doc: Be... la professió de músic avui en dia tampoc no està molt valorada... però per sort hi ha gent, com els grecs, que pensa que la música hauria d'estar sempre present a les nostres vides. Fa poc que els suïssos van votar en un referèndum que es modifiqués la seva constitució per reforçar la formació musical dels nens a l'escola i es donessin més beques.

Marty: Això està francament bé!...Es queda alguna cosa més?

Doc: Descansar!... Avui passarem la nit a la Grècia Antiga i demà anirem a berenar a l'Edat mitjana...

Activitat 3: Visiona el vídeo i respon a les preguntes.

- On es trobava l'escena (*skené*) en un teatre grec?
.....
- Què era l'*orchestra*?
.....
- Què s'alçava al bell mig de l'*orchestra*? Per què?
.....
- Com era la graderia?
- Per què, al teatre romà, l'*orchestra* era més petita?
.....
- Com l'anomenaven els romans?
- Quina part adquireix més importància al teatre romà?
.....
- Esmenta el teatre més important de Roma.
- I d'Espanya? Quan es va construir?
.....
- El nom d'una de les parts d'un teatre grec té avui dia un altre significat. Indica quina part és i per què l'anomenem igual.
.....

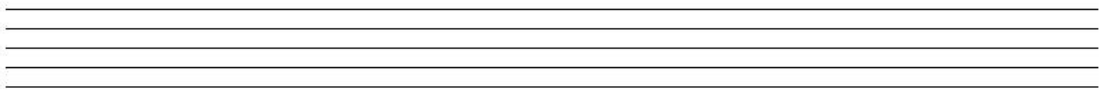
Activitat 4: Relaciona les dues columnes

Consistia en una closca de tortuga i es tocava en retre culte a Apol·lo.	Aulos
Instrument format per dos tubs.	Tympanum
L'utilitzaven els músics ambulants.	Lira

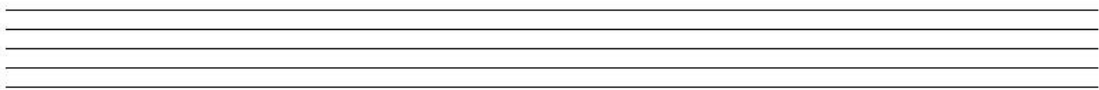
Activitat 5: Indica on se situen els tons i semitons en els modes que tens a continuació seguint el model de l'exemple.

<p>Dòric</p> <p>to to semitò semitò</p> <p>D F</p>	<p>Frigi</p> <p>D F</p>
<p>Lidi</p> <p>D F</p>	<p>Mixolidi</p> <p>D F</p>

Activitat 6: Escriu en aquest pentagrama les notes que surten a l'Epitafi de Seikilos (has d'escriure només una vegada cada nota)

Activitat 7: Ordena en aquest pentagrama les notes de l'Epitafi de Seikilos en ordre descendent.

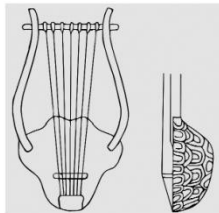
- En quin mode està escrit l'Epitafi de Seikilos?

Activitat 8: Què s'entén per notació alfabètica?

Activitat 9: Escriu el nom d'aquests instruments, classifica'ls per famílies i explica'n les característiques.

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

Activitat 10: En què es diferencien un mode i una escala?

Història de la Música

S VI - S XIV

Capítol 2: L'Edat Mitjana

Doc: Desperta Marty! Ja són les 8!

Marty: Mmmmm... deixa'm una estona més, Doc... total ... podem canviar l'hora del cotxe i arribar fins i tot abans de les 7 si volem...

Doc: Marty... Amunt ara mateix! ... tens encara molta feina a fer!... No em vingut aquí a perdre el temps!

Marty: D'acord.... ja m'aixeco... I cap on anem aquesta vegada?

Doc: Anirem a Reims, a prop de Paris. Hi ha una de les catedrals més importants de França. L'edat mitjana és un període molt gran.... Ni més ni menys que 10 segles! (del segle V al XV) Anirem al segle XII ... la primera etapa de l'edat mitjana seria molt perillosa... masses malalties i lluites per conquerir terres...

Marty: ... mmmm podrem berenar uns croissants! mmmm....

Doc: Hauries de pensar més en el tema d'avui que en el menjar.... Som-hi!...

Marty: Fes-me una mica d'introducció mentre fem el viatge.

Doc: Per entendre com és la música d'aquesta època (i de totes les èpoques) has de saber com es vivia Europa en aquell moment. L'Antiguitat acaba amb la caiguda de l'imperi Romà i al moment en el que anem s'ha consolidat un regim feudal.

Marty: Que és un regim feudal?

Doc: Doncs que la societat està dividida en dos grups de gent: poca gent rica amb uns privilegis molt grans i molta gent pobre obligada a pagar impostos als rics (senyors feudals = els monarques i la noblesa) i quasi sense recursos per viure.

Marty: És com es veu a les pel·lícules? Com la de Robin Hood?

Doc: Hi ha pel·lícules que son absolutament reals, altres no. Robin Hood es un personatge que no es sap si va existir...una llegenda, un home que robava als rics per donar-ho als pobres... algú que fa justícia... el "Superman" de l'edat mitjana! Però al tràiler d'aquesta pel·lícula podràs veure les lluites d'aquella època, pots mirar-lo al mòbil.

V2.1: <http://goo.gl/lnqH7C>

Marty: Wow! No havia vist aquesta peli!

Doc: Hi ha una altra pel·lícula que també està molt bé: *El templari*. Mira també aquest tràiler.

V2.2: <http://goo.gl/zrPkgy>

Marty:... així que es passen en dia lluitant els uns amb els altres....

Doc: En certa manera sí... has vist algun music? Un cantant? Algú que toques un instrument?

Marty: Doncs ara que ho dius... no!

Doc: Mira ara un vídeo sobre la pel·lícula *El nom de la Rosa*. Aquí si es veu gent fent música.

V2.3: <http://goo.gl/HM8cx6>

Marty: Son monjos!

Doc: Exacte! A l'edat mitjana els senyors rics bàsicament es dediquen a lluitar o bé entre ells o bé per l'església (a les creuades). No tenen temps per la cultura. En canvi els monjos que viuen als monestir es passen el dia copiant llibres i fent servir la música per pregar. Serà un monjo benedictí (Guido d'Arezzo) qui donarà nom a les notes a partir de l' *Himne a Sant Joan Baptista*. Aquí el tens. Mira com cada vers comença per una nota diferent de l'escala.

The image shows three staves of musical notation in treble clef. The notes are: Ut, re, Mi, fa, Sol, La. Each note is circled in black. The lyrics are: Ut que - ant la - xis re - so - na - re fi - bris Mi - ra ge - sto - rum fa - mu - li tu - o - rum, Sol - - - ve pol - lu - ti La - bi - i re - a - tum, San - cte Io - han - nes.

Marty: Sí, però segons això la primera nota hauria de ser ut i la darrera San...

Doc: Cert. Durant molt temps la primera nota va ser "Ut", però es va canviar per "Do" perquè era més fàcil de pronunciar. La nota "Si" va sortir de les inicials del nom de Sant Joan en llatí: Sanctes Ioannes, les paraules del darrer vers. Au... agafat fort que ens posem en marxa!

(El cotxe arranca i al cap d'una estona atura al mig d'un camp)

Doc: Amagarem el cotxe darrera d'aquells matolls. Anirem caminant fins a la ciutat.

Marty: Ja podríem anar amb el cotxe fins al centre...

Doc: Ja saps que no podem deixar que ens vegin amb el cotxe... seria fatal! Apa... posat aquesta túnica i anem cap allà... Mira ... un monjo!... i sembla que també va cap a la ciutat... anem a demanar-li si el podem acompanyar.

Doc: Perdoni la molèstia: vostè va cap a la ciutat de Reims?

Pierre: Si, el meu nom és Pierre i vaig cap allà mateix.

Doc: Nosaltres som Marty i Emmet ... Què el podríem acompanyar?

Pierre: Es clar que sí. I vostès... perquè es dirigeixen a Reims?

Doc: El meu nebot vol aprendre coses sobre la música. Ens dirigim a la catedral.

Pierre: Quina casualitat! ... jo també vaig a la catedral. He acabat els meus estudis musicals i a partir d'ara estaré al servei de l'Arquebisbe de Reims. Però no em digueu de vostè, per favor encara sóc molt jove!

Doc: Vaja.... això és tenir sort!... Llavors li podràs explicar que és el cant gregorià.

Pierre: Clar que sí! Mira Marty el cant Gregorià és una recopilació de melodies que va seleccionar el Papa Gregori I per cantar durant la litúrgia, la missa i altres actes religiosos. Es volia assegurar que es cantava el mateix a totes les catedrals, monestirs i esglésies d'arreu.

Marty:i perquè volia això? No és molt avorrit cantar sempre el mateix?

Pierre: Al cant Gregorià l'important és el text, la pregària. La música no està per fer bonic, sinó per acompanyar-lo sense destorbar i ajudar a destacar les parts més importants.

Marty: I llavors cada dia canteu el mateix?

Pierre: bàsicament, sí. Tot i que al llarg de l'any anem canviant segons el moment que estem vivint. Hi ha alguns cants que només es canten per Nadal, altres per Setmana Santa, per Pasqua...

Marty: I quins instruments toqueu?

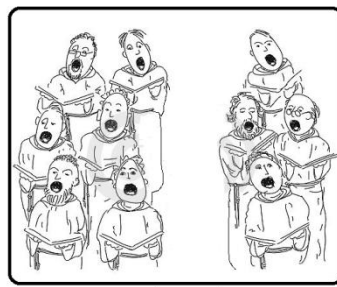
Pierre: Cap!! (*enfadat*) ...no saps que a l'Església estan prohibits els instruments? Però d'on veniu vosaltres?

Doc: (donant un cop de colze al Marty) uff.. d'un poblet molt petit perdut entre les muntanyes... has de tenir una mica de paciència amb en Marty... és la primera vegada que surt del poble...

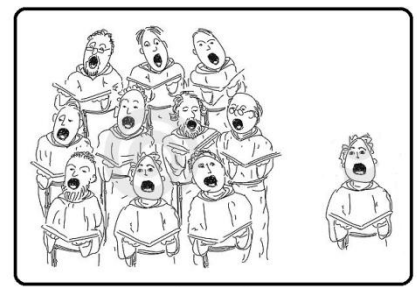
Pierre: (*més calmat*) ... doncs que sàpigues que en les esglésies no es toquen instruments i només cantem els monjos. Però he de dir que en alguna cosa tenies raó... És una mica avorrit sempre fer-ho tot igual... Quan vam començar a cantar el cant gregorià fèiem cantàvem tots a la vegada; era cant gregorià **directe**. Després, per variar una mica, varem passar a l'**antifonal** que consistia en dividir la coral en dos grups i anaven alternant-se al cantar. Però com això encara tenia poca variació ara el que fem es el cant gregorià **responsorial** que és quan canta un solista i respon la coral. Mira ... et faré un dibuix perquè et quedi més clar...

Directe (tots canten el mateix)

Antifonal (La coral es divideix en dos grups que es van alternant per cantar)

Responsorial (La coral s'alterna amb un solista)

Doc: Podries cantar alguna tonada? Serà el primer gregorià que escolti en Marty!

Pierre: Per suposat!... (*en Pierre comença a cantar*)

Marty: (*en veu fluixeta al doc mentre en Pierre canta*) Doc!... a mi això em sembla molt lleig i avorrit!

Doc: Es que el gregorià no està pensat per fer maco! Ja t'ho ha dit en Pierre! ... no ha de destorbar el text, només vol remarcar-lo. Fixa't que hi ha moments en que en Pierre fa una síl·laba per cada nota i en canvi d'altres fa moltes notes per una síl·laba. Això es la relació entre les notes i el text. Et posaré uns exemples:

RELACIÓ NOTES / TEXT

Sil·làbica

Una síl·laba per cada nota

Melismàtica

Més d'una nota per una síl·laba

Pierre: Ja em arribat a la catedral ... Espereu-me aquí que em vaig a presentar i també demanaré algú que us pugui continuar explicant el que voleu saber de música.

Doc: Vine, Marty... aprofitaré per ensenyar-te una partitura gregoriana.

Ave Maria. *

1.

A -ve Ma-rí- a, * grá-ti- a pléna, Dóminus técum,
benedícta tu in mu-li- é-ribus, et benedíctus frúctus vén-

Marty: Que rara!

Activitat 1: Quines diferències trobes a la partitura gregoriana respecte una partitura actual?

Doc: Es que encara no s'ha inventat el nostre sistema de notació actual... però ja estem en el camí.

Marty: Sí ... és s'assembla més a les partitures actuals que les partitures de l'Antiguitat.

Doc: Exacte! Aquesta notació es diu **notació neumàtica**, perquè fa servir neumes enlloc de les nostres notes.

(torna el Pierre amb un altre monjo)

Pierre: Ja sóc aquí ... us presento al germà André. Com que jo m'haig d'anar a presentar al arquebisbe ell us ensenyarà tot el que vulgueu saber.

Doc: Oh! Encantat de conèixer-lo germà André. Moltes gràcies per tot, Pierre. Esperem que tot et vagi molt bé.

Pierre: Moltes gràcies, Doc... fins una altra!

André: Què us ha semblat la catedral? M'ha dit el germà Pierre que voleu aprendre de música.

Doc: Aquesta catedral és impressionant! Un miracle d'arquitectura! Doncs miri, el meu nebot està molt interessat en estudiar música. Precisament li estava ensenyant aquesta partitura gregoriana...

André: Oh!... però això està molt passat... ara fem polifonia!!!

Marty: Com? ... està passat? ...

André: Si... el germà Pierre ve d'un monestir petit on encara fan servir el cant gregorià perquè encara no han après les noves tendències musicals. Però aquí ja fa uns quants anys que fem polifonia: **organum i discantus**.

Marty: Uy! M'ho hauràs d'explicar més a poc a poc això...

André: D'acord... mira ... el cant gregorià només tenia una línia melòdica, tothom cantava el mateix. La polifonia, en canvi, té dues línies melòdiques que es complementen i es pot fer en forma de **organum** (quan les dues línies melòdiques son paral·leles o fan el mateix dibuix) o **discantus** (quan les dues línies van en moviment contrari o fan el dibuix simètric). Ho veuràs millor si t'escric uns exemples...

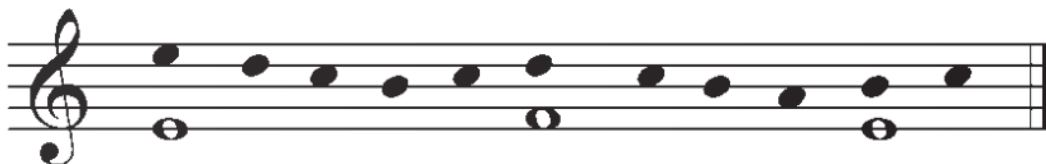
PRIMERES POLIFONIES

<i>Organum</i>	<i>Discantus</i>

Marty: Ja ho veig... a l'**organum** quan una nota de la melodia superior puja la de la melodia inferior també fa el mateix. En canvi al **discantus** si una nota de la melodia superior puja la de la melodia inferior baixa.

André: També podem fer polifonia melismàtica en alguna part de l'**organum** o del **discantus**. Seria fer que una nota de alguna de les línies es correspongui amb més d'una nota de l'altre línia. Aquí tens un exemple:

Polifonia Melismàtica

Marty: És el mateix nom que es feia servir pel gregorià!

André: Sí ... però no et confonguis... en gregorià només tens una línia ... i és quan tens més d'una nota per síl·laba i és diu **relació entre notes i text melismàtica**... aquí en tens dos línies, per això es diu **polifonia melismàtica**.

Marty: Sí .. ja ho veig... es important que no em confongui...

André: Veurem si ho has entès ... mira aquesta partitura ...aquesta part que t'he senyalat en blanc ... Quin tipus de polifonia es? Organum o discantus?

Rex cae - li, Do - mi - ne ma - ris un - di - so - ni

te hu - mi - les fa - mu - li no - du - lis ve - ne - ran - do pi - is

Marty: Doncs es tracta d'un

André: Molt bé... Ara pots escoltar aquesta peça ... la coral està a punt de cantar-la (assenya-la un grup de monjos que hi ha al final de l'església).

Doc: Marty ... aprofita mentre escoltes i fes la fitxa d'audició! .. has d'entregar-la a la profe com treball!

Marty: Però m'hauràs d'ajudar!

Doc: Sí ... t'ajudaré a omplir-la.... i a més ... tens una "xuleta" per ajudar-te.

Marty: Doncs anem a fer la fitxa!

Fitxa audició		Obra:				
Compositor :	Estil artístic:					
Textura:	Gènere: <table border="1"> <tr> <td>Vocal</td> <td>Instrumental</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Vocal-Instrumental</td> </tr> </table>		Vocal	Instrumental	Vocal-Instrumental	
Vocal	Instrumental					
Vocal-Instrumental						
Text:	Instrument o agrupació instrumental:					
En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual						
Pulsació: Constant - Irregular						
Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors						
Mode: Major - Menor - Altres						
Funció de la música: Entretenir i divertir	Religiosa					
Per acompanyar una dansa	Per a una circumstància concreta i única					
Sense funció: música pura	Altres:					
Observacions :						

André: *(en acabar l'audició)* Necessiteu alguna cosa més?

Doc: Oh!.. no ... moltíssimes gràcies per l' informació! Ens ha sigut d'una gran ajuda!

André: No hi ha de què!... per qualsevol cosa ja sabeu un sóc! Que Déu sigui amb vosaltres!

Doc: *(A N'André)* Adéu! *(A Marty)* Bé, Marty... aquí ja em acabat!

Marty: Guai!!! ... anem a una altra època... a veure si trobem una música més divertida... aquesta és un rotllo!!!

Doc: Però primer haurem d'acabar amb música de l'edat mitjana... no?

Marty: Encara queda més? *(amb cara d'horror)* ... ufffff... i ara on anem? ... a un monestir? Un convent?

Doc: A cap monestir ni cap convent... anem al carrer!

Marty: Al carrer?

Doc: Sí ... la música que has estudiat fins ara es la **música religiosa**... la que té com a finalitat estendre el missatge de la fe. Però hi ha un altre tipus que es diu **música profana**; és la que no és religiosa i la seva finalitat és ben diferent...

Marty: I quina és?

Doc: Entretenir i divertir!!!

Marty: Guai! .. crec que aquesta m'agradarà més! I qui fa aquesta música?

Doc: La fan es **joglars** i els **trobadors**.

Marty: Joglars i trobadors? I qui són?

Doc: Els trobadors eren poetes i compositors que pertanyien a la noblesa. Els joglars podien treballar per la cort o anant de fira en fira pels pobles amb el seu espectacle. Llegeix aquest fragment del llibre *Els pilars de la terra* de Ken Follet i fes la següent activitat i ho entendràs millor.

—És veritat, gairebé tots ho estan. Però aquest és diferent. És un poema titulat *Cançó d'Alexandre*. [...]

—Hum... Bé, de què tracta?

—És la història d'un rei anomenat Alexandre el Gran i de com va conquerir unes terres meravelloses a l'Orient, on a les vinyes creixen pedres precioses i les plantes poden parlar —li va explicar Aliena.

—Com és que les plantes poden parlar? Que tenen boca? —va preguntar Jack, prou intrigat per oblidar-se del neguit.

—No ho diu.

—Creus que aquesta història és de debò?

Aliena el va mirar interessada, mentre Jack es quedava captivat pels seus ulls foscos.

—No ho sé —va contestar la noia—. Jo sempre em pregunto si les històries són de debò. A la majoria de gent no li importa..., els agraden i prou. [...]

—Jo sé una pila d'històries —va declarar el noi—. Sé *la cançó de Roland* i *El pelegrinatge de Guillem d'Orange*...

—Què vols dir que les saps?

—Que les sé recitar de memòria.

—Com un joglar?

—Què és un joglar?

—Un home que va d'una banda a l'altra explicant històries.

Aquell concepte era nou per a Jack.

—Mai no n'havia sentit a parlar, dels joglars.

—A França n'hi ha molts. Quan era petit, anava sovint amb el meu pare al continent. M'encantaven els joglars.

—Però, què fan? Es paren pel carrer i parlen?

—Depèn. Els dies de festa van als salons dels senyors. Fan actuacions als mercats i a les fires. I també entretenen els pelegrins a fora les esglésies. A vegades, els grans barons tenen el seu propi joglar. [...] Normalment, el joglar toca el violí mentre recita la història. Quan es tracta d'una batalla, el toca ràpid i fort, quan es refereix a dos enamorats és lent i tendre, i es torna engrescador quan parla d'alguna cosa divertida.

A Jack la idea li va agradar. Música de fons per acompanyar els temes destacats de la història.

—M'agradaria saber tocar el violí —va manifestar.

—És veritat que saps recitar històries? —va preguntar Aliena. [...] Però, com és que les recordes? Es necessiten dies per recitar-ne una.

—No ho sé. És com saber el camí quan ets al mig del bosc. No tens al cap tot el bosc, però, siguis on siguis, saps per on has d'anar —va donar un altre cop d'ull al text del llibre i una cosa li va cridar l'atenció. Es va asseure al seu costat, damunt l'erba, per mirar-lo més de prop—. Les rimes són diferents —va dir.

Aliena no entenia el que Jack volia dir.

—En quin sentit?

—Són millors. A *la cançó de Roland*, rimen les vocals, per exemple, «espasa» rima amb «estimada». Al teu llibre, «espasa» rima amb «casa», però no amb «estimada». És una manera nova de rimar. Però és millor, molt millor. M'agraden aquests versos.

—Em recitaries...? —Aliena semblava tímida—. Em recitaries un tros de *la cançó de Roland*?

Jack va canviar de posició per poder-la esguardar. La seva mirada intensa i el centelleig anhelant dels seus ulls embriadors li van tallar la respiració. Va agafar aire i tot seguit va començar.

*El senyor i rei de tot França, Carlemany,
ha passat set anys lluitant a Espanya.
Ha conquerit les terres altes i els plans.
Davant seu cap fortalesa no hi queda,
ni cap ciutat amb la muralla sense derrocar,
només Saragossa, que és dalt la muntanya,
governada pel rei Marsil·li, el Sarraí,
el qui serveix Mahoma i a Apol·lo prega,
però mai no estarà segur ni tan sols allí.*

Jack es va aturar.

—És veritat que la saps! —va exclamar Aliena entusiasmada—. Igual que un joglar!

Activitat 2: Respon a les següents preguntes...

1. Qui eren els joglars i quines habilitats tenien segons aquest text?
2. Escriu els títols i els autors de les cançons que es nombren. Explica breument els arguments.
3. Aquesta novel·la està escrita al segle XX i recrea l'edat mitjana. Quin instrument es cita en aquest text? Busca a l'annex si aquest instrument existia en aquesta època.

Activitat 3:

Com al capítol anterior has de continuar la història. Hauràs d'escriure l'encontre d'en Doc i en Marty amb un grup de joglars. Cada un porta un o dos instruments. En el diàleg ha de quedar molt clar com és cada instrument i la seva funció principal. Acabaràs el capítol amb en Doc i en Marty participant d'una dansa medieval. Tria una dansa, els joglars tocaran els instruments i la gent del poble explicarà a en Doc i en Marty com es balla.

Per posar-te en situació mira els següents vídeos:

V2.4 <http://goo.gl/dPXBY9>

V2.5 <http://goo.gl/eSFIMQ>

V2.6 <http://goo.gl/g5EHQc>

Busca la informació que et faci falta a l'annex.

Activitat 4: Escolta les audicions i classifica-les entre les opcions següents: Cant gregorià, primeres polifonies, cant trobadoresc i música per dansar.

Nº Audició	Tipus de música
1	
2	
3	
4	

Activitat 5: Explica que vol dir que una cançó sigui sil·làbica o melismàtica. Posa un exemple de cada una.

.....

.....

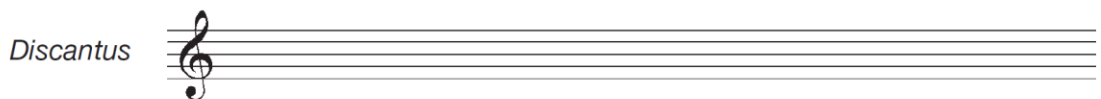
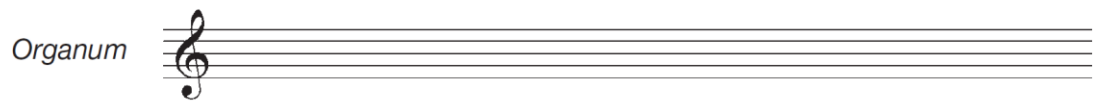
.....

.....

.....

.....

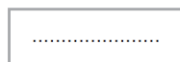
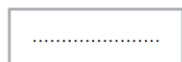
Activitat 6: Escribeu un organum i un discantus sobre aquesta melodia.

Activitat 7: Escribeu el nom d'aquests instruments i classifica'ls per famílies.

Activitat 8: A quines textures musicals (monodia i polifonia) corresponen aquests fragments?

Activitat 9: Encercla les parts melismàtiques d'aquest fragment?

Activitat 10: Indica quin tipus de cant gregorià correspon a les definicions següents

1. Dos cors alternaven el cant →
2. Cor i solista alternen el cant →
3. Cor sol, no hi ha cap alternança →

Activitat 11: Relaciona els següents fragments amb el tipus de polifonia que pertoqui.

Organum

Discantus

Melismàtica

Activitat 12: Escriu el nom d'un instrument medieval d'arc i corda fregada. Quina funció tenia?

Activitat 13: Escolta la següent audició. És cant gregorià? Raona la resposta.

Activitat 14: Escolta la següent audició. És cant gregorià? Raona la resposta.

Activitat 15: Escolta la següent audició. És cant gregorià? Raona la resposta.

Història de la Música

1450 – 1600 / 2a meitat S. XV– S. XVI

Capítol 3: El Renaixement

(En Marty i En Doc estan berenant mentre conversen.)

Marty: Que ens toca avui, Doc?

Doc: Avui toca estudiar el renaixement.

Marty: I on haurem d'anar? Una altra vegada amb monjos?

Doc: Al renaixement continua havent els dos tipus de musica que vam estudiar a l'edat mitjana... recordes quins eren?

Marty: Sí ... hi havia la música religiosa que servia per transmetre el missatge cristià i la música profana que era per entretenir i divertir.

Doc: Molt bé ... estaràs content perque al renaixement hi ha més música profana que a l'edat mitjana... va ser la que et va agradar més ... veritat?

Marty: Sí! ... sense cap dubte!

Doc: Tot i que pensa que el que divertia a l'any 1500 té poc a veure amb el que ens diverteix ara ... així que hem de tornar a veure primer com vivien en aquella época...

Marty: I ho podem fer amb pel·lícules com al tema passat?

Doc: Ho haurem de provar... sembla que et va agradar força veure-ho d'aquesta manera... Començaràs mirant el tràiler de la pel·lícula *Elisabeth*...

Marty: Qui era Elisabeth?

Doc: Va ser reina d'Anglaterra... Recordes *Robin Hood* i *El Templari*? ... Doncs seria la Reina posterior. Ja vas veure que la monarquia anglesa no era molt forta llavors. Molts dels senyors feudals estaven en contra del seu monarca. Mira el que va passar després...

V3.1 <http://goo.gl/6bNyhZ>

Doc: Diguem Marty, que hi ha de diferent en aquest tràiler si el compares amb l'edat mitjana?

Marty: No es veuen tantes batalles...

Doc: Molt bé ... aquí hi veiem més política... i entre mig ... festes i balls i això implica música! Ara la gent rica vol música i això per entretenir-se i divertir-se i això afavorirà molt la música.... Quin tipus de música creus que afavorirà?

Marty: La música profana!

Doc: Molt bé! Veuràs ... els gustos canvien i també la manera de pensar. Saps qui era Galileo Galilei?

Marty: No...

Doc: Era astrònom, físic, matemàtic, filòsof, enginyer...

Marty: Tot això una sola persona?

Doc: I tant! I a més s'interessava per casi totes les ciències i les arts (música, literatura i pintura). Era el prototip d'home renaixentista que busca ser un home culte que qüestionava tot per descobrir noves teories i aprendre més i més. Mira aquest fragment de la pel·lícula *Galileo Galilei* i entendràs el que et vull dir...

V3.2 <http://goo.gl/iwxrtT>

Doc: És increïblement emocionant reviure aquests moments tan importants on va canviar tot

Marty: Però ... de veritat es pensaven que el sol es movia al voltant de la terra?

Doc: Uf! No només s'ho pensaven ... ningú podia posar-ho en dubte! Recordes al tema de l'edat mitjana el que passava amb la gent que anava en contra del tribunal de la Santa Inquisició?

Marty: Sí... els ficaven a la presó...

Doc: Doncs a Galilei no li va quedar més remei que jurar davant de la Inquisició que el sol i la resta de planetes giraven al voltant de la terra... Aquí tens una imatge d'aquell moment.

Marty: Però això no és el que ell pensava!

Doc: Sí... però si no ho feia anava a la presó. Tot i que diu la llegenda que quan va acabar el seu jurament va dir en veu baixa: "*E pur si muove*"

Marty: I això que vol dir?

Doc: *(amb un somriure als llavis)* I tanmateix es mou...

Marty: Bé ... i perquè va dir això?

Doc: Va voler dir que podien fer-li jurar el que volguessin que això no faria canviar la realitat que algun dia sortiria a la llum.

Marty: I tenia raó ! Avui tots sabem que la terra gira al voltant del sol.

Doc: Sí Marty... era un visionari?

Marty: Un visionari?

Doc: Algú tan intel·ligent que s'avança al seu temps i es capaç de veure el que passarà en el futur.

Marty: Doc... perquè no anem a trobar-lo? No t'agradaria poder-lo conèixer?

Doc: I tant que m'agradaria... però seria molt perillós... Segur que es donaria compte que venim del futur... i això podria canviar la historia... No ens podem arriscar...

Marty: I on anem?

Doc: Anirem a Palos de la Frontera, província de Huelva (Espanya).

Marty: No havia sentit parlar mai d'aquest lloc...

Doc: Doncs va ser un lloc molt important!

Marty: Sí? ... i perquè?

Doc: Que deia en Galileo dels vaixells al vídeo?

Marty: Que primer viatjaven per la costa i després van començar a anar més lluny.

Doc: I on penses que van arribar?

Marty: No ho sé...

Doc: Va! Anem al cotxe i mires el següent vídeo mentre fem el viatge...

Marty: D'acord!

V3.3 <http://goo.gl/Pnnud6>

Marty: Amèrica!... Van descobrir Amèrica!

Doc: Sí... l'home renaixentista trenca amb el passat i vol explorar noves rutes per anar a la Índia, creua l'oceà i es troba amb un continent nou...

Marty: Sortim del cotxe!... Vull conèixer més coses d'aquesta gent..

Doc: D'acord anem a buscar al music de la cort. Estarà per aquí per posar música al ball de comiat de l'expedició de Colom. Anem cap aquell grup de gent, per con vesteixen han d'estar vinculats a la corona. *(Caminen cap a un grup de gent.)*
Perdonin, em podrien indicar on puc trobar un music de la cort.

Home: És aquell que porta el capell vermell *(assenyalant un home a l'altre costat de la plaça)*.

Doc: Moltes gràcies... Anem, Marty! *(Van caminant fins l'altra banda de la plaça.)*
Perdoni, vostè és music de la cort?

Josep: Sí, em dic Josep... en que puc ajudar-vos?

Doc: El meu deixeble vol aprendre sobre música... que tindreu un moment per nosaltres?

Josep: És clar que sí. Anem a aquella taberna i em podreu demanar el que vulgueu. A més, us presentaré un parell d'amics meus que estan allà.

Doc: Moltes gràcies! Vine, Marty. Anem amb aquest senyor.
(Van xerrant mentre caminen.)

Josep: I que vols saber de la nostra música, jove?

Marty: Doncs ...

Doc: Es que ve d'un poble que és molt petit i no hi ha músics... li agradaria conèixer quin tipus de música es fa a les corts.

Josep: Bé, sens dubte ara el que està de moda són les cançons polifòniques. Nosaltres les anomenem **villancets**; els italians, **madrigals** i els francesos, **cançó francesa** (chanson) però encara que es diguin diferent en realitat és el mateix.

Marty: I destaca algun compositor en concret?

Josep: **Palestrina** a Itàlia, el mestre **Juan del Encina** aquí a Espanya ... tot i que molts de les cançons es fan a partir del repertori popular. Algunes surten de poemes que parlen de la natura, altres fan burla dels grans senyors, altres expliquen històries d'amor...

Marty: I us acompanyeu d'instruments?

Josep: Alguna vegada, però no sempre. Encara que reconec que de cada vegada ho fem més. Mira .. ja em arribat a la taberna.. sembla que hi ha alguna mena de representació.. anem a veure que fan...

(Entren a la taberna i troben un improvisat escenari on parla un home.)

Home: ... una gran sort poder contar amb aquest grup italià que ens cantarà un madrigal del Mestre Palestrina: *I Vaghi Fiore*. Fem un fort aplaudiment per ells...

(la gent aplaudeix)

Doc: Ràpid Marty! Aprofita per omplir una altre fitxa! Mira ... aquí tens un fragment de la partitura...

The first system of the musical score consists of four staves. The top staff is the vocal line, followed by a piano accompaniment line, and then two more staves for the piano accompaniment. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/2. The lyrics are: I va - ghi fio - ri_e l'a - mo - ro - se fron - - - - de i

The second system of the musical score consists of four staves. The top staff is the vocal line, followed by a piano accompaniment line, and then two more staves for the piano accompaniment. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/2. The lyrics are: va - ghi fio - ri_e l'a - mo - ro - se fron - de e l'er - ba_e l'a - - - -
ri_e l'a - mo - ro - se fron - de e l'er - ba_e
de e l'er - - - ba_e l'a - - - -
ro - se fron - de e l'er - - - ba_e l'a - ...

Fitxa audició Obra:

Compositor : Estil artístic:

Textura: Gènere:

Vocal	Instrumental
Vocal-Instrumental	

Text: Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

 Per acompanyar una dansa Per a una circumstància concreta i única

 Sense funció: música pura Altres:

Observacions :

Home: ... una actuació fantàstica... ara podem sentir la interpretació d'una chanson de Josquin des Pres: *Le Grillon*... un altre fort aplaudiment per ells....

Fitxa audició Obra:

Compositor : Estil artístic:

Textura: Gènere:

Vocal	Instrumental
Vocal-Instrumental	

Text: Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

 Per acompanyar una dansa Per a una circumstància concreta i única

 Sense funció: música pura Altres:

Observacions :

Home: ... i per acabar els nostres musics interpretaran una peça del gran compositor Juan del Encina: *Todos los bienes*

Fitxa audició	Obra:				
Compositor :	Estil artístic:				
Textura:	Gènere: <table border="1"><tr><td>Vocal</td><td>Instrumental</td></tr><tr><td>Vocal-Instrumental</td><td></td></tr></table>	Vocal	Instrumental	Vocal-Instrumental	
Vocal	Instrumental				
Vocal-Instrumental					
Text:					
Instrument o agrupació instrumental:					
En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual					
Pulsació: Constant - Irregular					
Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors					
Mode: Major - Menor - Altres					
Funció de la música: Entretenir i divertir	Religiosa				
Per acompanyar una dansa	Per a una circumstància concreta i única				
Sense funció: música pura	Altres:				
Observacions :					

Josep: Què us ha semblat? Són fantàstics... no?

Marty: Realment no he sentit mai una música com aquesta... Per cert ... quins instruments tocaven?

Josep: Per parlar-te dels instruments millor et presentaré a uns amics.

Activitat 1:

Has de continuar la història. Hauràs d'escriure l'encontre d'en Doc i en Marty amb els amics d'en Josep. Cada un porta un o dos instruments. En el diàleg ha de quedar molt clar com és cada instrument i la seva funció principal. També han d'explicar-li a en Marty quins són els instruments de música alta i els de música baixa i perquè es fa aquesta classificació.

Busca la informació que et faci falta a l'annex I.

Activitat 2: Omple la següent taula.

INSTRUMENT	FAMÍLIA INSTRUMENTAL	MÚSICA ALTA	MÚSICA BAIXA
Flautes			
Trompeta			
Llaüt			
Bombarda			
Clavicèmbal			
Sacabutx			

Activitat 3: Escolta les següents audicions i indica si es tracta de música alta o baixa.

1	<i>Ricercar del duodecimo tono, A. Gabrieli</i>	
2	<i>Pavana, A. Bassano</i>	

Activitat 4: Llegeix aquest fragment de *El cortesà* (1527) de Castiglione i explica quines qualitats atribueix a la música (fes una llista i agrupa-les com a música religiosa o música profana).

Així que, no vulgueu vós, senyor, prendre al nostre cortesà un bé tan gran com és la música; la qual no tan sols calma els nostres cors, sinó també els de les feres infinitat de vegades; i d'aquell a qui no li agradi en podem pensar que té els sentiments i els esperits en discordança entre si. Mireu tot el que pot, que ja hi hagué músic que amb ella va fer arribar un peix molt gran al vaixell on ell anava i el va fer venir perquè, agafat a les seves espatlles, el duqués a terra. Ella és la que en els sagrats temples celebra els oficis divins i canta a Déu les lloances i les gràcies pels beneficis rebuts, i així hem de creure que per Ell és molt acceptada i que Ell ens l'hagi donat per alleugerir molt dolçament les nostres fatigues i angoixes. Amb la música els treballats llauradors sota el sol ardent enganyen la pròpia feina amb un cant groller i rústic. Amb ella la mossa, que abans de l'alba s'alça descalça i mal vestida per filar o per teixir, es defensa de la son i fa delectable la seva feixuga tasca. Ella és una recreació molt alegre per als miserables mariners un cop la fortuna i els vents han cessat. Amb ella descansen els cansats pelegrins dels llargs i molestos romiatges i els afligits empresonats entre ferros i cadenes es consolen. I que ella és amb el seu cant, encara que a voltes esdevingui groller, un enorme i ordinari refrigeri dels nostres treballs i disgustos, es pot veure en el fet que fins i tot les dides, quan senten plorar els seus nens, de seguida, sense saber com, gairebé per instint natural corren a consolar-los i a fer-los adormir amb algun cant; aquests infants que tenen la natura com a única mestra, amb aquest son en el mateix punt es tranquil·litzen i s'adormen i obliden les llàgrimes que els són pròpies i determinades naturalment pel fet de néixer, com per un anunci de totes les tristeses i desventures que en tot el decurs de la vida contínuament han de passar.

Aquí, quan va callar una mica el Comte, el magnífic Julià digué: Per les raons que vós heu dit i per moltes altres, crec que convé la música, no tan sols com a ornament bo, fins i tot de pura necessitat, al cortesà.

Marty: Ja no ens deu quedar molt d'aquest tema... no?

Doc: Bé.. de la música profana sí. Només et queda la música instrumental i gran part ja ho has vist quan has conegut els instruments de l'època.

Marty: I que és el que queda?

Doc: Doncs que per primera vegada es comencen a escriure partitures de música instrumental i aixó és molt important perque és el que fa que es puguin sentir per tot arreu i que nosaltres les poguem conèixer.

Marty: Clar...

Doc: I també van sorgir les danses cortesanes... per la gent rica era important saber els balls de l'època. Un bon cortesà havia de ser un bon ballarí. Mira aquest fragment de la pel·lícula *Shakespeare in love*.

Marty: Una peli sobre la vida Shakespeare?

Doc: Més aviat una fantasia, un conte. No és real tot i que en la peli surt Shakespeare escrivint Romeu i Julieta... pero la resta es ficció... Malgrat tot aquesta escena del ball es molt interessant... Intenta indentificar algun instrument dels que surten en aquesta escena.

V3.4 <http://goo.gl/YDGMT7>

Doc: Què? ... has trobat algun instrument conegut?

Marty:.....
.....

Doc: Molt bé... i que et sembla la dansa? Com la descriuries?

Marty:.....
.....
.....
.....

Doc: Exacte! Així eren les danses cortesanes renaixentistes. Doncs amb això ja hem acabat la música profana.

Marty: Ara ens queda la religiosa...

Doc: Sí... la música religiosa catòlica canvia la idea que la música pot destorbar la pregària i per això no ens ha de distreure per la idea que s'ha de fer la música millor música possible per lloar a Déu. Això fa que millori molt la qualitat de la música religiosa catòlica!

Marty: Llavors... ja no serà tan avorrida?

Doc: Ni molt menys... faran cançons polifòniques sobre textos religiosos en llatí que anomenen motets.

Marty: Cançons polifòniques? Com el madrigal, el villancet o la cançó francesa ?

Doc: Sí, Marty... molt semblants!... el que canvia és la temàtica que en el motet és religiosa i que s'escriu en llatí.

Marty: Què fàcil!

Doc: Sí... i saps que és una missa?

Marty: Clar que sí... és la cerimònia on els cristians recorden el darrer sopar de Jesucrist.

Doc: Molt bé ...doncs a partir d'ara també es dirà missa la composició musical composta per les diferents peces, basades en els textos invariables d'aquesta cerimònia religiosa.

Marty: És a dir... totes les peces que es toquen o canten a la missa ...

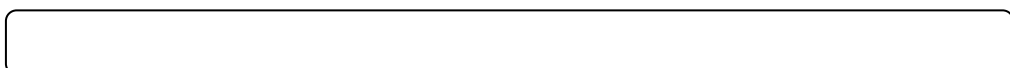
Doc: Sí, això mateix... ara només ens queda parlar dels protestants... Saps qui era Martí Luter?

Marty: El que va lluitar pels drets dels negres?

Doc: No! Aquest era Martin Luther King... no t'has de confondre perquè a més .. no hi pinta res al renaixement... encara li queden molts anys per néixer!

Marty: ahhhhhhh.....i qui era Martí Luter?

Doc: Mira aquest tràiler ...

Marty: Wow! ... sembla que va ser un personatge molt important!

Doc: Sí! Luter va trencar la església amb la Reforma religiosa protestant. Això va portar molts canvis en la música i sorgirà una nou tipus de cançó: el coral. Al coral els textos ja no estan escrits en llatí, sinó en la llengua del poble per tal que es puguin entendre bé. Aquesta reforma va fer que l'església catòlica reaccionés amb el Concili de Trento. Una contrareforma amb unes normes molt estrictes on s'indicava que a les esglésies catòliques els cants s'havien de continuar sent en llatí. Mira la partitura de *Jesu, dulcis memoria* de Tomas Luis de Victoria i mentre l'escoltes farem la fitxa d'audició. Assenyala les parts melismàtiques que trobis en aquesta partitura. Te'n recordes del que era la relació síl·laba text melismàtica?

Marty:.....
.....

Doc: Perfecte! Doncs marca en aquesta partitura les parts que siguin així.

Andante ♩ = 76

Soprano
Je - su, dul - cis me - mo - - ri - a, dans ve - ra,

Alt
Je - su, dul - cis me - mo - ri - a, dans ve -

Tenor
Je - su, dul - cis me - mo - - - - ri - a, dans ve -

Baix
Je - su, dul - cis me - - - - mo - ri - a, dans ve - ra, ...

*Jesu, dulcis memoria,
dans vera cordis gaudia;
sed super mel et omnia
ejus dulcis praesentia.*

Jesús, dolça memòria,
veritable alegria del cor;
per sobre de la mel i de tot
és dolça la Vostra presència.

Fitxa audició

Obra:

Compositor :

Estil artístic:

Textura:

Gènere:

Vocal	Instrumental
Vocal-Instrumental	

Text:

Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

Per acompanyar una dansa

Per a una circumstància concreta i única

Sense funció: música pura

Altres:

Observacions :

Doc: Molt bé! ... doncs un altre tema acabat ara et toca fer la resta de les activitats...

Activitat 5: Observa la següent partitura i respon a les preguntes.

1. Quantes veus hi ha?
2. Quin pentagrama té les notes més greus?
3. Quina textura té? Perquè?

Activitat 6: Completa les següents frases.

Al renaixement una cançó polifònica amb...

- ... el text en italià s'anomena
- ... el text en llatí s'anomena
- ... el text en francès s'anomena
- ... el text en castellà s'anomena
- ... el text en alemany s'anomena

Activitat 7: Explica les agrupacions musicals renaixentistes.

Activitat 8: Classifica les formes vocals del Renaixement en el grup que els correspongui.

Madrigal - motet - villancet - coral

MÚSICA VOCAL PROFANA	MÚSICA VOCAL RELIGIOSA

Activitat 9: Observa la següent partitura...

Oh when the saints go march-ing in go march-ing in go march-ing in

Oh when the saints go march-ing in Oh when the saints go march-ing in

in Oh, Lord, I want to be in that num-ber when the saints go march-ing in.

in Oh, Lord, I want to be in that num-ber when the saints go march-ing in.

1. Quantes veus hi ha?
2. Té una única textura?
3. Quina/es textura/es té? Perquè?

Activitat 10: Completa el text següent escollint les paraules correctes:

Música alta, intèrprets, música baixa, instrumentals.

En el Renaixement, la composició dels conjunts variava en funció dels i dels recursos disponibles per a cada celebració. Més endavant, els instruments es van començar a agrupar en funció de la seva potència sonora. Els més potents es tocaven en actes a l'aire lliure, com ara tornejos, combats, desfilades, danses, etc. A aquests instruments se'ls considerava de Per contra, els que produïen un so més suau i delicat, anomenats de, s'interpretaven a les estances, cambres o salons del palau i les cases senyoriales.

Activitat 11: Classifica aquests instruments del Renaixement en famílies i explica les característiques.

.....

.....

.....

.....

.....

Activitat 12: Quins instruments renaixentistes poden formar part d'una agrupació de música alta (es demanen els instruments, no les famílies instrumentals).

Activitat 13: Quins canvis va introduir Martí Luter en la música protestant?

Activitat 14: Marca amb una creu les característiques d'aquestes formes musicals.

FORMA MUSICAL	VOCAL	INSTRUMENTAL	RELIGIOSA	PROFANA
Villancet				
Missa				
Pavana (dansa)				
<i>Chanson</i>				
Motet				
Madrigal				

Com al renaixement, al segle XX - XXI trobem molts grups que fan cançons polifòniques, moltes vegades *a capela*. Aquí tens uns quants exemples...

Activitat 15: Escolta *If we needed a Lord Before* de Take 6 i respon a les preguntes.

1. Quin tempo té aquesta cançó lent, mitjà o ràpid?
2. Quina textura creus que és? Perquè?
3. Hi ha algun tipus d'acompanyament?

Activitat 16: Ara escoltaràs *Olas sin fe* del grup Stupendams. Respon a les següents preguntes.

1. Quines semblances i diferències veus entre aquesta audició i la de Take6 ?
2. Quina d'aquestes estructures té aquesta cançó...

Activitat 17: Visiona el vídeo del grup Cap pela i escriu aquí coses que et sorprenguin per comentar-ho amb la resta de la classe.

V3.6 <http://goo.gl/8Qlgvy>

Història de la Música

1600 – 1750 / S. XVII i 1a meitat del XVIII

Capítol 4: El Barroc

(En Doc i en Marty amagats darrera unes cortines, parlen fluixet entre ells.)

Marty: Em vols explicar què fem aquí amagats espiant a aquesta gent, Doc?

Doc: Mira Marty ... estic segur que no tens ni idea de que és el que estàs veient...

Marty: sé perfectament el que estic veient!... un grup de musics assajant!

Doc: Ja,ja,ja... això és el que tu creus... però estàs molt equivocat!

Marty: Doc... no em prenguis el pel...

Doc: No t'estic prenent el pel, Marty... això no és un grup de musics exactament... estàs davant d'una de les primeres orquestres de la història de la música...

Marty: Una orquestra??? Però què dius?... t'has tornat boig!... si només son a veure ... 1, 2,3 14 musics!!!

Doc: No m'he tornat boig!!! ... has vist alguna orquestra a les èpoques que hem estudiat fins ara?

Marty: Però si quasi no hi havia música instrumental....la majoria era cantada... bé... a l'antiguitat estava l'*orquestra*...

Doc: Sí, però l'*orquestra* a Grècia era com s'anomenava un espai, una part del teatre... recordes? Era el lloc on es posaven els musics i els cantants... però no significava "grup de musics".

Marty: ... però aquest d'aquí es molt petit... l'orquestra és un grup de musics més gran... les agrupacions tan petites reben un altre nom... em sembla que era música de cambra... no?

Doc: Aquesta resposta serà correcta més endavant però no a l'any 1600... Al segle XVII els compositors comencen a especificar per primera vegada en les partitures quin instrument ha de tocar cada part. Recorda que al renaixement les partitures es tocaven amb els instruments que tenien en aquell moment, els

compositors no assignaven un instrument a cada línia de música escrita. En el barroc sí que ho fan i es parla per primera vegada d'orquestra, tot i que és molt més petita que la que coneixes del 2014...

Marty: I a quina època comença a ser una orquestra com la que conec al 2014?

Doc: L'orquestra s'anirà fent cada vegada més gran a llarg de la història de la música, poc a poc ampliarà el nombre de músics que la formaran. Però la que estudiaràs ara (l'orquestra barroca) està formada per un mínim de 8 músics i un màxim de 15.

Marty: Només? ... a alguna cosa tan petita no valia la pena anomenar-la orquestra...

Doc: Uff... ja ho tornes a pensar tot com si estiguessis al 2014... Saps el que val fer un instrument a l'any 1600? Al barroc no disposen de tants instrumentistes com a la nostra època. La música és un luxe que només es poden permetre els que tenen molts diners. Al barroc la música també es divideix en profana i religiosa. Els Reis i Emperadors voldran tenir la millor música per fer veure a tothom que són els més poderosos. El Papa també voldrà tenir als millors músics al seu servei per reforçar la seva autoritat. La finalitat de les dues músiques serà aquesta a més d'entretenir i divertir en la música profana i difondre el missatge de Déu en la música religiosa.

Marty: Què vol dir això?

Doc: Doncs que voldran la millor música per demostrar que ningú es pot permetre una música com la seva i això els situarà socialment per damunt de la resta... Competiran musicalment parlant ... I què en penses d'això? Beneficiarà a la música?

Marty: Uf.. ni idea...

Doc: Clar que beneficiarà molt a la música i als músics... Els poderosos invertiran en tenir la millor música! Això també passa a la resta de les arts. Mira aquestes fotografies ... es tracta del Palau de Versailles i de la catedral de Notre Dame, tots dos a Paris... Son impressionants! Pensa que el luxe s'entenia com una manifestació d'autoritat, així que tot havia de ser molt gran i molt recarregat d'ornaments. El luxe es mostra als altres amb les coses que son prescindibles...

Palau de Versailles

Nôtre Dame de Paris

Doc: Aquí tens un vídeo de la construcció del Palau de Versailles ... així et faràs una idea...

V4.1 <http://goo.gl/meoz2C>

Doc: I en aquest altre vídeo pots veure com vivia la noblesa d'aquella època... Les seves ocupacions eren festes, jocs, bàsicament passar-ho bé....

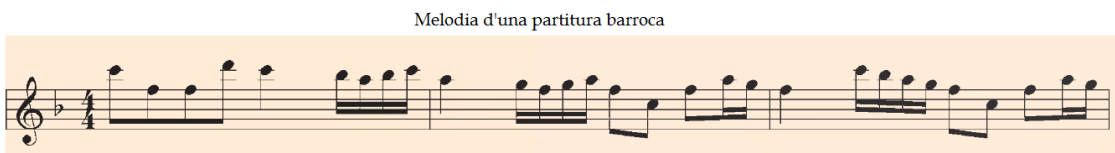
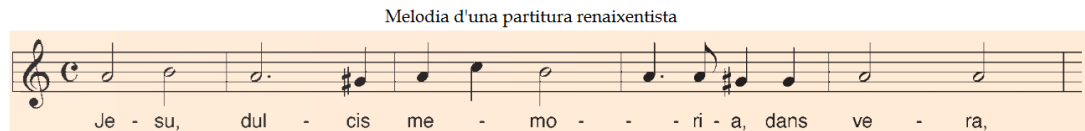
V4.2 <http://goo.gl/uZMJ1x>

Marty: Quin xollo!

Doc: No els hi durarà gaire... el poble s'està cansant de pagar impostos per això...

Marty: Tinc una pregunta... En arquitectura, escultura i pintura aquest art és molt recarregat... com es fa per recarregar la música?

Doc: Doncs ho veuràs en les orquestres, per exemple. Encara que a tu et sembli que son pocs musics en aquella època no havien vist mai tanta gent tocant a la vegada. També omplen les partitures de moltíssimes més notes (de valors més petits); és el que en música s'anomenen ornaments. Mira aquestes partitures... la primera és una melodia renaixentista i la segona una melodia barroca... la diferència es veu clarament...

Doc: Al barroc és quan es complica més la textura de polifonia contrapunt. Son capaços d'escriure partitures que també es poden tocar del revés!! Mira aquest vídeo. Et mostra un cànon de Johann Sebastian Bach fet així.

V4.3 <http://goo.gl/Qn4Obb>

Marty: És increïble! ... Una peça cap i cua! Com s'escriu una peça així? ... Ha de ser molt difícil escriure notes que han de sonar bé amb altres que encara no estan escrites....

Doc: Per això es van fer les regles de l'harmonia.

Marty: L'harmonia?

Doc: Sí... es comencen a fer en aquesta època per ajudar als joves compositors en la seva feina. Hi ha conjunts de notes que quan es toquen juntes sempre sonen en consonància (molta gent diria que sonen bé)... En canvi hi ha d'altres que sonen en dissonància (molta gent diria que sonen malament). Per exemple... si toques en un piano dues notes consecutives sonarà dissonant, mentre que si toques dues notes no consecutives sonarà consonant.

Marty: Quin embolic! I total... si jo amb la guitarra ja vaig veient com sona mentre estic tocant!

Doc: Amb la guitarra sí... però ... i amb una orquestra?... Penses tenir a tots els músics davant teu mentre estàs composant i els hi aniràs dient el que han de tocar per veure com sona? ...Seria de bojos... Com ho faries per composar per 15 instruments diferents sense poder escoltar si sona bé?... Pensa que passaria si fossis compositor, donessis la partitura a cada music de l'orquestra, ells l'estudiessin a casa i finalment us quan poséssiu a tocar... sonés fatal!!! ... Com ho faries llavors... tornant a començar?... Aprendre i entendre les regles de l'harmonia no és fàcil. Però en aquesta època i fins que arribin els ordinadors serà molt útil als compositors!... Podran composar per molts instruments i que soni "bé" sense sentir-ho abans! Estudiant l'harmonia entenen com funcionen i es relacionen els sons... Al 2014 no tenim aquest problema ja que pots composar en un ordinador i anar sentint el que fas a cada moment... Hi ha programes d'ordinadors per això. Però al 1600

Marty: Llavors sí que val la pena.... no hi havia pensat en tot això...

Doc: Doncs ara ja li veus la utilitat...

Marty: Escolta, Doc... i quin és aquest instrument que he sentit al cànon de darrer vídeo? Fa un so com metàl·lic... no recordo haver-lo escoltat mai...

Doc: És un clavicèmbal.

Marty: Clavi-què? ...

Doc: Clavicèmbal. És un instrument anterior al piano. Quan el piano es va inventar el va substituir.

Marty: I perquè?

Doc: Perquè el piano podia fer canvis de volum i el clavicèmbal no. En una orquestra era molt important perquè els músics toquen més fort o més fluix seguint les indicacions del compositor. Però el clavicèmbal sonava sempre al mateix volum. Tampoc tocava bé la textura de melodia acompanyada; degut a que sempre es vol tocar més forta la melodia que l'acompanyament. I per tot això quan es va inventar el piano el van substituir. Realment el barroc és una època on la música instrumental és molt important i això es veu en el desenvolupament dels instruments. S'hi fan moltes millores! Mira, ja han acabat l'assaig. Anem a veure si podem parlar amb el director i que ens expliqui quins instruments són els més importants en aquesta època.

Activitat 1:

Has de continuar la història. Hauràs d'escriure l'encontre d'en Doc i en Marty amb Carlo, el director de l'orquestra que estaven observant. Carlo els hi explicarà quins són els instruments predilectes dels compositors barrocs.

Busca la informació que et faci falta a l'annex I.

Doc: Moltes gràcies per tot, Carlo! Adéu! Què t'ha semblat, Marty?

Marty: Molt bé. Veig que els instruments del barroc ja són els que jo conec. Això no passava amb els de les èpoques anteriors, no em sonaven de res!

Doc: Totalment cert! A més ... aquest és el segle del llançament definitiu de la música instrumental. Ara ja no és farà música sense cantar només per ballar.

Marty: I quin tipus de música instrumental es fa?

Doc: Tenen diferents estructures musicals. En música les estructures musicals s'anomenen **formes**.

Marty: Formes?

Doc: Sí, mira aquest esquema ... al barroc tenien les següents formes musicals instrumentals.

FORMES INSTRUMENTALS BARROQUES

- **Concerto Grosso:** Peça per orquestra que consisteix l'alternança d'un grup petit d'instruments amb la resta de l'orquestra.
- **Concerto Solista:** Peça per orquestra que consisteix l'alternança d'un sol instrument amb la resta de l'orquestra.
- **Suite:** Conjunt de danses que alternen les de tempo ràpid amb les de tempo lent.
- **Sonata:** Indica que la obra és instrumental. Poden ser per a un, dos o tres instruments.
- **Fuga:** Composició polifònica que es basa en l'imitació.

Marty: Uf!... no entenc res...

Doc: A veure... que t'ofegues en un got d'aigua! Per començar... que et recorda la paraula *concerto*?

Marty: Concert?

Doc: Exacte... avui tu dius: "vaig a un concert" per dir que vas a escoltar música en directe.. pot ser un cantant, un instrument solista, una orquestra... Però concert també significa una estructura musical, una forma. Al barroc trobem dues estructures amb la paraula concerto: El *concerto grosso* i el *concerto solista*. Què creus que vol dir "grosso" ?

Marty: Gran?

Doc: Sí... El concerto grosso és un diàleg entre l'orquestra i un grup d'instruments.

Marty: (*perplexe*) No entenc com pot parlar una orquestra amb un grup d'instruments!

Doc: És diu diàleg perquè és una conversa entre instruments. Un exemple: la orquestra toca una frase musical i el grup d'instruments li contesta amb una altra. Es van alternant, com si parlessin. Mira aquesta partitura i ho veuràs més clar...

The image shows a musical score for the Concerto Grosso Op. 6 núm. 8 by Corelli. It features four staves: two for the upper strings (Violins I and II) and two for the lower strings (Violas and Cellos/Double Basses). The tempo is marked 'Allegro' and the dynamics are 'f' (forte). Red boxes highlight three distinct musical phrases: the first and third phrases are played by the 'Grup instruments' (Violins I and II), while the second phrase is played by the 'Orquestra' (Violas and Cellos/Double Basses). Arrows point from the labels 'Grup instruments' and 'Orquestra' to their respective staves.

Marty: Ja ho veig!

Doc: Doncs ara escolta com sona i omple la fitxa d'audició. Es tracta del *Concerto Grosso Op. 6 núm. 8 d'A. Corelli*.

Fitxa audició		Obra:				
Compositor :	Estil artístic:					
Textura:	Gènere: <table border="1"><tr><td>Vocal</td><td>Instrumental</td></tr><tr><td>Vocal-Instrumental</td><td></td></tr></table>	Vocal	Instrumental	Vocal-Instrumental		
Vocal	Instrumental					
Vocal-Instrumental						
Text:						
Instrument o agrupació instrumental:						
En la composició predomina:	Melodia - Ritme - Tots dos per igual					
Pulsació:	Constant - Irregular					
Melodia:	Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors					
Mode:	Major - Menor - Altres					
Funció de la música:	Entretenir i divertir	Religiosa				
	Per acompanyar una dansa	Per a una circumstància concreta i única				
	Sense funció: música pura	Altres:				
Observacions :					
					
					

Marty: Molt bé... ja entenc el *concerto grosso*...

Doc: Doncs el *concerto solista* és quasi el mateix però enlloc de parlar l'orquestra i un grup d'instruments el diàleg es produeix entre l'orquestra i UN SOL instrument. Per això se l'anomena solista.

Marty: Clar .. perquè toca sol "contra" l'orquestra...

Doc: Això mateix! ... continuem amb la suite... Coneixes diferents balls de saló, no és veritat?

Marty: Sí.

Doc: Em podries dir uns quants?

Marty: La salsa, el cha-cha-cha, el tango, el vals, el rock.... vam fer un taller a l'institut el curs passat... va ser divertit!

Doc: Molt bé... i tots aquests balls són iguals de ràpids?

Marty: Noooo, la salsa i el rock són molt ràpids, el cha-cha-cha seria de tempo mitjà, i el tango i el vals més lents.

Doc: Així que tu els podries ordenar de manera que anéssim ballant alternant lent i ràpid...

Marty: Clar... una combinació podria ser: tango, salsa, cha-cha-cha, rock i vals.

Doc: Perfecte! acabes de fer una suite moderna...

Marty: Què???

Doc: Una suite és una sèrie de danses que alternen tempos lents i ràpids. Al 1600 no existien les danses que tu m'has dit, però ni havia d'altres: la sarabanda, la giga, la polonesa, el minuet... A vegades per "escalfar" l'ambient es posava una peça inicial que anomenaven "preludi" i que no es ballava, servia per agafar parella i col·locar-te a la pista.

Marty: Vaja... Semblava molt més difícil...

Doc: Ja veus que no ho és ... Ara escolta part de la *Suite per a violoncel núm. 1* de J.S. Bach i omple la fitxa d'audició.

Fitxa audició		Obra:				
Compositor :	Estil artístic:					
Textura:	Gènere: <table border="1"> <tr> <td>Vocal</td> <td>Instrumental</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Vocal-Instrumental</td> </tr> </table>		Vocal	Instrumental	Vocal-Instrumental	
Vocal	Instrumental					
Vocal-Instrumental						
Text:	Instrument o agrupació instrumental:					
En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual						
Pulsació: Constant - Irregular						
Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors						
Mode: Major - Menor - Altres						
Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa						
Per acompanyar una dansa		Per a una circumstància concreta i única				
Sense funció: música pura		Altres:				
Observacions :						

Marty: Ara ens queda la sonata que vol dir que la música és instrumental.

Doc: Sí... al renaixement a les partitures instrumentals els hi posaven el rètol “*per sonare*” i a les vocals “*per cantare*”. Al barroc aquestes expressions italianes es simplifiquen i ens trobarem amb la sonata i la cantata. Ara, com que estudiem la música instrumental, quedat amb la sonata. La cantata la veuràs més endavant.

Marty: Perfecte!

Doc: Doncs escolta la *Sonata per a flauta de bec i clavicèmbal de en Fa Major* de G.P. Telemann. Fes la fitxa d’audició i mira la partitura.

Fitxa audició

Obra:

Compositor :

Estil artístic:

Textura:

Gènere: Vocal Instrumental

Text:

Vocal-Instrumental

Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

Per acompanyar una dansa

Per a una circumstància concreta i única

Sense funció: música pura

Altres:

Observacions :

Vivace

Flauto dolce

Basso continuo

Marty: Doc, què són aquests números que hi ha a sota de la partitura?

Doc: És un xifrat (un llenguatge en clau). Es posa en la línia més greu i s'anomena baix continu. Era perquè ho toquessin els instruments més greus i el de teclat.

Marty: I perquè serveix?

Doc: Per dir a d'interpretar quines notes ha de tocar a més a més de les que té escrites a la partitura. D'aquesta manera el compositor s'estalvia escriure moltes notes. Això significa simplificar la feina del compositor, estalvi de paper (important) i que sigui molt més fàcil fer còpies a mà (ja s'ha inventat l'impremta però encara es copien a mà moltes partitures).

Marty: I és molt difícil d'aprendre a "descodificar-lo"?

Doc: No té massa dificultat. Però és difícil fer-lo mentre es toca a la velocitat de la partitura.

Marty: I avui en dia encara es fa servir?

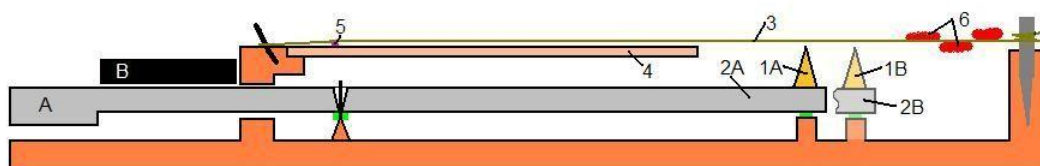
Doc: Rarament... els compositors es van donar compte de que el resultat final de la seva obra depenia de l'habilitat de l'interpret o interpretos. És a dir... si feia o feien bé el continu el compositor era aclamat, però si no es deia que la seva feina era dolenta... Això i el fet de que l'impremta cada vegada era més assequible va fer que el baix xifrat anés desapareixent.

Marty: Estic pensant si no ens hem desviat del tema... estaven parlant de formes musicals instrumentals!

Doc: Ja, ja, ja... sí... no et falta raó!... Ens quedava la Fuga que es una peça feta a partir de l'imitació. Mira-ho en aquesta partitura i ho veuràs... T'he marcat amb rectangles el tema que es va repetint i amb el lipsis quan només surt la primera part del tema. Com pots veure tota l'estona s'està repetint el mateix dibuix...

Marty: Però no son les mateixes notes...

Doc: A vegades sí, però no importa... escolta aquesta peça i veuràs com reconeixes cada vegada que surt el tema encara que no siguin les mateixes notes...

Allegro moderato

The image shows a musical score for Fuga BWV 850 de J. S. Bach, marked 'Allegro moderato'. It consists of four systems of piano and bass staves. The score includes various dynamics such as *f marcato*, *sf*, *cresc.*, *f*, *fp*, and *f*. Red boxes highlight specific melodic lines in both hands across all systems. Green circles highlight rhythmic patterns, particularly in the bass line, in the second and fourth systems.

Fitxa audició Obra: **Fuga BWV 850 de J. S. Bach**

Compositor : Estil artístic:

Textura: Gènere: Vocal Instrumental

Text: Vocal-Instrumental

Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

 Per acompanyar una dansa Per a una circumstància concreta i única

 Sense funció: música pura Altres:

Observacions :

Marty: El títol de l'obra és BWV?? Sembla una marca de cotxe! Ja, ja, ja

Doc: És una manera d'arxivar la obra de J.S. Bach... va compondre tantes obres que era molt difícil no fer-se un embolic i un musicòleg alemany (Wolfgang Schmieder) les va agafar totes al 1950 va fer un catàleg de la seva obra que és el que fem servir a la nostra època. Aquesta catalogació s'identifica amb les sigles BWV.

Marty: Què vol dir fer un catàleg?

Doc: Va agafar totes les obres de Bach i les va numerar de la manera que a ell li va semblar més lògica. Pensa que van aparèixer partitures per tot arreu ... i les que no s'han trobat... fins i tot va haver de publicar una segona versió al 1990 corregint errades i ampliada. J. S. Bach va compondre més de 1000 obres!

Marty: Wow! Quina passada!

Doc: Sí ... però ara hem de passar a la música vocal o no acabaràs mai aquest tema!!!

Marty: D'acord ... explicaaaaaaaaaaaaaa

Doc: Ja,ja,ja,ja ... No!... anem a veure un espectacle nou ... una òpera!!!

Marty: Uffffffff... es necessari?... però si les òperes son tremendament avorrides....

Doc: Ja hi som!... una altre vegada! ...

Marty: Una altre vegada? Però si no hem parlat d'òpera fins ara!

Doc: No es tracta d'això ... a veure .. diguem quines coses faries enlloc d'anar a veure una òpera...

Marty: Uff.. moltes... anar al cinema, veure una peli a la tele, mirar alguna sèrie, fer alguna partida per internet...

Doc: D'acord... ja en tinc prou!... Ara intenta fer algunes d'aquestes coses sense agafar el cotxe i anar al 2014...

Marty: Ups...

Doc: Marty ... t'ho repeteixo per enèsima vegada!... no pots pensar en la gent de l'any 1600 si no t'oblides de l'any 2014! Per la gent de l'any 1600 i durant molt anys l'òpera serà el mitjà d'entreteniment més emocionant que han vist mai. De tota manera desisteixo d'anar a veure una òpera fins més endavant... De moment estudiaràs què és, el seu origen i les seves parts. Mira, aquest esquema que t'he fet.

Una **òpera** és una forma vocal profana que uneix poesia, teatre, música i dansa. Normalment l'òpera es divideix en tres o quatre grans parts que són els actes. Entre acte i acte es fa una pausa que s'anomena entreacte que pot tenir una durada de 20 o 25 minuts. En una òpera intervenen els protagonistes, papers secundaris i el cor.

L'òpera neix a Florència. Un grup d'intel·lectuals renaixentistes (la *Camerata Fiorentina*) descobreixen que a les tragèdies gregues el text era cantat i no parlat i volen recuperar aquest gènere. Per tant, l'òpera es va començar a gestar al renaixement, però serà al l'any 1600 (data d'inici del barroc) quan s'estrena: *Euridice* de I. Peri. No és la primera òpera, però sí la primera que ens ha arribat completa (el mateix autor va escriure *Dafne* anys abans però només es va trobar el text, no la música).

Parts d'una Òpera

Instrumentals:

- Obertura:** Les òperes comencen amb el teló del teatre baixat. L'orquestra interpreta una peça instrumental anomenada obertura que serveix per a introduir l'òpera i preparar l'ambient de la història que es representarà. Al final de la obertura es puja el teló i comença l'acció.
- Interludi:** Part instrumental situada entre dues parts vocals.

Vocals:

- Ària:** Part que es canta amb l'acompanyament de tota l'orquestra. Els protagonistes expliquen cantant els seus sentiments, els seus amors, els seus plans,...
- Duets, Trios, Quartets...** parts cantades en petits grups pels protagonistes.
- Recitatiu:** No estan mai acompanyat per l'orquestra sencera i té una pulsació més irregular. S'utilitzen per als diàlegs entre els personatges o per fer avançar l'argument. Els recitatius es poden reconèixer fàcilment perquè els cantants sembla que parlin en lloc de cantar.
- Cor:** Son les parts interpretades pel cor (coral).

Marty: Bé, no és molt complicat... però es un embolic tanta part... No sé si m'enrecordaré de totes!

Doc: Ja veuràs com sí... No et serà tan estrany com penses... en realitat un musical no és res més que una òpera moderna... Ara mirarem uns vídeos i em diràs cada una quina part és tenint en compte les definicions anteriors...

Activitat 2: Omple la següent taula indicant de quina part de l'òpera és tracta.

	Link	Nom de l'òpera	Compositor	Part visionada
V4.4	http://goo.gl/Wjuwd2	La Flauta màgica	W.A. Mozart	
V4.5	http://goo.gl/BgD3Sg	La Flauta màgica	W.A. Mozart	
V4.6	http://goo.gl/tMVNZB	Lakmé	Delibes	
V4.7	http://goo.gl/lmkaNU	Nabucodonosor	G. Verdi	
V4.8	http://goo.gl/ap1Rrv	La Flauta màgica	W.A. Mozart	
V4.9	http://goo.gl/DWn7A8	Guillem Tell	G. Rossini	
V4.10	http://goo.gl/P5v8DA	Il mondo de la luna	J. Haydn	

Doc: Veus com no era tan difícil?

Marty: Bédoncs continuem que ja és tard...

Doc: Ja ens queda poquet, només falta la música vocal religiosa i els compositors més importants.

Marty: I és molta cosa?

Doc: No... Veuràs ... te'n recordes de les formes musicals religioses del renaixement?

Marty: Em sembla que sí... hi havia la missa i el motet ... i els protestants havien creat el coral.

Doc: Molt bé! ... Doncs al barroc desapareix el motet i continuen la missa, el coral i estudiem algunes més pròpies d'aquesta època... Mira l'esquema i després el comentem...

FORMES VOCALS RELIGIOSES

- Oratori:** És quasi idèntic a una òpera, però la seva temàtica només pot ser religiosa i no es representa.
- Passió:** Oratori que té com temàtica la Passió de Crist.
- Cantata:** Indica que la obra és vocal. És com un oratori però més curt.
- Missa:** Composició musical composta per les diferents peces, basades en els textos invariables d'aquesta cerimònia religiosa.
- Coral:** Composició vocal que es cantava a les esglésies protestants.

Marty: Molt fàcil... L'Oratori i la Passió són el mateix amb una sola diferència: La Passió explica la mort de Jesucrist. Així com la sonata vol dir que és una obra instrumental, la cantata vol dir que és una obra vocal, per cantar. I el coral ja l'havia estudiat... Guai!!... ja acabem!.... Tinc ganes de donar un volt per la Florència del 1600.

Doc: Et queden els compositors més importants d'aquesta època...

País	Compositors
Itàlia	Monteverdi, Corelli, Albinoni, Vivaldi, Corelli.
Anglaterra	Purcell, Haendel
Alemanya	Bach, Telemann, Pachebel
França	Lully, Couperin, Rameau

Marty: Ufff!... no em queda una altra que memoritzar els compositors...
Yuhuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu... he acabat el Barroc!

Doc: Sí... però recorda que has de fer les activitats...

Activitat 3: Escolta les audicions i omple la taula.

Audició	Estil	Instrument(s)	Similituds	Diferències
Tocatta i fuga de J.S. Bach				
Versió de Toy Dolls				

Activitat 4: Escolta les audicions i omple la taula.

Audició	Estil	Instrument(s)	Similituds	Diferències
Air de la suite en Re de J.S. Bach			-----	-----
1a versió				
2a versió				

Activitat 5: Escriu quin tipus de textura es correspon amb les següents definicions:

Tipus de polifonia en la que una de les línies melòdiques (instrumental o veu) és més important que la resta (que s'escriu per acompanyar-la).

Tipus de textura polifònica en la que totes les línies melòdiques són d'igual importància i avancen independentment (amb ritmes/figures diferents). En algunes ocasions es responen o s'imiten.

Activitat 6: Relaciona les dues columnes.

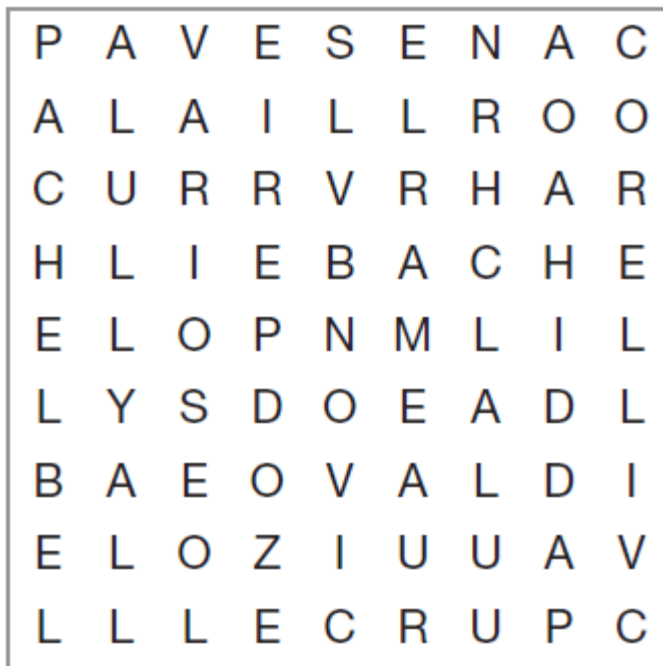
1. Diàleg entre un petit grup d'instruments i l'orquestra	Haendel
2. Música vocal religiosa	Cantata
3. 1600-1750	Òpera
4. Ària	Barroc
5. Composició instrumental basada en la imitació	Concerto grosso
6. Anglaterra	Fuga

Activitat 7: Explica les diferències entre Òpera, Oratori i Cantata.

Activitat 8: Quin instrument és? Explica tot el que saps d'ell.

Activitat 9: Busca el nom de set compositors barrocs.

Activitat 10: Explica les següents formes musicals, indica si són instrumentals/vocals o religioses/profanes.

- Concerto grosso:
- Fuga:
- Oratori:
- Òpera:
- Sonata:

Història de la Música

1750 – 1825 / 2a meitat segle XVIII i
començament del XIX

Capítol 5: El Classicisme

(El Doc i el Marty estan al cotxe a punt de viatjar a una altra època.)

Doc: Va, Marty. Posa't el cinturó que de seguida ens posem en marxa.

Marty: Sí!... Tinc moltes ganes de conèixer Àustria!

Doc: Ja queda poc ... Saps quina és la gran diferència entre la música del classicisme i les que hem estudiat fins ara?

Marty: No...

Doc: Doncs que al classicisme el compositor ja no es conforma amb entretenir, divertir o servir de vehicle per difondre la religió... el compositor clàssic vol que la seva música commogui.

Marty: Commoure?

Doc: Sí... saps que vol dir ?

Marty: Plorar?

Doc: És més que això, tot i que moltes vegades plores quan et commous. Segons el diccionari és ser envaït per un gran sentiment de compassió, tendresa, admiració, etc. ... i és un etcètera molt llarg!

Marty: Com vols dir ?

Doc: Que de vegades quan et commou alguna cosa no saps si estàs trist o molt feliç... o sents moltes emocions a la vegada que no pots controlar... mira aquest vídeo i veuràs el que et vull dir...

V5.1 <http://goo.gl/Yq8pEh>

Marty: Oh!... pobret ... no sap si riure o plorar...

Doc: Exacte! Ens podem commoure i posar tristos o alegres ... però moltes vegades encara que sigui alegria ens fa plorar... ens trobem desbordats pels sentiments.

Marty: Així que la finalitat de la música clàssica és commoure.

Doc: Exactament... Al classicisme esclata la revolució francesa... el poble està fart de pagar impostos, de no tenir drets i d'haver d'acatar el poder dels reis. La noblesa també està en contra del Rei de França que, per pagar el seu deute, els vol treure privilegis i fer pagar més impostos. El lema de la revolució francesa serà llibertat, igualtat i fraternitat.

Marty: Què vol dir fraternitat?

Doc: Germanor... que s'han de reconèixer com una unitat. Perquè hem de viure lluitant uns contra els altres? ... Al planeta hi ha recursos per tothom ... la clau és compartir-los enlloc de lluitar per acumular-los. Mira el tràiler de la pel·lícula Maria Antonietta i veuràs com es vivia en aquesta època...

V5.2 <http://goo.gl/FcyMiU>

Marty: Però això era a França i nosaltres anem a Àustria...

Doc: Sí, perquè en música és més important el que passa a Àustria que a França. Anem a veure el lloc on va néixer el que molts consideren el millor compositor de tots els temps...

Marty: Qui és?

Doc: Mozart! Mira ... ja arribem a Salzburg! Aquí tens la foto de la ciutat i seva casa natal.

Marty: Aquí va néixer Mozart?... que emocionant!

Doc: Saps? Mozart tenia tant talent per la música que diuen que als 4 anys li va demanar al seu pare que li donés classes de música com feia amb la seva germana Nannerl. El pare li va respondre que ell encara era molt petit. Quan Nannerl va acabar de tocar Mozart va seure a l'instrument i va tocar sencera la peça que havia estat practicant la seva germana. Des d'aquell dia el pare li va donar classes i als 6 anys el va dur de gira per les corts europees on va donar concerts de instruments de teclat i violí davant de reis i emperadors.

Marty: Que fort! ... una gira de concerts al 6 anys!

Doc: I això no és tot... Mozart va fer un viatge a Roma als catorze anys. Allà va visitar la Basílica de Sant Pere i va assistir a un concert en el que es tocava d'un famós Miserere, que va escriure Gregorio Allegri. Les partitures d'aquest Miserere estaven molt ben guardades perquè estava prohibit copiar o reproduir-les per algú que no fos l'autor. Però Mozart, després de escoltar-lo només una vegada, va escriure les partitures completes sense equivocar-se en cap nota. A les hores van deixar de ser un secret. Quan el Papa Climent IX es va assabentar d'això en comptes de castigar d'alguna manera a Mozart el va nomenar Cavaller de l'Ordre de l'Esperó d'Or.

Marty: Com ho va fer? ... segur que va fer trampes! és molt difícil escriure tota la partitura havent escoltat a peça una sola vegada... seria com si t'expliquessin un compte i el poguessis escriure sencer i sense canviar cap paraula després d'escoltar-lo una vegada!

Doc: Sí, Marty... Mozart tenia un talent excepcional!... S'han fet càlculs que diuen que si un home copiés totes les seves partitures treballant 10 hores al dia trigaria 25 anys en acabar... Mozart només en va viure 36!! I no és el mateix copiar que compondre...

Marty: Uff! És molt temps!

Doc: Sí, però anem amb el tema ... te'n recordes que volia dir forma en música?

Marty: Era estructura, no?

Doc: Sí. I recordes que hi havia formes instrumentals i vocals al barroc?

Marty: Sí! Les instrumentals eren el *Concerto Grosso*, el *concerto solista*, la fuga, la sonata i la suite.

Doc: Perfecte! Doncs al classicisme abans d'estudiar les formes musicals veurem una estructura bàsica: la **forma sonata**. A partir d'aquesta "plantilla" es desenvoluparan les formes musicals instrumentals clàssiques.

Marty: Però és o no una forma? Perquè li dius estructura però es diu forma sonata...

Doc: No ho és perquè mai veuràs un concert on toquin una forma sonata sola. És una estructura bàsica a partir de la que inclouran algunes formes. El que passa és que tothom es fa un embolic perquè com el seu nom és "forma sonata" la gent es pensa que és una forma. No el varen pensar molt bé aquest nom. Mira, aquí tens l'esquema. Crec que amb la pràctica ho entendràs millor...

Estructura bàsica del classicisme: FORMA SONATA (no confondre amb Sonata)

És l'estructura més característica del classicisme. No és una obra independent, és una estructura que trobarem dins les formes instrumentals clàssiques. Es farà servir fins al segle XX. Està formada per tres parts.

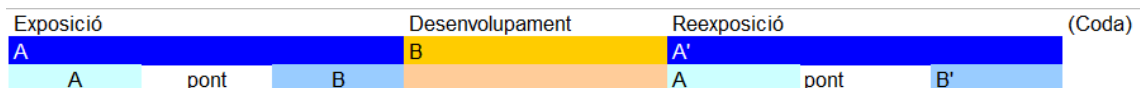
- Exposició:** Té la següent estructura *Exemple*

{	Tema A	Sobre l'escala de la 1a nota	<i>Do</i>
	Pont modulant		<i>de do a sol</i>
	Tema B	Sobre l'escala de la 5a nota	<i>Sol</i>
	Coda (opcional)		<i>Sol</i>
- Desenvolupament:** a partir de motius dels temes A i B de l'exposició es construeix un nou fragment musical. Pot passar per les notes que vulgui el compositor.
- Reexposició:** és la repetició de l'exposició amb petites modificacions.

{	Tema A	Sobre l'escala de la 1a nota	<i>Do</i>
	Pont (no modulant)		<i>do</i>
	Tema B	Sobre l'escala de la 1a nota	<i>Do</i>
	Coda (opcional)		<i>do</i>

El pont és un fragment de música entre dos temes. Començarà en l'escala de la nota del tema que té abans i acabarà en l'escala de la nota del tema que té després.

La coda és un final i mai canvia d'escala (agafa la del tema que té abans).

Doc: Mira aquest vídeo i et quedarà més clar.

V5.3 <http://goo.gl/x9w7cP>

Marty: Ok! Ara ho entenc millor... tema, pont i coda són parts de música... no?

Doc: Sí. Si parléssim de texts el tema seria com una frase o un paràgraf on s'explica part del que vols contar, el pont com un paràgraf de transició entre dues idees importants i la coda el paràgraf que fas servir per acabar l'història.

Marty: Entesos!

Activitat 1:

Has de continuar la història. Hauràs d'escriure l'encontre d'en Doc i en Marty amb Franz, compositor de capella de l'arquebisbe de Salzburg. Els hi explicarà quines són les formes musicals instrumentals que fan servir els compositors clàssics i quins són els instruments més importants en aquesta època.

Busca la informació que et faci falta a l'annex I.

Doc: Què amable ha sigut el Franz, veritat?

Marty: Sí, molt! M'ha quedat tot ben clar. I ara?

Doc: La música de cambra... però aquest nom et sona... no?

Marty: Sí! Són agrupacions d'instruments petites, les que no arriben a ser una orquestra. Les que poden tocar dins una habitació, vaja.

Doc: Sí... la música de cambra comença als salons de la noblesa, però al classicisme arriba a les sales de concerts. És més econòmic escoltar a 3 o 4 musics que a tota una orquestra i d'aquesta manera la burgesia podrà accedir a la música. Les agrupacions més típiques del classicisme són solista, trio, quartet de corda i quintet; o sigui grups d'un, tres, quatre o cinc instruments.

Marty: Què estrany que no hi hagi agrupacions de dos musics, no?

Doc: No és que no hi hagi... és, simplement, que no era una agrupació tan habitual... De les que t'he dit.. quina et sembla que és la més important?

Marty: El quintet?... és el que té més musics...

Doc: No, el més important és el quartet de corda. Als clàssics els hi entusiasma aquesta formació. Els hi agrada gairebé tant com una orquestra. Per cert... pregunta amb trampa... saps quans instruments diferents formen un quartet de corda?

Marty: Suposo que seran quatre...

Doc: T'equivoques!... Són tres! Un quartet de corda esta format per dos violins, una viola i un violoncel... així que són tres instruments diferents...

Marty: I el contrabaix?

Doc: El contrabaix mai forma part d'un quartet de corda.

Marty: I perquè?

Doc: Doncs perquè és un instrument molt gran i greu i el seu so taparia als altres. El so del quartet queda més compensat amb un violoncel que és més suau.

Marty: I l'orquestra? Continua sent de 8 a 15 musics com al barroc?

Doc: No, ja et vaig dir que l'orquestra s'aniria ampliant. Al classicisme arriba als 50-60 instrumentistes i va adquirint uniformitat.

Marty: Què vol dir?

Doc: Doncs que totes les orquestres s'assemblaran molt. Aquí tens el llistat dels instruments que formaran l'orquestra clàssica.

SECCIONS DE L'ORQUESTRA	INSTRUMENT
Secció de corda fregada	<i>violins I i II – violes – violoncel·ls – contrabaixos</i>
Secció de corda polsada	<i>arpa</i>
Secció de vent-fusta	<i>2 flautes – 2 oboès – 2 clarinets – 2 fagots</i>
Secció de vent-metall	<i>2 trompetes – 2 trompes – trombó</i>
Secció de percussió	<i>timbales</i>

Marty: I la música vocal? I la religiosa?

Doc: En aquest període la música religiosa ja no s'estudia a part perquè els mateixos compositors de música profana, en ocasions, fan música religiosa. I en música vocal continuem amb l'òpera. I aquí si tenim una novetat. Apareix l'òpera bufa!

Marty: L'òpera bufa?

Doc: Sí. A Nàpols era habitual intercalar fragments còmics entre els diferents actes de les òperes serioses. Aquests fragments es van anar desenvolupant fins donar lloc a un nou gènere: L'Òpera Bufa (òpera de temàtica còmica).

Marty: Seran més divertides!

Doc: Sí, tot i que no tothom estarà d'acord amb que es facin òperes de temes banals.

Marty: No pot ploure a gust de tothom! Jajajaja

Doc: Realment, no. I a part de Mozart... coneixes algun altre compositor clàssic?

Marty: Ups!

Doc: ... mira aquest quadre...

COMPOSITORS MÉS IMPORTANTS DEL CLASSICISME

- **Mozart:** un dels compositors més influents de la història de la música occidental.
- **Haydn :** el "pare" de la Simfonia, en va compondre 104!
- **Beethoven:** va ser el precursor de la música romàntica.

Marty: Son poquets!

Doc: N'hi ha molts més .. però aquests són els més importants així que estudia'ls bé.
Ara el que farem serà veure una pel·lícula.

Marty: Sí? ... Quina?

Doc: *Amadeus*.

Marty: *Amadeus*? I de què va?

Doc: Explica la història d'un music clàssic. Saps de qui parlo? Amadeus és el seu segon nom...

Marty: Ni idea....

Doc: Mozart!

Marty: Mozart? no sabia que és deia Amadeus de nom...

Doc: De segon nom.... El seu nom complet és Wolfgang Amadeus Mozart...

Marty: Ah! No ho sabia...

Doc: Molta gent no va conèixer el segon nom de Mozart fins que es va fer aquesta pel·lícula.

Marty: I perquè li van posar un nom que no era molt conegut?

Doc: Perquè aquesta pel·lícula no t'explica la vida de Mozart com si fos un documental que et puguis creure des del començament al final. Sovint la gent passa per alt les primeres escenes d'aquesta pel·lícula... i es essencial per entendre-la!

Marty: Vaja... i que passa que és tan important?

Doc: Es veu un home que intenta suïcidar-se. És Salieri (un altre music clàssic) i diu que ell va ser qui va matar a Mozart. Després d'aquest fet el porten a un manicomi i el va a visitar un sacerdot. Salieri li comença a explicar la seva història que veurem que està molt lligada a la història de Mozart. Però fixa't bé que és Salieri qui explicarà tota la història.

Marty: I que té a veure això en que el director li posés *Amadeus*.

Doc: Tot! La història la explica Salieri segons el seu punt de vista, clar. És la seva versió ... una versió poc objectiva...

Marty: No ho entenc...

Doc: Doncs mira...És com si Cristiano Ronaldo t'expliqués la vida de Leo Messi... no creus que ho faria escarnint-lo?

Marty: Ja,ja,ja,ja ... Sí... el més probable.

Doc: Doncs per això el director no la va titular Mozart i va agafar el nom més desconegut del compositor.

Marty: Llavors el que veurem no és real...

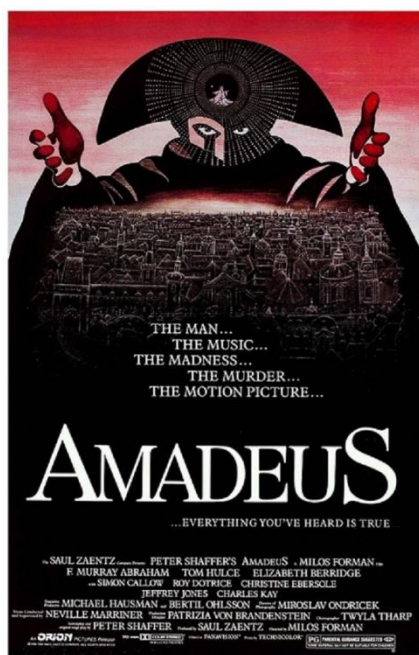
Doc: Hi ha parts que sí i parts que no. Realment no hi ha cap documentació que confirmi que Mozart i Salieri es coneixien tot i que realment costa molt de creure que dos músics que vivien a Viena no tinguessin cap mena de relació. El guionista es va inventat una trama falsa (que Salieri assassina a Mozart) per explicar-nos la història però tota la vida musical de Mozart és verídica, així que val la pena veure-la.

Marty: Ja en tinc ganes !

Doc: Llavors comencem!

Activitat 2:

A l'annex II tens una llista de preguntes que has d'anar contestant a mesura que veus la pel·lícula.

La pel·lícula **Amadeus**, dirigida per Milos Forman, va ser produïda a partir d'un gran èxit teatral: l'obra homònima de Peter Shaffer. La pel·lícula reconstrueix un fragment de la breu vida del compositor de Salzburg, narrada a manera de *flash back*. Concretament, l'acció se centra en l'enfrontament del músic oficial de la cort austríaca de l'època, l'italià Antonio Salieri, amb el jove Mozart, i el penediment consegüent del primer per induir al genial Mozart a la intriga i desesperació que el conduiria a la mort.

Va guanyar 8 premis Oscar, entre els quals destaquen els de Millor Pel·lícula, Millor Director, Millor Actor principal i Millor Guió adaptat.

Doc: Què tal Marty? Què t'ha semblat la pel·lícula?

Marty: Bé, tot i que hi ha estones que es fa una mica llarga.

Doc: Això és perquè aquesta peli ja té uns anys...

Marty: De quin any és?

Doc: 1984... què jove que era jo llavors!!!

Marty: Ja, ja, ja, ja...

Doc: Va... no enredis i fes les activitats....

Activitat 3: Torna a veure algunes de les escenes de la pel·lícula *Amadeus* i respon a les preguntes:

- ESCENA 1: Tracta de l'òpera *Les noces de Figaro*.
 1. De quin país era aquesta obra prohibida per l'emperador?
 2. Perquè estava prohibida? Explica l'argument d'aquesta òpera.
 3. Explica com construeix l'escena del final del segon acte.
 4. Quins arguments preferia la cort? Perquè? I Mozart?
 5. Com comença l'òpera?

- ESCENA 2

1. Què va prohibir l'emperador dins les òperes? Com ho va solucionar Mozart?

2. L'emperador, en veure-ho, què en va dir?

3. Com era el 3r acte?

4. Com era el 4t acte? De què tractava? Què transmetia la música del 4t acte?

5. Què significava un badall de l'emperador mentre veia l'òpera? I dos? I tres?

6. Quan dura aquesta òpera?

- ESCENA 3 En aquesta escena fictícia, Salieri ajuda a Mozart com copista per tal d'intentar acabar l'obra. Al llarg d'aquesta podem sentir el "Confutatis, maledictis" del Rèquiem, fragmentat en les seves diferents parts; la qual cosa ens serveix per comprendre millor la genialitat d'aquesta gran obra mestra.

Completa la següent descripció de l'escena omplint els espais buits.

Els comencen pronunciant les paraules del «Confutatis, maledictis» i els segueixen els

Els primers són doblats pels i els segons per Les trompetes i les toquen els acords de i

La secció de corda realitza un en *la*. Després, amb la indicació de *sotto voce* i el signe d'intensitat de, entren les i les, acompanyades per arpegis de corxeres interpretats pels violins.

Activitat 4: Escolta els següents fragments, que pertanyen a diverses simfonies de Haydn, i relaciona cada títol amb la simfonia que cregueis que correspon.

 <i>Simfonia núm. 101</i> •	• «La sorpresa»
 <i>Simfonia núm. 103</i> •	• «La gallina»
 <i>Simfonia núm. 83</i> •	• «El matí»
 <i>Simfonia núm. 94</i> •	• «El rellotge»
 <i>Simfonia núm. 6</i> •	• «El redoblament de timbal»

Activitat 5: Escolta un fragment del minuet del *Quintet de Boccherini* i assenyala...

— Quina d'aquestes estructures és la seva? A A B A A A B B A B A B B

— Quants compassos té cada tema? 8 4 8 4 8 8 4 4 8 8 4 8

Activitat 6: Qui és considerat el pare de la simfonia?

Activitat 7: Qui va compondre més de 600 obres i ja ho feia a l'edat de 6 anys?

Activitat 8: Qui va compondre 9 simfonies?

Activitat 9: Escolta el segon moviment del *Concert per a clarinet i orquestra en La Major* de W. A. Mozart i completa la fitxa d'audició.

Fitxa audició		Obra:
Compositor :	Estil artístic:	
Textura:	Gènere: ☐ Vocal ☐ Instrumental	
Text:	☐ Vocal-Instrumental	
Instrument o agrupació instrumental:		
En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual		
Pulsació: Constant - Irregular		
Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors		
Mode: Major - Menor - Altres		
Funció de la música: Entretener i divertir ☐ Religiosa ☐		
Per acompanyar una dansa ☐		Per a una circumstància concreta i única ☐
Sense funció: música pura ☐		Altres:
Observacions :		

Activitat 10: Escolta un fragment del quart moviment del *Quartet Op. 20 num. 5* de J. Haydn i omple la fitxa d'audició.

Fitxa audició		Obra:
Compositor :	Estil artístic:	
Textura:	Gènere: ☐ Vocal ☐ Instrumental	
Text:	☐ Vocal-Instrumental	
Instrument o agrupació instrumental:		
En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual		
Pulsació: Constant - Irregular		
Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors		
Mode: Major - Menor - Altres		
Funció de la música: Entretener i divertir ☐ Religiosa ☐		
Per acompanyar una dansa ☐		Per a una circumstància concreta i única ☐
Sense funció: música pura ☐		Altres:
Observacions :		

Activitat 11: Quina forma va cultivar especialment J. Haydn?

Activitat 12: Quins instruments integren un quartet de corda?

Activitat 13: Escolta les audicions i omple la següent taula.

AUDICIÓ	FORMA MUSICAL	INSTRUMENTS O AGRUPACIÓ INSTRUMENTAL
1		
2		
3		
4		

Activitat 14: Completa les oracions amb les paraules següents.

*instrumental – vocal – tenor – baríton – soprano – contralt – vent
mezzosoprano – baix – corda – percussió*

L'òpera pertany al gènere i la simfonia, al gènere

Una òpera requereix la participació de cantants masculins amb un registre vocal diferent (....., i), tanmateix, de cantants femenines (....., i

En l'orquestra simfònica, que també intervé en les representacions d'òpera, els intèrprets són els instrumentistes de les seccions de, i

Activitat 15: Troba en aquesta sopa de lletres el nom de cinc compositors clàssics.

K	U	N	I	J	C	M	G	A	E
H	N	U	N	G	T	Q	U	S	V
R	E	F	I	I	P	S	M	J	Q
T	V	P	R	A	E	T	O	C	A
V	O	N	E	S	B	H	Z	J	G
G	H	D	H	O	U	T	A	F	L
W	T	Y	C	S	B	P	R	D	U
E	E	A	C	W	J	C	T	V	C
L	E	H	O	N	K	Q	L	B	K
S	B	G	B	I	A	P	W	J	E

Marty: Doc... què fem encara aquí? perquè no canviem de tema?

Doc: Perquè no podem passar al romanticisme sense explicar-te el que va fer Beethoven.

Marty: Vaja... i què va fer?

Doc: Què has estudiat de Beethoven?

Marty: mmm ... que era el precursor de la música romàntica?

Doc: Sí... i saps que vol dir precursor?

Marty: Ups!

Doc: Has de preguntar si et dono alguna informació que no entens!! Precursor vol dir el que va davant, que fa coses avançades al seu temps.

Marty: Llavors va fer música romàntica...

Doc: No. La seva música és considerada clàssica perquè Beethoven fa servir les formes musicals clàssiques... però... dins d'aquestes formes farà la música de manera molt diferent als altres músics i els romàntics copiaran aquesta manera de fer la música.

Marty: I com fa la música Beethoven?

Doc: La paraula que ho definiria millor seria expansió o ampliació. Va explorar extrems d'altures (notes molt agudes i molt greus) i extrems de matisos (tant forts com suaus). Les seves composicions són més extenses, els seus ritmes més potents i més complexos, i la seva "paleta de color orquestral" és més variada que la de qualsevol compositor del classicisme.

Marty: Què vol dir paleta de color orquestral?

Doc: Els instruments que fa servir i com els combina a l'orquestra. Beethoven fa combinacions que fins al moment no s'han utilitzat mai. I a més ... Beethoven vol que la seva música faci quelcom més que commoure.

Marty: I que vol?

Doc: Vol que el que l'escolta s'enfadi, s'enrabiï, s'enamori, etc... Vol que la seva música expressi les seves emocions... i això serà la finalitat de la música romàntica.

Marty: Vaja... no em pensava que fes tanta cosa... com es va quedar sord...

Doc: Això és el més increïble de tot... Mira aquest vídeo: és una recreació de l'estrena de la Novena simfonia de Beethoven. A veure que et sembla....

V5.4 <http://goo.gl/iEsnGX>

Marty: Com és que no es girava fins que va la noia a ajudar-lo?

Doc: Perquè estava completament sord... i com la seva música era tan innovadora tenia por que no agradés... Pensa que ell no la va escoltar mai!

Marty: Sembla mentida....

Doc: De tota manera aquesta no és la part més coneguda...

Marty: No! És el Cant de joia... aquest el conec molt bé!

Doc: Segur que sí... però ... has escoltat mai la versió de Beethoven?

Marty: ups!... em sembla que no ...

Doc: A molts joves us passa el mateix... i és una vergonya! O potser et conformaries amb la còpia d'un videojoc?

Marty: Bé... no t'enfadis...

Doc: Faré una cosa més pràctica que enfadar-me... posar-te ara mateix la versió original del cant de joia!

V5.5 <http://goo.gl/lkArWA>

Doc: Què t'ha semblat?

Marty: No l'hauria imaginat mai així! Això de que comencin a tocar-lo només contrabaixos i violoncels i poc a poc es vagi afegint tota l'orquestra agafant volum i finalment... el cantin.... Creia que ja el cantaven de bon començament! I que emocionant quan es posa dreta la coral!

Doc: I més que ho va ser al seu dia... recordes quin tipus de forma és una simfonia? Instrumental o vocal?

Marty: Instrumental...clar... Ostres! No hi havia caigut... però llavors ... com és que aquesta te veus?

Doc: Bona pregunta!... Les veus d'aquesta simfonia va ser una innovació de Beethoven. Imagina! ... la gent no sabia que feia el cor darrera l'orquestra... si anaven a escoltar una simfonia!

Marty: Ja m'ho suposo...

Doc: Ara veuràs un vídeo de la Sonata Patètica de Beethoven... es diu que en aquesta sonata Beethoven parla i s'encara amb el seu destí perquè no es vol tornar sord... hi ha moments en que sembla una suplica.... m'hauràs de dir que li respon el destí al final del primer moviment i quina és la reacció de Beethoven.

V5.6 <http://goo.gl/mMwFmJ>

Marty:.....
.....
.....
.....

Doc: Ben vist... Ara ja entens una mica més a Beethoven ...

Marty: Devia sofrir molt...

Doc: Imagina! ... ell era music i l'oïda semblava fonamental en la seva professió...
Abans de tornar-se sord del tot no sabia què podria fer quan passés... Mira el vídeo del seu testament i ho entendràs millor... i amb això si que acabem el tema...

V5.7 <http://goo.gl/GioKll>

Història de la Música

1825 – 1900 / S. XIX

Capítol 6: El Romanticisme i
les tendències posteriors

(En Doc i en Marty estan esmorzant en una cafeteria de Paris.)

Marty: Per fi!... Romanticisme!... m'encanta la música romàntica!

Doc: I que entens exactament per romàntica?

Marty: Què vols que entengui?... música per enamorar!

Doc: Ja,ja,ja,ja... El romanticisme significa molt més que això! Romanticisme és revolució!

Marty: Una altra vegada? Però si ja hem passat la revolució francesa!

Doc: Cert... però no van canviar molt les coses amb la revolució francesa...

Marty: Com que no? Però si van guillotinar als reis!

Doc: Sí ... però no va acabar tot aquí... mira aquest fragment de la pel·lícula *Un hivern a Mallorca* i ho entendràs...

V6.1 <http://goo.gl/Ndy54k>

Marty: Vaja ... així que al final no va acabar bé...

Doc: Ja has vist que pel poble no ...

Marty: I qui era aquesta senyora que ho explicava?

Doc: George Sand

Marty: T'he demanat per la senyora, no per l'home ...

Doc: Ja ho sé! ... És George Sand!

Marty: Però George és nom d'home!

Doc: Sí, però en aquesta època les dones no podien fer cap activitat professional qualificada. Les dones de famílies riques no treballaven mai! I les pobres no tenien accés als estudis. George Sand era el pseudònim de Amandine Aurore Lucile Dupin, baronesa Dudevant.

Marty: Què és un pseudònim?

Doc: El nom que es fa servir enlloc del propi per amagar la identitat real. George Sand era escriptora i si hagués signat els seus llibres com Amandine Aurore Lucile Dupin ningú els hauria llegit.

Marty: Quina xorrada! Perquè no els voldrien llegir si firmava amb el seu nom?

Doc: Fes memòria... recordes haver estudiat fins ara el nom d'alguna compositora?

Marty: Ara que ho dius, no...

Doc: Les noies de famílies adinerades estudiaven música per adquirir una cultura i poder tocar en recepcions familiars o amb amics algunes peces conegudes... però mai per fer de la música la seva professió! Ni de la música, ni de la literatura, ni de la pintura o qualsevol altre professió o manifestació artística.

Marty: Vaja...

Doc: De tota manera hi va haver algunes dones que es van dedicar a la música... Però més tard parlarem de George Sand i de les dones compositoras ... ara estàvem parlant de la revolució francesa...

Marty: Sí ... ja m'he vist que no va acabar bé pels pobres...

Doc: Però els francesos no es van quedar de braços creuats... Van continuar les lluites i al 1848 la revolució s'estenia per tota Europa. La gent ho havia perdut tot i com que no tenien res més a perdre van lluitar per guanyar la seva dignitat... Un autor francès, Victor Hugo, relata aquest ambient de revolució en una obra coneguda a nivell mundial: *Els miserables*. Aquesta obra transcorre durant la revolució de juny de 1832 a París. Mira un tràiler d'una de les moltes versions que s'han fet sobre *Els miserables*.

V6.2 <http://goo.gl/6qmzQL>

Doc: I mira aquest altre moment de la pel·lícula... és la cançó de la revolució...

V6.3 <http://goo.gl/9gH6Kr>

Marty: Uf! .. és emocionant!

Doc: És un segle emocionant! Es lluita per la igualtat de classes, els drets humans, es valoren les arts i la independència dels artistes... La música serà la més romàntica de totes les arts! Els coneixement musical i la pràctica musical es converteixen en elements de distinció social. La música es considera gairebé sagrada per tenir la capacitat de captar la veritable essència de les coses... Ja no està sota el poder de l'església ni de les classes nobles. A partir d'ara expressa les emocions del compositor.

Marty: El que ja feia Beethoven.

Doc: Sí... exactament això.

Marty: I quin tipus de música es fa per acompanyar aquestes revolucions?

Doc: Bé, per començar l'instrument que es farà servir més és el piano. És l'instrument romàntic per excel·lència!

Marty: Però ja es feia servir. Es va inventar al classicisme, no??

Doc: Sí, però tu saps el que es trigava en aquella època per la difusió de qualsevol cosa? El piano s'inventa l'any 1711 (al final del barroc) però durant el classicisme encara es fan servir molts clavicèmbals. De mica en mica els anirà substituint i serà amb la arribada dels musics romàntics quan els desterrarà definitivament.

Marty: I quin tipus de música es farà per a piano?

Doc: Recorda que està de moda estudiar música, és sinònim de riquesa (fins ara els únics que podien disposar de música era el rei i els nobles). Així que era freqüent que a les cases dels nobles i ara burgesos adinerats hi hagués un piano. Per això els compositors faran peces curtes que transmeten sentiments profunds i íntims, de poca dificultat o dificultat mitjana, per interpretar-les en família o en reunions socials. Escolta el *Nocturn Op. 9 n° 1* de Chopin. Els nocturns són peces de caràcter íntim i reflexiu i d'estructura lliure.

V6.4 <http://goo.gl/z7oWQT>

Marty: Què bonic! Quina pau transmet!

Doc: Sí.

Marty: I totes les peces són d'aquest estil?

Doc: No, aviat els musics professionals es volen diferenciar dels amateurs. Liszt va escoltar les interpretacions virtuosístiques de Paganini tocant el seu violí i es va quedar tan impressionat que va escriure una carta a un alumne seu que deia: *"Durant dues setmanes la meua ment i les meves mans han estat les de un posseït. Practico quatre i cinc hores al diàries... Si no em torno boig, quan tornem a veure'ns trobaràs en mi un veritable artista."* Era tan impressionant la manera de tocar el violí de Paganini que es va dir que havia fet un pacte amb el diable. Els compositors per piano també van començar a fer peces així: molt difícils, virtuoses. Mira el vídeo de l'*Estudi en Do M* de Chopin. Fixa't què ràpids van els seus dits i omple la fitxa d'audició.

V6.5 <http://goo.gl/scl8hW>

Doc: Avui seria la seva parella però al 1834 era el seu amant i un escàndol per la societat. A més, t'has fixat com anava vestida George Sand? Torna a mirar el vídeo si es necessari.

Marty:.....
.....

Doc: Un altre escàndol en aquesta època... En aquesta pel·lícula (Un hivern a Mallorca) s'explica el viatge de George Sand i Chopin a l'illa de Mallorca. Ell estava malalt i li van aconsellar que hi anés a passar l'hivern per fugir del clima fred i humit de Paris. Malauradament no tenien accés a *google*...

Marty: Ja, ja, ja... ja m'ho imagino... perquè ho dius?

Doc: Perquè van a anar a triar el poblet més humit de tota Mallorca, Valldemossa. Si haguessin tingut *google* ho podrien haver sabut. És on més plou de tota la illa i Chopin va passar un hivern molt dur.

Marty: Per això la pel·lícula es diu *Un llarg hivern*.

Doc: La pel·lícula du el nom del llibre que va escriure George Sand durant la seva estada a Mallorca. Per cert, que dels mallorquins diu de tot menys coses boniques...

Marty: I això?

Doc: Home, ... si per la societat parisina era un escàndol veure a George Sand portant pantalons, fumant, separada i barrejant els seus fills amb el seu amant... imagina per un poblet de Mallorca pràcticament aïllat i construït al voltant d'una cartoixa habitada per monjos. No van ser molt ben rebuts una vegada es van conèixer les seves circumstàncies...

Marty: Ja ho entenc...

Doc: Hi ha un preludi per a piano de Chopin que es subtitula *La gota d'aigua* i diuen que vol explicar-nos una història a través de la música.

Marty: Una història? Quina?

Doc: Sembla que George Sand i els seus fills havien anat a passar el dia a Palma deixant a Chopin treballant en les seves composicions. Va començar a ploure molt fort i a la cel·la de Chopin hi havia una gotera. Ell va incorporar aquella gota, que queia rítmicament, a la tranquil·la melodia que estava composant. Però de sobte va començar a sentir els monjos que anaven cantant a les vespres.

Marty: Què són les vespres?

Doc: És com es diu la pregària que fan els monjos abans de sopar.

Marty: Però no has dit que és una peça per piano?

Doc: Sí... però Chopin imita les veus greus dels monjos amb el piano i després el so de la campana que li acaba de confirmar que és tard i la diligència hauria d'haver arribat fa estona. Ell es preocupa perquè la tempesta és molt forta i no sap què els hi haurà passat a George Sand i als nens, però amaina una mica i intenta calmar-se tocant novament la melodia serena en la que estava treballant.

Marty: I tot això s'escolta en la peça per piano?

Doc: Sí, és el que s'anomena música descriptiva.

Marty: Ho vull escoltar!

Doc: Som-hi!

V6.7a <http://goo.gl/5ZSb1m> per veure com toquen els dits

V6.7b <http://goo.gl/0gzefX> → millor interpretació pianística

Marty: I com va acabar l'història?

Doc: George Sand i els nens no van aparèixer fins l'endemà perquè feia tan mal temps que van suspendre la tornada de la diligència fins al dia següent. Mira el tràiler d'Impromptus, una altra pel·lícula sobre la vida de Chopin a Paris i compara a George Sand amb la resta de les dones que surten al vídeo.

V6.8 <http://goo.gl/jpJrjg>

Marty:.....
.....

Doc: Molt bé, Marty!

Marty: M'ha encantat la història de Chopin i George Sand! Sabia que m'encantaria aquest tema! Què més?

Doc: Doncs música de cambra i l'orquestra romàntica. Mira ...aquell noi d'allà porta un violí. Anem a veure si ens explica alguna cosa de la música de cambra i de l'orquestra d'aquest període.

Activitat 1:

Has de continuar la història. Hauràs d'escriure l'encontre d'en Doc i en Marty amb François un noi que estudia violí amb el seu oncle, primer violinista de l'orquestra de Paris. En François es dirigeix a casa d'uns amics per practicar obres de música de cambra. Els hi explicarà quin tipus de música de cambra es fa al romanticisme i com és l'orquestra romàntica. Els amics del François us interpretaran la *Sonata per clarinet i piano Op. 120 n° 2* de Brahms, omple la fitxa d'audició.

Busca la informació que et faci falta a l'annex I

Fitxa audició	Obra:
Compositor :	Estil artístic:
Textura:	Gènere: ☐ Vocal ☐ Instrumental
Text:	☐ Vocal-Instrumental
Instrument o agrupació instrumental:	
En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual	
Pulsació: Constant - Irregular	
Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors	
Mode: Major - Menor - Altres	
Funció de la música: Entretener i divertir Religiosa	
☐ Per acompanyar una dansa ☐ Per a una circumstància concreta i única	
☐ Sense funció: música pura ☐ Altres:	
Observacions :	

Doc: Au revoir, François! (*al Marty*) Què simpàtic és aquest xicot!

Marty: Sí, i toca realment bé el violí per l'edat que té. Deu practicar moltes hores.

Doc: Saps què passa, Marty? Què en François no té ni internet, ni videojocs, ni facebook, ni televisió, ni cinema... En lloc d'estar hores davant d'una pantalla intentant passar de nivell, ell practica alguna peça de violí... en realitat no és tant diferent.... d'alguna manera aprendre una obra nova es similar a passar un nivell de videojoc! Només que al tocar no busques solament millorar la habilitat digital, també s'han d'expressar sentiments.

Marty: Vist així...

Doc: Bé anem a veure ara quin tipus de música instrumental fan al romanticisme. La veritat és que comparat amb altres èpoques és molt fàcil. Aquí tens l'esquema i crec que pràcticament ho entendràs tot tu sol...

Formes musicals instrumentals romàntiques

- **Simfonia:** Igual que al classicisme obra per orquestra dividida en diferents moviments o parts. Al romanticisme aspira a aconseguir el màxim rendiment dels recursos tímbrics de l'orquestra.
- **Concert romàntic:** Com al classicisme, composició musical per a *orquestra i un instrument solista* estructurada en diferents moviments (parts). Una d'aquestes parts ha de tenir l'estructura de la forma sonata.
- **Poema simfònic:** Peça orquestral d'un sol moviment, la música del qual va acompanyada d'un programa (un text) generalment un poema o una història que el públic ha de llegir abans d'escoltar l'obra. Quan l'obra té més d'un moviment rep el nom de **simfonia programàtica**.

Marty: Què poquetes! I a més ... dues ja me les sé del classicisme! Guai!

Doc: Sí, realment no n'hi ha gaires.

Marty: El poema simfònic seria com el preludi La gota de agua... no? Una història associada a una música.

Doc: Sí, però l'ha de tocar una orquestra... La gota d'aigua no és un poema simfònic per extensió (és molt curt) i perquè és una peça per a piano.

Marty: Ok! I si té més d'una part serà una simfonia programàtica.

Doc: Molt bé! Ara escolta les següents obres i omple les fitxes d'audició.

V6.9 <http://goo.gl/XtfxY8>

Fitxa audició

Obra:

Compositor : Estil artístic:

Textura: Gènere: Vocal Instrumental

Text: Vocal-Instrumental

Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

Per acompanyar una dansa Per a una circumstància concreta i única

Sense funció: música pura Altres:

Observacions :

V6.10 <http://goo.gl/OD8uxH>

Fitxa audició

Obra:

Compositor : Estil artístic:

Textura: Gènere: Vocal Instrumental

Text: Vocal-Instrumental

Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

Per acompanyar una dansa Per a una circumstància concreta i única

Sense funció: música pura Altres:

Observacions :

Episodi de la vida d'un artista, simfonia fantàstica en cinc parts (*Épisode de la vie d'un artiste, symphonie fantastique en cinq parties*) és una simfonia programàtica del compositor Francès Hector Berlioz, composta en 1830 i numerada com op. 14 en el Catàleg de l'autor. El nom sota el que es coneguda habitualment, Simfonia Fantàstica, és, en realitat, el subtítol del nom posat per Berlioz a l'obra. La Simfonia Fantàstica va ser dedicada per l'autor a Nicolás I de Rússia, i per compondre-la es va inspirar en l'actriu shakespeariana Henrietta Constanza Smithson, la qual Estimava bojament.

La simfonia és un bell i clar exemple de la música descriptiva. La composició consta de cinc moviments:

1. «Somnis i Passions» («Rêveries - Passions»).
2. «Un ball» («Un Bal»).
3. «Escena al camp» («Scène aux Champs»).
4. «Marxa al cadafal» («Marche au supplice»).
5. «Somni d'Una Nit de Aquelarre» («Songe d'uneix Nuit du Sabbat»).

La simfonia té un argument molt detallat. És per aquesta raó que es sol dir que és un dels millors exemples de la música programàtica.

V6.11 <http://goo.gl/t0aEVQ>

Fitxa audició		Obra:
Compositor :	Estil artístic:	
Textura:	Gènere:	☐ Vocal ☐ Instrumental
Text:		☐ Vocal-Instrumental
Instrument o agrupació instrumental:		
En la composició predomina:	Melodia - Ritme - Tots dos per igual	
Pulsació:	Constant - Irregular	
Melodia:	Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors	
Mode:	Major - Menor - Altres	
Funció de la música:	Entretenir i divertir	Religiosa
	Per acompanyar una dansa	Per a una circumstància concreta i única
	Sense funció: música pura	Altres:
Observacions :	
	
	

Durant la seva vida, Berlioz va ser més conegut com director d'orquestra que com compositor. Periòdicament donava cicles de concerts en Alemanya e Anglaterra, on dirigia òperes i música simfònica, tant seva com de altres compositors.

Doc: Ara ens toca la música vocal

Marty: Suposo que aquí entra la òpera... o ja no se'n fan?

Doc: Suposes bé... aquí estudiaràs la òpera però també el lied.

Marty: Què és el lied?

Doc: Una cançó amb acompanyament instrumental, generalment de piano.

Marty: I ja està? Una cançó? I perquè li diuen lied?

Doc: Sí... ja,ja,ja... es una simple cançó amb acompanyament. Li diuen lied perquè la van "redescobrir" a Alemanya. Escolta *Der Musensohn, Op.92-1, D.764* de Schubert i fes la fitxa d'audició.

V6.12 <http://goo.gl/hhdCzX>

Fitxa audició		Obra:
Compositor :	Estil artístic:	
Textura:	Gènere:	Vocal Instrumental
Text:		Vocal-Instrumental
Instrument o agrupació instrumental:		
En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual		
Pulsació: Constant - Irregular		
Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors		
Mode: Major - Menor - Altres		
Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa		
Per acompanyar una dansa		Per a una circumstància concreta i única
Sense funció: música pura		Altres:
Observacions :		

Marty: I ara l'òpera!

Doc: Sembla que hi tens ganes!

Marty: Vull saber que s'inventen de nou aquesta vegada!

Doc: Al romanticisme destaquen dos grans compositors d'òperes: Verdi (d'Itàlia) i Wagner (d'Alemanya). Tots dos faran aportacions molt importants.

Verdi mostra un gran talent per organitzar tots els elements de l'òpera en un conjunt homogeni. Les seves òperes tracten dos sentiments aparentment oposats: el sentit d'humanitat i la reivindicació nacionalista. Les més conegudes són *La Traviata*, *Aïda*, *Il Trovatore* i *Nabucco*. Aquest és un dels fragments més coneguts de l'òpera *Aïda*.

V6.13 <http://goo.gl/nNrMp0>

Marty: És bonic! I amb els subtítols molt millor. Si no, no entendria res.

Doc: Abans la gent es portava al teatre un llibret amb la traducció. Avui tenim la sort de que en tots els teatres on es programa òpera han posat pantalles per subtítular-les.

Marty: Subtítols a un teatre? No ho he vist mai!

Doc: Això es que no has vist cap òpera!

Marty: No...

Doc: Doncs algun dia ho hauràs de provar... no?

Marty: D'acord!!! I Wagner ... què va inventar?

Doc: Wagner anomena a la seva òpera drama musical per diferenciar-la de la resta de òperes. El seu ideal era la fusió de totes les arts en l'òpera. Si els romàntics adoraven les arts... imagina la fusió de totes les arts! Però vigila amb les òperes de Wagner... són molt llargues... fins a cinc hores!

Marty: Què dius??? ... uf! Doncs en sembla que millor aniré a una de Verdi.. no?

Doc: Per començar molt millor... sens dubte. Tot i que Wagner va fer un invent que encara està totalment vigent...

Marty: Quin ?

Doc: El leitmotiv.

Marty: I què és això?

Doc: Recordes la pel·lícula *Tauró*? Mira el tràiler ...

V6.14 <http://goo.gl/TDZsMd>

Marty: (*tararejant la música de la pel·lícula*) na,na,na,na,na,na,na,na ... uf! Quan sona aquesta música ja se't posen els pels de punta!

Doc: I perquè?

Marty: Doncs perquè ja saps que el tauró atacarà ...

Doc: Siiii! ... i això és perquè aquesta música és un leitmotiv!

Marty: Com?

Doc: Un leitmotiv és un tema musical curt que s'associa a un personatge o una acció de manera que cada vegada que surt el personatge o que va a passar l'acció sona la mateixa música de fons avisant a l'espectador. Les pel·lícules de por no serien res sense el leitmotiv!

Marty: I això ho va inventar Wagner? No ho hauria dit mai!

Doc: Doncs ja veus... i encara s'utilitza moltíssim... Ara veuràs un fragment d'una òpera de Wagner, així la podràs comparar amb la de Verdi.

V6.15 <http://goo.gl/BQi7sg>

Marty: Uff! Aquesta ja és més difícil de pair...

Doc: Ja t'he dit que per començar a veure òpera són millors altres compositors: Mozart, Verdi, Puccini... Escoltar música és com llegir llibres, no pots començar per llibres de 1000 planes, has de començar per contes curts i de mica en mica anar llegint llibre més llargs. Pensa que molta gent només està acostumada a escoltar cançons de 3 o 4 minuts i amb lletra! Quan intenten escoltar una simfonia de 30 minuts o una òpera de 3 hores no poden i pensen que la música no els hi agrada... I es així perquè que si comencen la casa per la teulada és difícil que els hi agradi... Has vist la pel·lícula *Matrix*? Mira el tràiler i una de les escenes més importants de la pel·lícula ...

V6.16 <http://goo.gl/Xbv6Pe>

V6.17 <http://goo.gl/mJqMDj>

V6.18 <http://goo.gl/8cG2pS>

Doc: La música, els llibres i l'art en general són com *Matrix*... necessites temps per poder-los entendre, gaudir d'ells i que t'agradin.

Marty: Però jo ja entenc les meves cançons, les que m'agraden! No em cal més!

Doc: Bé, això és una elecció que has de fer tu... però... a tu t'agrada la música?

Marty: Clar que sí!

Doc: A les hores ... perquè no explorar una mica més?... Es com si em diguessis que t'agrada molt un parc d'atraccions però només pugessis a dues o tres atraccions...

Marty: Ups...

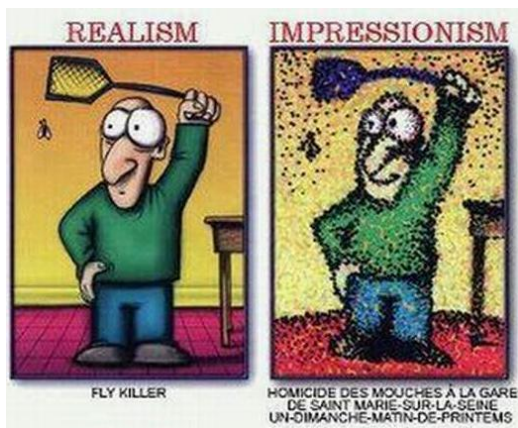
Doc: Bé. ja t'ho pensaràs... Ara continuem amb el que va passar després del romanticisme... bé després o a la vegada...

Marty: No t'entenc...

Doc: Doncs que pel voltant del 1875 van aparèixer noves formes de fer música i de fer art en general. Aquesta vegada, al contrari que amb els canvis de períodes anteriors, un important grup de músics va continuar composant a la manera dels romàntics. És el que s'anomenarà postromanticisme.

Marty: I quines són aquestes noves formes de fer música.

Doc: L' impressionisme i el nacionalisme. Mira aquesta imatge: compara el realisme (moviment pictòric fins al moment amb l' impressionisme... Quines diferències veus?

Marty:.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Doc: Molt bé!... i ara mira aquest quadre. És diu *Impressió, sol naixent* pintat per Monet l'any 1872. Donarà nom al moviment impressionista. Els impressionistes pintaran el moment de llum, més enllà de les formes que hi són sota aquest.

Marty: I com es fa això en música?

Doc: Si en pintura s'eliminen els contorns definits, en música desapareixen les melodies definides. Els musics ja no volen que tinguis una imatge exacta del que et volen explicar (imitant sons) ara intenten crear les sensacions a partir de combinacions de sons que no s'havien fet mai (harmonies i timbres nous). Mira com sona el reflex de la lluna en el mar segons Debussy... Tanca els ulls mentre l'escoltes... Després omple la fitxa d'audició i a l'apartat observacions escriu les sensacions que t'hagi produït.

V6.19 <http://goo.gl/vNkV6q>

Fitxa audició		Obra:				
Compositor :	Estil artístic:					
Textura:	Gènere: <table border="1"><tr><td>Vocal</td><td>Instrumental</td></tr><tr><td>Vocal-Instrumental</td><td></td></tr></table>	Vocal	Instrumental	Vocal-Instrumental		
Vocal	Instrumental					
Vocal-Instrumental						
Text:						
Instrument o agrupació instrumental:						
En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual						
Pulsació: Constant - Irregular						
Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors						
Mode: Major - Menor - Altres						
Funció de la música: Entretener i divertir Religiosa						
Per acompanyar una dansa		Per a una circumstància concreta i única				
Sense funció: música pura		Altres:				
Observacions :						

Marty: M'ha agradat aquesta peça impressionista...

Doc: Doncs a veure si t'agrada l'altra tendència: el nacionalisme. Quina creus que serà la finalitat de la música nacionalista?

Marty:.....
.....
.....

Doc: Molt bé! Ara escolta i fes la fitxa d'audició de la *Dansa Noruega n° 2* de E. Grieg.

V6.20 <http://goo.gl/f1Nefv>

Doc: I amb això hem acabat el tema... Ara fes les activitats!

Activitat 2: Completa aquest text amb les següents paraules:

moviment – simfonia – llibertat – simfonia programàtica - orquestral

El **poema simfònic** és una peça d'un sol la música de la qual s'acompanya d'un text poètic o narratiu (el programa), que se suposa que el públic ha de llegir abans d'escoltar l'obra. Aquesta composició es considera una evolució de la, l'estructura de la qual abandona per ser més descriptiva; és a dir, per explicar amb més

Quan l'obra té diversos moviments rep el nom de

Activitat 3: Busca a la sopa de lletres cinc formes musicals clàssiques o romàntiques.

D	A	T	A	N	O	S	D
T	E	J	I	T	L	I	N
L	O	S	S	W	A	M	A
O	I	R	T	R	U	F	R
G	O	T	E	U	A	O	N
L	O	J	N	A	D	N	I
F	A	N	T	A	S	I	A
N	A	F	U	R	T	A	L

Història de la Música

1900 – 2014

Capítol 7: Segles XX i XXI

Marty: Doc, aquest tema el podem saltar... ja conec la música del meu segle!

Doc: Tu creus, Marty? Jo no estaria tan segur...

Marty: Es clar que estic segur!

Doc: Molt bé... si tu vols ho deixarem córrer... però abans mira aquest vídeo això i digues-me de quin tipus de música es tracta...

V7.1 <http://goo.gl/NR8u4s>

Marty: (Acaba el vídeo i en Marty es queda mirant al Doc sorprès) I què vols que et digui d'això?

Doc: Vull que em diguis quina classe de música és...

Marty: No em vacil·lis, Doc.... Això no és música!!!

Doc: Em sembla Marty que no coneixes tant la música de la teva època com penses...

Marty: Doc... t'ho miris com t'ho miris això no és música! És soroll!

Doc: Em sembla que no et lliuraràs d'estudiar aquest tema... Aquesta peça es diu *Atmospheres* i és una composició de l'any 1961 (fa més de 50 anys!) de G. Ligeti.

Marty: M'estàs dient que algú ha pagat per escoltar això en un concert?

Doc: Sí!... i també hi ha enregistraments i la gent va comprar primer cassettes i discos i després cd's!

Marty: No entenc res...

Doc: Es que s'ha d'anar poc a poc ... no ens podem saltar 50-60 anys com si res...

Marty: D'acord... on comencen el tema llavors?

Doc: Primer ens situarem al segle XX... hi passen tantes coses!... Mira un petit resum...

V7.2 <http://goo.gl/XPA50B>

Marty: Però si estem a començament de segle tot això encara no ha passat...

Doc: Cert... però t'has de donar una idea de la revolució a tots els nivells que ha suposat aquest segle... La població mundial va passar de 1700 a 6000 milions de persones de l'any 1900 al 2000 ... Mai havia crescut d'aquesta manera! Els canvis en la revolució de la indústria, en els sistemes polítics, l'inici de la globalització, l'evolució dels transports... Uf!... però centrem-nos en la música o ens tornarem

bojos! Al començament de segle, al 1913. Stravinsky estrena a Paris la consagració de la primavera: va ser un escàndol! La complexitat de la música i els violents passos de ball van començar a provocar els xiulets de desaprovació del públic, i després hi van haver sorolloses discussions entre els favorables i els oposats a l'obra. Aquestes discussions van ser seguides per crits i baralles als corredors. L'agitació entre el públic va desembocar finalment en un gran desordre. La policia de París va fer acte de presència, però només van ser capaços de restaurar l'ordre de manera limitada. El caos va regnar al llarg del que restava de representació, i el mateix Stravinski es trobava tan afectat per l'escàndol que va abandonar el teatre, plorant, a mitjan representació.

Marty: Wow! Ni que fos un concert de Heavy Metal!

Doc: Per la gent de 1913 gairebé ho va ser. *La consagració de la primavera* consisteix en una sèrie d'episodis que descriuen un salvatge ritual pagà de primavera: «... els savis ancians estan asseguts en cercle i observen la dansa que precedeix la mort de la jove que s'ofereix com a sacrifici al déu de la Primavera, amb l'objectiu de guanyar la seva benvolença» va dir Stravinski. Mira aquest treball que van fer amb alumnes de secundària alemanys... Aquí tens el tràiler de la pel·lícula "Això és ritme!" i un fragment de l'obra.

V7.3

Fitxa audició

Obra:

Compositor :

Estil artístic:

Textura:

Gènere: Vocal Instrumental

Text:

Vocal-Instrumental

Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

Per acompanyar una dansa

Per a una circumstància concreta i única

Sense funció: música pura

Altres:

Observacions :

Marty: Angoixa una mica aquesta música.

Doc: Com vols que no angoinxi? L'autor vol que et sentis com la jove que balla i que sap que no pot aturar fins la mort... Clar que angoinxa!

Marty: Ups...

Doc: Però et dones compte de com sona?

Marty: Sona molt diferent al que hem escoltat fins ara... No trobo fàcilment la melodia, no s'assembla gens ni a Mozart ni a Beethoven ni tan sols als impressionistes!

Doc: Cert!... Stravinski trenca les regles que s'han imposat fins a aquest moment per compondre. Te'n recordes que et deia que eren molt útils per compondre sense tenir l'orquestra al davant? Doncs arriba un moment que els compositors es cansen de compondre sempre de la mateixa manera i volen explorar noves combinacions de sons, ritmes, accents i de tot el que et puguis imaginar...

Marty: Per això sona tan caòtica i diferent?

Doc: Justament per això. I t'imagines el que desencadenarà aquesta manera de fer?

Marty: Uff.. ni idea...

Doc: Doncs que a partir d'ara ja no hi ha regles, per tant ... tot és vàlid i s'arribarà experimentar de tal manera que el públic no reconeixerà que és música. El que t'ha passat a tu amb la primera audició...

Marty: Vaja...

Doc: Tu saps qui són els compositors hereus de Mozart i Beethoven avui en dia?

Marty: Es que a mi m'agrada la música rock i alguns grups de Heavy Metal... no crec que siguin aquests!

Doc: Bé ... ho podem mirar d'una altra manera.... Busca les sales que programen música, veuràs com la majoria dels concerts són de compositors d'abans del 1913... La majoria del públic encara no ha patit aquest canvi en la música... i ja fa 100 anys que ha passat!

Marty: Anem una mica enrederits, llavors...

Doc: Sí... una mica....

Marty: Llavors ...

Doc: T'ha de quedar clar que la música del segle XX rebutja de manera gairebé total les normes que han establert durant segles les relacions entre els diferents sons, els ritmes i les estructures (formes) que s'han fet servir fins ara.

L'experimentació amb nous sons passa per davant de voler expressar els sentiments del compositor.

Marty: Un segle de molts canvis ...

Doc: I de començar el que avui en diem mestissatge...

Marty: Com és això?

Doc: Realment ho va començar el nacionalisme al final del segle passat incorporant ritmes popular dins la música simfònica. Ritmes i també sons perquè l'orquestra ampliarà els seus instruments per tal de reproduir millor la música popular. Mira Aquest vídeo de l'obra *Capritx espanyol* de Rimsky Korsakov. Fes la fitxa d'audició i a l'apartat observacions inclou els instruments que vegis que no estiguin habitualment a l'orquestra.

V7.4 <http://goo.gl/V2TxOH>

Fitxa audició		Obra:				
Compositor :	Estil artístic:					
Textura:	Gènere: <table border="1"><tr><td>Vocal</td><td>Instrumental</td></tr><tr><td>Vocal-Instrumental</td><td></td></tr></table>	Vocal	Instrumental	Vocal-Instrumental		
Vocal	Instrumental					
Vocal-Instrumental						
Text:						
Instrument o agrupació instrumental:						
En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual						
Pulsació: Constant - Irregular						
Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors						
Mode: Major - Menor - Altres						
Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa						
Per acompanyar una dansa		Per a una circumstància concreta i única				
Sense funció: música pura		Altres:				
Observacions :						

Marty: Però Rimsky Korsakov em sona a nom rus...

Doc: Ja, ja, ja... i ho és!

Marty: I què fa escrivint música espanyola?

Doc: Els compositors amplien les seves fronteres! Els hi fascina el que ve de fora. Els impressionistes faran servir escales asiàtiques en les seves obres... per això sonen tan exòtiques. I això és possible cada vegada més perquè cada vegada és més fàcil viatjar... Com veus tot està relacionat!... Imagina com serà a partir de la invenció dels ordinadors i la connexió de la gent mitjançant internet...

Marty: ... realment és molt diferent al que hem vist al llarg d'aquests viatges...

Doc: Un altre audició que vull que escoltis ... 12 de febrer de 1924, estrena de *Rhapsody in blue*. G. Gershwin dins un concert que es va anomenar "Un experiment de música moderna". Aquesta obra barreja dos estils. A veure si em saps dir quins. Et poso un vídeo extret de la pel·lícula *Fantasia* de Walt Disney. Omple la fitxa d'audició i a l'apartat observacions escriu que t'han suggerit les imatges i la música.

V7.5

Fitxa audició		Obra:				
Compositor :	Estil artístic:					
Textura:	Gènere: <table border="1"><tr><td>Vocal</td><td>Instrumental</td></tr><tr><td>Vocal-Instrumental</td><td></td></tr></table>	Vocal	Instrumental	Vocal-Instrumental		
Vocal	Instrumental					
Vocal-Instrumental						
Text:						
Instrument o agrupació instrumental:						
En la composició predomina:	Melodia - Ritme - Tots dos per igual					
Pulsació:	Constant - Irregular					
Melodia:	Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors					
Mode:	Major - Menor - Altres					
Funció de la música:	Entretenir i divertir	Religiosa				
	Per acompanyar una dansa	Per a una circumstància concreta i única				
	Sense funció: música pura	Altres:				
Observacions :					
					
					

Marty: Genial! ... M'ha encantat! Però Doc, no anem molt lents? ... del 1924 al 2014 queden 90 anys!

Doc: És impossible veure tota la música del segle XX-XXI en un tema... seria necessari, com a mínim, tot un curs! Ara el que farem serà audicions per que et vagis familiaritzant una mica amb la nova manera de fer música.

Nit transfigurada, Op. 4 (en alemany: "Verklärte Nacht", 1899), és un sextet per a corda en un moviment, considerat com la primera obra important d'Arnold Schönberg. Va ser inspirat pel poema homònim de Richard Dehmel: una parella d'amants passegen pel bosc sota la llum de la lluna. La dona li confessa un secret al seu amant: espera un fill d'un altre home; però encara que aquest home ja no significa res per a ella, se sent avergonyida i turmentada per un sentiment de culpabilitat. Després de reflexionar, l'home li diu que l'accepta, que l'estima tant que acceptarà el fill com si fos propi. Per mitjà de l'amor, l'home es transfigura emocionalment i és capaç de desfer-se dels prejudicis socials. Els amants culminen amb l'èxtasi d'un bes d'amor. Els sentiments que desplega el poema es reflecteixen en l'obra de Schönberg al llarg de cinc seccions:

- Comença per la tristesa de la confessió de la dona.
- Inclou un interludi neutral en el que l'home reflexiona sobre la confessió.
- El final: la radiant acceptació per part de l'home i el perdó de la seva amant.

V7.6 <http://goo.gl/RxIw23>

Fitxa audició		Obra:				
Compositor :	Estil artístic:					
Textura:	Gènere: <table border="1"><tr><td>Vocal</td><td>Instrumental</td></tr><tr><td>Vocal-Instrumental</td><td></td></tr></table>	Vocal	Instrumental	Vocal-Instrumental		
Vocal	Instrumental					
Vocal-Instrumental						
Text:						
Instrument o agrupació instrumental:						
En la composició predomina:	Melodia - Ritme - Tots dos per igual					
Pulsació:	Constant - Irregular					
Melodia:	Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors					
Mode:	Major - Menor - Altres					
Funció de la música:	Entretenir i divertir	Religiosa				
	Per acompanyar una dansa	Per a una circumstància concreta i única				
	Sense funció: música pura	Altres:				
Observacions :					
					
					

V7.7 <http://goo.gl/5c7ewg>

Fitxa audició

Obra:

Compositor : Estil artístic:

Textura: Gènere: Vocal Instrumental

Text: Vocal-Instrumental

Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

Per acompanyar una dansa Per a una circumstància concreta i única

Sense funció: música pura Altres:

Observacions :

V7.8 <http://goo.gl/zz7TOU>

Fitxa audició

Obra:

Compositor : Estil artístic:

Textura: Gènere: Vocal Instrumental

Text: Vocal-Instrumental

Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

Per acompanyar una dansa Per a una circumstància concreta i única

Sense funció: música pura Altres:

Observacions :

V7.9 <http://goo.gl/9Lf8Uo>

Anota en observacions les diferències d'aquesta audició amb la resta d'obres.

Fitxa audició

Obra:

Compositor :

Estil artístic:

Textura:

Gènere: Vocal Instrumental

Text:

Vocal-Instrumental

Instrument o agrupació instrumental:

En la composició predomina: Melodia - Ritme - Tots dos per igual

Pulsació: Constant - Irregular

Melodia: Predominen el salts - Lineal i plana - Barreja de les anteriors

Mode: Major - Menor - Altres

Funció de la música: Entretenir i divertir Religiosa

Per acompanyar una dansa

Per a una circumstància concreta i única

Sense funció: música pura

Altres:

Observacions :

Història de la Música

ANNEX I

TEMA 1: L'Antiguitat

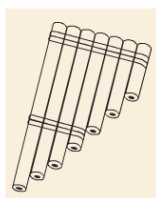
La funció principal dels instruments era acompanyar a la dansa, a la poesia o a les dues a la vegada. En aquesta època ja trobem tres famílies instrumentals diferents: vent, corda i percussió.

Els instruments de vent

Aquests són els tres aeròfons o instruments de vent principals que va deixar l'herència grecoromana.

- L'**aulos**. Instrument format per dos tubs units en forma de triangle.
- Es tocava en retre culte a Dionís, divinitat del teatre i del vi, que s'associava a les festes.
- Els romans l'anomenaven *tíbia*.

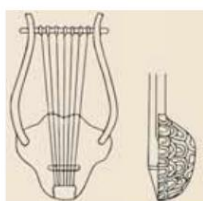
- La **siringa** o **flauta de Pan**. Generalment tenia set tubs d'altures diferents units entre si.
- Els grecs en deien *siringa*, però popularment es coneixia amb el nom de *flauta de Pan*. Això es deu al fet que aquesta flauta estava dedicada a aquest deu pastoral. Era l'instrument més utilitzat en la música popular.
- Els romans l'anomenaven *fistula Panis*.

- El **cornu**. Trompeta de bronze gairebé circular amb un travesser de fusta que li donava forma de «G».
- S'utilitzava en operacions militars, en cerimònies civils i fins i tot per tocar música fúnebre.
- Provenia dels etruscos, i els romans el van adaptar.

Els instruments de corda

Els cordòfons o instruments de corda habitualment es feien servir per acompanyar els cants.

- La **lira**. Consistia en una closca de tortuga, dues banyes de cabra i 5 o 7 cordes, que es polsaven o pinçaven amb els dits o amb un plectre.
- Amb la lira s'acompanyava el cant o els recitals de poemes, i també s'utilitzava en el culte a Apol·lo, déu de les arts.

- El **barbiton**. S'assemblava a la lira, però amb els braços més llargs.
- Era l'únic instrument de corda que es tocava durant el culte a Dionís.

- La **cítara**. També era semblant a la lira, però amb caixa de fusta i forma trapezoïdal.
- Era l'instrument amb què habitualment s'acompanyava el cant; també es feia servir quan es retia culte al déu Apol·lo.

Els instruments de percussió

- Els **cròtals**. Consistien en dues peces còncaues de fusta unides amb cintes de seda.
- Amb els cròtals s'acompanyaven les danses i els cants en les festivitats dedicades als déus Pan i Dionís.

- El **tympanum**. Estava format per una membrana de pell subjectada amb un marc de fusta.
- El feien servir els músics ambulants.

Grup de músics ambulants representat en un mosaic procedent de Pompeia.

TEMA 2: L'Edat Mitjana

El nombre d'instruments s'amplia i la seva funció és acompanyar danses i cançons.

INSTRUMENTS DE CORDA FREGADA		
Fídula o viola d'arc	Viola de roda	Rabec
<p>Instrument de corda fregada i arc amb un nombre de cordes variable. Tant es feia servir en les parts melòdiques com en les parts greus de conjunt.</p> 	<p>Una roda, que s'accionava amb una manovella, fregava dues cordes melòdiques dirigides per un teclat. També se'n deia <i>organistrum</i>.</p> 	<p>Instrument d'origen àrab.</p>

INSTRUMENTS DE CORDA POLSADA		
Saltiri	Arpa	Llaüt
<p>Instrument de corda polsada que té una caixa de fusta, no gaire profunda, per amplificar el so.</p> 	<p>Instrument molt antic. A l'edat mitjana acompanyava sovint els trobadors.</p> 	<p>Instrument de corda polsada format per un mànec i una caixa de ressonància bombada per la part de sota.</p>

INSTRUMENTS DE VENT		
Dolçaina	Flauta travessera	Flauta dolça
<p>La dolçaina és un instrument de vent de llengüeta doble.</p> 	<p>És un instrument de vent-fusta amb embocadura de bisell.</p> 	<p>És un instrument de vent molt antic que va ser molt popular a l'edat mitjana.</p>

Instrumentes de percussió

Els instruments de percussió es feien servir a l'edat mitjana per acompanyar les danses i les cançons populars. Hi havia una gran varietat d'instruments, com ara els platerets, les campanes, el pandero, el tambor, etc.

Música per dansar

Les úniques referències que tenim de les danses medievals daten de cap allà l'any 1420, i ens han arribat a través de la pintura i de les obres literàries i musicals. Això vol dir que no podem saber quins eren els passos concrets de cada dansa.

Però sí que sabem que hi havia dues maneres bàsiques de ballar: per parelles o de tres en tres i en grup, i en aquest cas en línia o en una rotllana.

A l'edat mitjana, les cançons populars generalment es ballaven. Instruments, dansa i veu formaven un tot.

Entre els diversos tipus de danses destacaven la dansa *macabra*, l'*estampie*, el *branle*, el *saltarello*, la dansa baixa i la tarantel·la.

TEMA 3: El Renaixement

Instrumentes

Aquests són alguns dels instruments representatius del Renaixement.

VENT-FUSTA	
Bombarda	
Instrument de la família dels oboès amb una sonoritat potent i de vuit mides diferents.	
	Xeremia
	
	Avantpassat directe de l'oboè.

CORDA FREGADA
Viola

Tenint en compte que en aquella època la major part dels instruments tenien tres o quatre variants corresponents a l'extensió de les veus humanes, trobem la viola a spalla ('viola d'espall'), la viola da braccio ('viola de braç', que és la més semblant a la viola actual) i la viola da gamba ('viola de cama', similar al violoncel).

CORDA PERCUDIDA
Clavicordi

Instrument de 45 teclès que accionen làmines de llautó que copegen les cordes paral·leles al teclat. El seu so es molt tènue.

VENT-METALL				
Cornetto	Sacabutx	Serpentó	Trompeta	Trompa
Instrument amb embocadura i cos de fusta.	Instrument que deriva de les trompetes i va evolucionar fins al trombó de vares.	Instrument de la família de les cornetes. Consta d'un tub cònic allargat, de forma semblant a una serp, i que té 6 forats, distribuïts en dos grups de tres.	Originalment tenia forma de «S». Al segle XVI va adoptar la forma encorvadada moderna gràcies a la millora dels coneixements sobre la fusió dels metalls.	Es va desenvolupar a partir del corn de caça. Al segle XVI, el seu cos ja és enroscat o en espiral.
				

CORDA POLSADA				
Viola de mà	Guitarra	Clavicèmbal	Virginal	Espineta
Instrument semblant a la guitarra. El fons és pla i compta amb sis o set parells de cordes afinades a l'uníson. El claviller està una mica doblegat cap enrere.	És l'instrument que va acabar substituint la viola de mà. Espanya va ser el centre de la producció d'obres per a guitarra.	És un descendent del saltiri medieval.	Instrument més petit que el clavicèmbal, principalment d'ús domèstic, tot i que també es tocava a les corts.	Es tracta d'un clave petit portàtil de 31 teclès. Les cordes se situen perpendicularment al teclat.
				

Agrupacions instrumentals

Els instrumentistes del Renaixement s'agrupaven lliurement per fer música, segons la disponibilitat dels músics i els recursos disponibles per a l'esdeveniment en què havien de tocar.

Més endavant, els instruments es van anar agrupant segons la potencia sonora. Els més potents es tocaven a l'aire lliure, en tornejos, combats, desfilades, danses, etc.; són els instruments que s'anomenaven de **música alta**. Els de so més suau i delicat eren els anomenats de **música baixa**, i es tocaven a l'interior dels palaus, les estances, les cambres o els salons.

Música alta: vent-metall i percussió

Música baixa: vent-fusta i corda

TEMA 4: El Barroc

Instruments

CLAVICÈMBAL

El **clavicèmbal** va ser un dels instruments predilectes del Barroc. És de corda pinçada, que s'aciona mitjançant un teclat. Podem escoltar-lo en gairebé totes les obres barroques.

OBOÈ I FLAUTA TRAVESSERA

Entre els instruments de vent, l'**oboè** es va imposar de mica en mica, i la **flauta travessera** va anar rellevant a poc a poc a la flauta dolça.

CORDA

La gran revolució instrumental del Barroc es va produir, no obstant, en els instruments de **corda**, amb el perfeccionament de la família sencera del violí. Les qualitats sonores que ofereix la família del violí (so potent, ampli i brillant) responien més bé a les noves exigències dels concerts públics.

L'ORGUE

Va assolir el seu màxim desenvolupament tècnic i la seva època daurada, tant pel que fa a intèrprets com a compositors.

TEMA 5: El Classicisme

Formes instrumentals clàssiques

1. **Sonata:** Composició musical per a *un o més instruments solistes* estructurada en diferents moviments (parts). Una d'aquestes parts ha de tenir l'estructura de la forma sonata.
2. **Concert clàssic:** Composició musical per a *orquestra i un instrument solista* estructurada en diferents moviments (parts). Una d'aquestes parts ha de tenir l'estructura de la forma sonata.
3. **Simfonia clàssica:** Composició musical per a orquestra estructurada en diversos moviments.

Els instruments clàssics

Els instruments preferits van ser els de corda, que ja es venien perfeccionant des del Renaixement i que els músics del segle XVIII van utilitzar amb una perfecció absoluta. Gràcies a la feina de Corelli i Boccherini, el violí i el violoncel van destacar poderosament.

L'autèntica novetat d'aquest segle va ser l'aparició del **pianoforte** l'any 1711. **Bartolomeo Cristofori** va construir el primer pianoforte, que en un principi va anomenar *gravecembalo col piano e forte* (clavicèmbal amb capacitat de produir sons suaus i sons forts). Aquesta característica, i la gran varietat en sonoritats i matisos que això implica, va permetre desenvolupar noves formes, estructures i recursos, i actualitzar la concepció de la música per a instruments de teclat, que va evolucionar i durant el segle següent va assolir un nivell alt.

De la família de vent-fusta, cal destacar la importància que va adquirir el **clarinet** i la presència que va tenir en les composicions, com també l'evolució que va començar a experimentar i que el conduiria fins al seu estatus actual.

El clarinet prové del **chalumeau**, un instrument folklòric de llengüeta simple. El **segle XVIII**, un clarinetista alemany anomenat **Johann Christoph Denner** va afegir-li una clau per al polze de la mà esquerra, que permetia produir una nova gamma de sons.

TEMA : El Romanticisme

Música de cambra

Recorda que la música de cambra és aquella que interpretaven agrupacions instrumentals o vocals de dos a deu intèrprets. El seu origen rau en què, antigament, tots els concerts que es feien en una sala petita s'anomenaven «música de cambra». En el Romanticisme va tenir lloc el seu màxim desenvolupament, en part perquè en fer-se accessible a la burgesia hi havia una demanda constant d'**obres per interpretar-les en família o entre amics**.

L'**orquestra romàntica**, anomenada orquestra simfònica, estava integrada per 60 o 75 músics, que li donaven nous recursos tímbrics i coloristes. Les **quatre famílies instrumentals** hi eren presents: **vent-fusta, corda, vent-metall i percussió**. Tot i que a finals de segle no era gaire estrany trobar obres que requerissin 100 o més músics.

ANNEX II

Para hacer una escala
tú tendrás que juntar
8 notas seguidas
ni una tienes que saltar!

Las colocas desde abajo
en la pauta musical
con el pentagrama lleno
debes ya continuar.

Si colocas las distancias
en su orden obtendrás
en mayores o menores
una escala singular

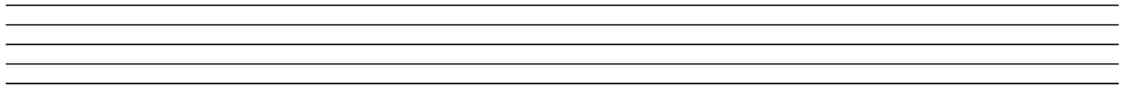
Si tú sigues estas normas
la escala mayor harás
tono, tono, semitono,
tres tonos y medio más.

La menor es diferente
y sus distancias quedaran
tono, semitono,
dos tonos, semitono
y añadiéndole dos tonos
esta escala acabará.

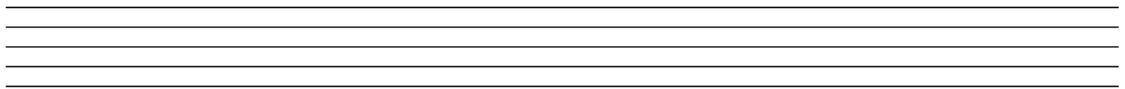
Procediment per fer Escales Majors i Menors

(exemple amb l'escala de Re Major)

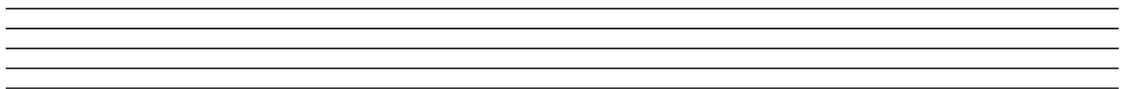
1. Escribeu la clau de sol al pentagrama.

2. Dibuixa la primera nota, la que dona nom a l'escala, sense oblidar l'alteració (si en té).

3. Dibuixa 7 notes **més**, consecutives, en sentit ascendent i escriu les distàncies entre les notes.

4. Verifica que es compleixen les distàncies marcades entre nota i nota per l'escala que vols:

- a. Si és Major T T St T T T St (recorda que el seu model és **Do Major**)
- b. Si és menor T St T T St T T (recorda que el seu model és **la menor**)

Si no es compleix alguna distància posarem una alteració per modificar-la.

Recorda que el sostingut (#) puja mig to i que el bemoll (b) baixa mig to i que s'han d'escriure sempre **ABANS** de la nota afectada.

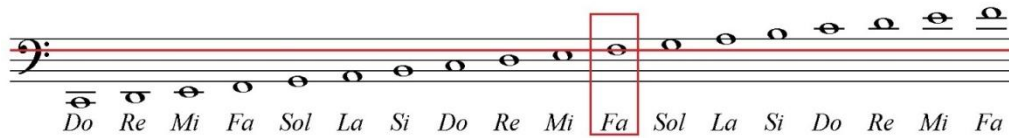
En aquest pentagrama corregeix, si cal, les distàncies incorrectes per fer que quedin com el model a seguir.

Ja tens l'escala de Re Major resolta!

Baix xifrat

Abans de començar has de saber com es llegeixen les notes en clau de Fa

Relació entre la clau de Fa i la clau de Sol

La clau de Fa ens permet escriure les notes més greus sense línies addicionals mentre que la clau de Sol fa el mateix per les notes agudes.

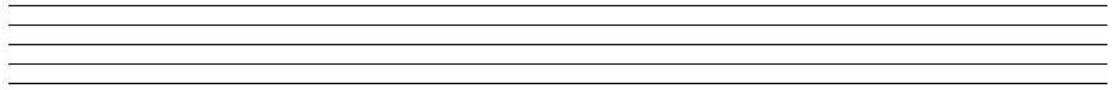
Com resoldre un baix xifrat com aquest?

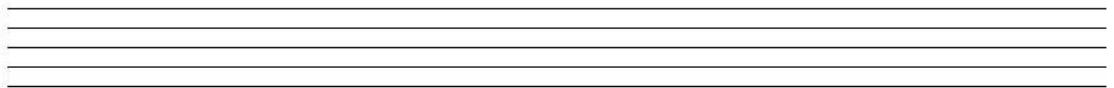
1. Has de cercar el nom de la nota que et donen (en clau de Fa).

En aquest exemple el nom de la nota és

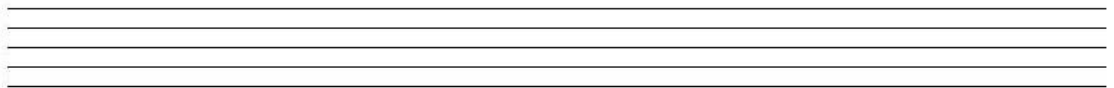
2. Escriu una escala ascendent a partir d'aquesta nota al pentagrama de la clau de sol.

3. Numera les notes d'aquesta escala de l'1 al 8.

4. Encercla les notes que coincideixen amb els números que t'han donat.

5. Ara has d'escriure aquestes notes al pentagrama superior **en clau de sol**.

Ja tens el baix xifrat resolt!!

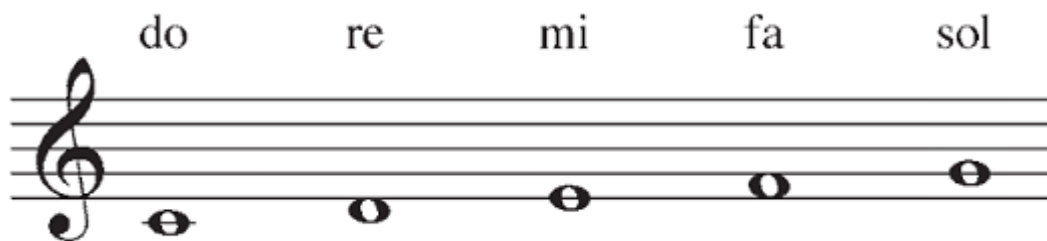
Formació i anàlisi d'acords triades

Un acord és la combinació de tres o més notes que sonen de manera simultània.

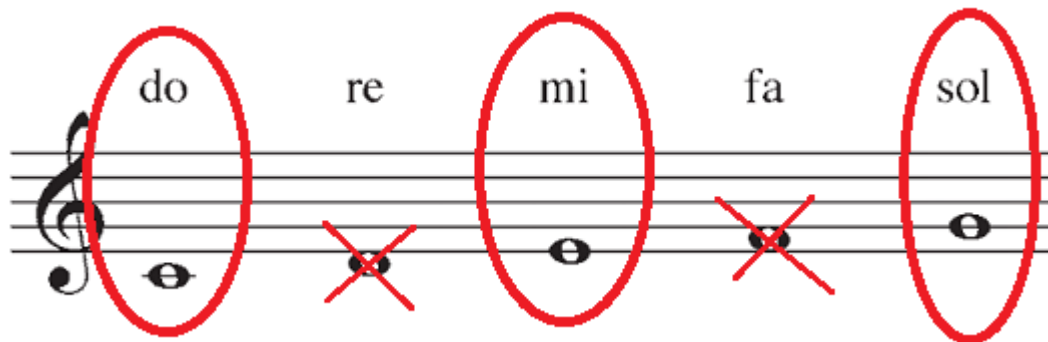
Els acords triades estan formats per tres notes alternes (partirem d'una escala de 5 notes a partir d'una nota i agafarem la primera, la tercera i la cinquena). La nota més greu és la més important perquè dona el nom a l'acord. S'anomena **tònica**.

Exemple: Acord triada sobre la nota Do

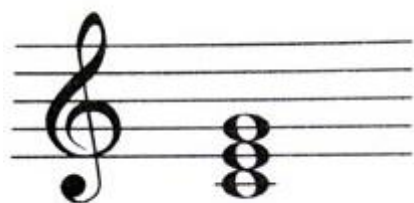
1. A partir de la nota Do escriurem 4 notes més.

2. Seleccionarem les notes alternes a partir de Do (una sí, una no) i descartarem la resta.

3. Ara escriurem l'acord (es posen les notes en vertical damunt del do).

Anàlisi d'un acord triada.

Els acords de tres notes poden ser perfecte major, perfecte menor, de quinta disminuïda i de quinta augmentada depenent de les distàncies que hi ha entre les seves notes.

Atenció: Quan hem d'analitzar un acord resultat d'un exercici de baix xifrat pot ser que les notes no estiguin en el ordre correcte. Per ordenar-lo hem de fer que les notes ens quedin separades entre elles per una sola nota.

Exemple:

Et donen l'acord de Do en aquest ordre: SOL - DO - MI → Com entre sol i do hi ha dues notes (la, si) no està ordenat.

L'ordre correcte és DO - MI - SOL → Entre do i mi hi ha una nota (re) i entre mi i sol també hi ha una nota (fa)

Una vegada has ordenat les teves notes calculant la distancia entre elles sabràs de quin tipus d'acord es tracta.

	Distància entre la 1a nota i la 2a	Distància entre la 2a nota i la 3a
Perfecte major	2 tons	1 to i mig
Perfecte menor	1 to i mig	2 tons
De 5a disminuïda	1 to i mig	1 to i mig
De 5a augmentada	2 tons	2 tons

Calculem les distàncies de l'acord de Do (perquè sigui més fàcil pots escriure les notes que no pertanyen a l'acord)

do re mi fa sol

1 to 1 to 1/2 to 1 to

2 tons 1,5 tons

Com de la primera nota de l'acord (do) a la segona nota de l'acord (mi) hi ha dos tons i de la segona nota de l'acord (mi) a la tercera nota de l'acord (sol) hi ha to i mig es tracta d'un acord perfecte major.

La textura musical

Dos grans tipus de textures

- **Monodia:** consta de **una** sola línia melòdica
- **Polifonia :** **més d'una línia** melòdica. La polifonia pot ser de tres tipus:
 - Homofonia
 - Contrapunt
 - Melodia acompanyada

MONODIA

La textura monòdica consta de **una** sola línia melòdica. La melodia pot estar interpretada per un sol músic o per varis al uníson, però tots tenen la mateixa partitura y comencen a la vegada.

Exemple de partitura monòdica:

Cum-ple - a - ños fe - liz, cum-ple - a - ños fe - liz, te de-
se - a - mos to - dos, cum-ple - a - ños fe - liz.

POLIFONIA

La textura polifònica consta de **més d'una línia** melòdica. La polifonia pot ser de tres tipus:

1. **Homofonia:** tipus de textura polifònica en la que totes les línies melòdiques són d'igual importància i avancen amb el mateix ritme (amb les mateixes figures), formant acords verticalment. Unint els caps de les notes de cada una de les línies melòdiques es formaran barres verticals paral·leles.

Exemple de partitura homofònica

Frè - re Jac - ques frè - re Jac - ques Dor - mez vous? dormez vous?

2. **Contrapunt:** tipus de textura polifònica en la que totes les línies melòdiques són d'igual importància i avancen independentment (amb ritmes/figures diferents). En algunes ocasions es responen o s'imiten.

Exemple de partitura amb textura de contrapunt:

Two-Part Invention No. 1
BWV 772
J.S. Bach

3. **Melodia acompanyada:** tipus de polifonia en la que una de les línies melòdiques (instrumental o veu) és més important que la resta (que s'escriu per acompanyar-la).

Exemple de partitura amb textura de melodia acompanyada:

10 D D⁷/C G/B
¡De que nos mi ra mos de fren te a los o jos nos di ji mos nom bres

13 Gm/B^b A A⁷sus⁴ A
com par ti mos cie lo Y por que can

CANÇÓ

Estructura o forma musical formada per parts vocals, parts instrumentals i coda.
Considerarem una part quan aquesta duri més de 5 pulsacions.

A) Parts vocals:

1. Estrofa:

Part d'una cançó en la que es manté la música però no la lletra.
Acostuma a ser la part de la cançó on s'explica el desenvolupament de la història de la cançó. En una cançó hi pot haver més d'una música associada a diferents estrofes.
Per fer l'esquema d'una cançó representarem cada música d'estrofa amb una lletra de l'alfabet seguida d'un número. Aquest número representa el nombre de lletres diferents que hem cantat amb aquesta música.

2. Tornada:

Part d'una cançó en la que es manté la música i la lletra.
Acostuma a ser la part de la cançó es remarca la idea principal o més important de la cançó. Pot haver repeticions de la tornada amb petites variacions i en algunes ocasions canvia la lletra de la darrera tornada.
Pot haver-hi cançons sense tornada.
Per fer l'esquema d'una cançó representarem la tornada amb la lletra T.

B) Parts instrumentals: Interludis

Son les parts sense veu d'una cançó. Es poden trobar al començament de la cançó, entre estrofes, entre estrofa i tornada i al final de la cançó.
L'interludi que trobem al començament de la cançó s'anomena Introducció.
Un interludi pot ser només un acompanyament instrumental o bé tenir una melodia destacada (Solo instrumental) que pot ser una part vocal de la cançó o no).

C) Coda:

Es la manera de finalitzar una cançó. Pot ser una part instrumental o una tornada.
Pot haver-hi cançons que acabin de manera sobtada; és a dir, sense coda.
Pot haver-hi cançons que repeteixen una part vocal o instrumental i van disminuint el volum. Ho hem d'indicar a l'anàlisi indicant la part que es repeteix amb la paraula "perdent-se" (de perdre volum). En clàssic s'utilitza el terme italià *diminuendo*.

Atrapado en las redes de la SGAE

La cadena Café Hispano, que dejó de pagar a la entidad tras negarle esta la resolución de su contrato, ha sido condenada a abonar 1.622 euros

JAVIER BECERRA

A Coruña / la voz 06 de enero de 2014 05:00

Bernard Parente no quiere que la SGAE ni otras entidades gestoras de derechos de autor saque ni un solo euro más de su caja registradora. Lo deja claro en la entrada de cualquier de los establecimientos de Café Hispano, la cadena de la que es socio. En todas luce el mismo cartel: «Este establecimiento renuncia al uso y disfrute de todas y cada una de las obras audiovisuales y musicales gestionadas por SGAE, AIE, Agedi y Egeda». Abajo declara que en sus locales solamente se pone música cuya licencia le eximen del pago de esos derechos.

Es su particular modo de poner la venda antes de la herida. Otra herida más, en este caso. «Con la SGAE tú eres culpable hasta que demuestren que eres inocente», asegura. Y recurre la sentencia dictada contra su sociedad en octubre del 2013. Le condena a pagar 1.622,42 euros por haber dejado de abonar la cuota de autores. «Eran unos 20 euros al mes y yo no usaba sus canciones. Pedí a la SGAE romper un contrato que firmé porque me había amedrentado antes y se negaron. Mi postura fue dejar de pagarles». Ante el Juzgado de lo Mercantil número 2 defendió lo que rezan ahora sus carteles. Pero no le dieron la razón.

La sentencia reconoce ese intento de liquidación del contrato. Sin embargo, también explica que una de las cláusulas del mismo señala que para hacer efectiva esa ruptura es necesario retirar los aparatos de reproducción del establecimiento. «Es decir, me obligan a quitar mi equipo de música aunque yo no ponga canciones de su repertorio», explica Parente. Los televisores y los reproductores de música permanecen. Por tanto, el contrato continúa vigente.

Él asegura que desde hace años rastrea la Red en busca de música libre de derechos: «Es la única que uso», dice tajante. Pero el juez estimó en la mentada sentencia que su afirmación «carece de suficiente sustento probatorio». Sí se lo da a unas visitas de las sociedades de gestión. También a dos actas de julio en las que identifican programas televisivos en emisión y obras protegidas. Parente sostiene que se percató de alguna visita: «Van con el móvil y utilizan el Shazam [una aplicación que permite identificar canciones]. También te piden que cambies el canal [sostiene que solo emite deportes e informativos] para hacerle una foto. Luego, piden un tique para demostrar que fueron y se van».

«Un despropósito»

De todos modos, el hostelero niega todos esos supuestos y asegura que la situación en la que se encuentran su gremio al respecto es «un despropósito». Parente dice que la SGAE «va de que ellos gestionan el 100 % de la música mundial, cuando no es así». En base a ello, señala que «te meten tanta presión que, al final, cedes y pagas».

Al respecto indica cómo empezó su relación con la entidad: «No pagábamos de inicio y nos exigían unos 9.000 euros. Nos ofrecieron condonar la deuda con el alta». Ahora espera pasar página sin volver a pagar más. Habrá que ver si lo logra. El contrato todavía no se ha roto. Y la música sigue sonando.

Propietat intel·lectual i drets d'autor

Com **propietat intel·lectual** s'entén tota creació l' intel·lecte humà.

La **propietat intel·lectual** té a veure amb les creacions de la ment: les invencions, les obres literàries i artístiques, els símbols, els noms, les imatges i els dibuixos i models utilitzats en el comerç.

La **propietat intel·lectual** es divideix en dues categories: **la propietat industrial** (que inclou les invencions, patents, marques, dibuixos i models industrials i indicacions geogràfiques de procedència) i el **dret d'autor** (que abasta les obres literàries i artístiques, tals com les novel·les, els poemes i les obres de teatre, les pel·lícules, les obres musicals, les obres d'art, com ara els dibuixos, pintures, fotografies i escultures, i els dissenys arquitectònics).

El **dret d'autor** és un conjunt de normes jurídiques i principis que regulen els drets morals i patrimonials que la llei concedeix als autors pel sol fet de la creació d'una obra literària, artística, musical, científica o didàctica; estigui publicada o inèdita. Està reconegut com un dels drets humans fonamentals en la Declaració Universal dels Drets Humans.

Amb l'aparició de la impremta, que va permetre la distribució i còpia massiva de les obres, sorgeix la necessitat de protegir les obres no com objectes materials, sinó com fonts de propietat intel·lectual.

L'Estatut de la Reina Ana, aprovat pel parlament anglès en 1710, va ser la primera norma sobre copyright de la història. Aquesta llei establia que totes les obres publicades rebrien un termini de copyright de 14 anys, renovable per una vegada si l'autor es mantenia amb vida (o, sigui, un màxim de 28 anys de protecció).

Actualment en el Dret europeu, el termini de copyright s'estableix en la vida de l'autor més 70 anys. Un cop passat aquest temps, l'obra llavors pot ser utilitzada en forma lliure, respectant els drets morals.

A través d'un contracte de cessió de drets, és possible que un autor transmeti la titularitat dels drets patrimonials d'una obra. No és possible que cedeixi l'autoria de l'obra ja que aquest cas es consideraria frau.

La llei estableix que els autors han de cobrar els seus drets d'autor a través d'entitats de gestió col·lectiva.

La Societat General d'Autors i Editors (SGAE) és una societat privada espanyola reconeguda legalment com de gestió col·lectiva, dedicada a la gestió dels drets d'autor dels seus socis, entre els quals hi ha tota mena d'artistes i empresaris del negoci de la cultura.

Repartiment de recaptació

La SGAE no discrimina l'hora de cobrar compensacions per l'ús d'un material artístic; però sí que ho fa a l'hora de repartir la recaptació. Els criteris de repartiment estan recollits en els estatuts de la societat i aquest és verificat regularment per auditors externs.

El Stradivarius ya no sería el rey indiscutido de los violines

Según un «test ciego» realizado con violinistas solistas de fama internacional, la mayoría prefirió un instrumento moderno

09.04.14 - 06:49 -
COLPISA / AFP | WASHINGTON

Imagen de un violín Stradivarius. / Archivo

La reputación de un sonido inigualable de los Stradivarius, los violines italianos fabricados hace 300 años, ha sido impugnada por un «test ciego» realizado con violinistas solistas de fama internacional, la mayoría de los cuales prefirió un instrumento moderno. Para este examen, investigadores franceses sometieron doce violines a esos concertistas, seis modernos y seis antiguos, entre ellos cinco Stradivarius.

Les pidieron entonces a los músicos que eligieran el violín que prefirieran para reemplazar al que poseían para una hipotética gira de conciertos. Todos los solistas probaron todos los instrumentos en una sala de conciertos de 300 plazas y una más amplia en París, precisan los investigadores cuyo estudio aparece en la última edición de la revista Proceedings de la Academia Nacional de Ciencias.

Cada ensayo duró más de una hora y los músicos no podían identificar visualmente los violines, porque los modernos fueron tratados de modo que parecieran antiguos.

Los autores de esta experiencia, entre ellos Claudia Fritz del Instituto Jean le Rond d'Alembert de París, precisan que seis de los diez solistas prefirieron un violín moderno. Uno de esos instrumentos modernos parece haberse destacado del resto. Ninguno de los diez violinistas pudo adivinar la edad de los diferentes instrumentos ni, por tanto, distinguir violines antiguos de modernos.

Estos resultados desafían la aceptada opinión de larga data de que los Stradivarius tienen cualidades tonales que no pueden ser igualadas por los instrumentos modernos, concluyen los autores de esta investigación. Fabricados por el maestro artesano Antonio Stradivari en el siglo XVII, estos violines valen millones de dólares. Los mejores violines fabricados en la actualidad valen 50.000 dólares.

Los músicos y científicos intentaron desde siempre explicar por qué el sonido de los Stradivarius es tan extraordinario. Las teorías explicativas van desde la que lo atribuye a la madera utilizada, proveniente de castillos y catedrales antiguas, hasta el empleo de un barniz secreto. Otros científicos defienden la teoría de que un período extremadamente frío en Europa entre 1645 y 1715 habría mejorado la calidad de la madera de los instrumentos.

Dones compositores de la història de la música.

Si us demano sobre quants compositors musicals clàssics coneixeu, estic segura que em direu mitja dotzena o més sense problemes. Però si us pregunto per compositores? Aquí la cosa canvia, veritat?

Tret dels que tinguin un cert nivell de cultura musical, la resta de nosaltres amb prou feines podríem citar una, dues o cap... Però la veritat és que també hi va haver dones compositores i amb un gran talent musical per cert, encara que en la majoria dels casos es van veure eclipsades per les normes que dictava la societat d'aquell moment.

Coneguem a unes quantes d'aquestes grans artistes.

Hildegarda de Bingen (Alemanya 1098-1179)

Va ser abadessa, líder monàstica, profeta, metgessa, escriptora, va crear un alfabet i encara va tenir temps per compondre 78 obres musicals de caràcter litúrgic.

Entre elles destaca un Oratori, una cosa realment excepcional si tenim en compte que aquest format no es va inventar oficialment fins al segle XVII.

Leonor d'Aquitània (1122-1204)

Va ser reina d'Anglaterra i França, mare de Ricard Cor de Lleó i Joan sense Terra i àvia de Blanca de Castella. Va ser una de les primeres dones trobador de la història.

Maria Anna Mozart (Salzburg 1751-1829).

Germana major de Wolfgang Amadeus Mozart va ser també una nena prodigi i en la seva joventut tocava amb el seu germà en nombrosos concerts. Va destacar especialment amb el piano i el clavecí.

Quan va arribar a edat adulta, a causa de la mentalitat de l'època, es va veure obligada a abandonar la seua carrera musical.

Es creu que va compondre algunes peces musicals ja que Amadeus parla d'elles en alguna de les seues cartes alabrant-les. Però res ha arribat fins als nostres dies.

Elisabeth Jacquet de la Guerre (París 1665-1729)

Des de xicoteta va demostrar la seua gran habilitat amb el clavecí i amb tan sols 5 anys tocava aquest instrument davant del rei Lluís XIV. Va compondre més d'una dotzena d'obres entre teatre, música vocal i instrumental.

Maria Agata Szymanowska (Polònia 1789-1831)

Pianista i compositora està considerada la millor pianista i primera professional del segle XIX.

El seu estil va influir en el mateix Chopin al que va impartir classes.

Fanny Mendelssohn (Alemanya 1805-1847)

La seva mare deia d'ella que "Fanny va nèixer amb els dits per tocar fugues de Bach".

Germana del famós compositor Felix Mendelssohn. Va compondre un total de 466 peces musicals, algunes de les quals van haver de ser publicades originàriament amb el nom del seu germà. Una cosa que sempre va reconèixer obertament Félix Mendelssohn.

Clara Schuman (Alemanya 1819-1896)

Esposa del compositor Robert Schuman va ser una gran virtuosa del piano i és col·locada al mateix nivell de Franz Liszt o Sigismund Thalberg, altres grans virtuoses del piano de la seua època.

La gran pressió social que patien les dones que no seguien el seu paper queda reflectit en aquest apunt que va fer Fanny al seu diari: "Alguna vegada vaig creure que tenia talent creatiu, però he renunciat a aquesta idea, una dona no ha de desitjar compondre. Cap ha estat capaç de fer-ho, així que per què podria esperar-ho jo?".

Malgrat tot ens han quedat alguns dels seus treballs per a piano.

Alma Mahler (1879-1964)

Des de noia va estar molt relacionada amb l'art i la música gràcies als seus pares. Va adquirir una sòlida formació musical.

El 1902 es va casar amb Gustav Mahler, abandonant la composició per dedicar-se al matrimoni per exprés desig del seu marit.

Va mantenir tota la seva vida una gran amistat amb el compositor Alban Berg. Va compondre diversos Lieder i fins es va proposar compondre una òpera.

El 1916 va nàixer Manon, filla d'Alma i el seu segon marit, Walter Gropius. Morirà prematurament als 18 anys. Alban Berg, que adorava a la noia, li va dedicar el seu "Concert per a violí", subtitulant-lo "a la memòria d'un àngel".

Aquestes dones compositores no són les úniques, només algunes d'elles. Lamentablement, la nostra societat era així en aquelles èpoques, i encara que sembli mentida, tampoc hem avançat molt...

Preguntes sobre la pel·lícula Amadeus

1. On va néixer Mozart?
2. Descriu un episodi de la seva infantesa que surt a la pel·lícula.
3. Quins instruments tocava?
4. Quines de les seves òperes surten en aquesta pel·lícula?
5. Qui era Salieri?
6. Quin libretto havia prohibit l'emperador?
7. Per qui va treballar en Mozart?
8. Per quin motiu donen classes particulars Mozart i Salieri?
9. Explica quina discussió tenen sobre la llengua en la que s'ha d'escriure la propera òpera de Mozart.
10. En quina llengua volia escriure Mozart la seva òpera?
11. Quina obra li encarrega el personatge misteriós?
12. Què és un Requiem?
13. Quina obra va deixar Mozart sense acabar?
14. Quins dos tipus de teatres apareixen a la pel·lícula?
15. Diferències entre els dos teatres que apareixen a la pel·lícula.
16. Diferents maneres de contractar el servei d'un compositor que ens mostra aquesta pel·lícula
17. A quina òpera de Mozart surt la figura del pare recriminant-li la vida que porta, segons explica Salieri?
18. On va ser enterrat Mozart?
19. Perquè aquesta pel·lícula fa servir el nom de Mozart menys conegut?
20. Aquesta pel·lícula ens explica fets històrics reals? (raona la teva resposta explicant el que hi ha de real i de fictici)

Preguntes sobre la pel·lícula SHINE

1. Quin és el nom del pianista que protagonitza Shine?
2. Quin tipus d'educació rep? A quin entorn social pertany la seva família?
Quants amics té?
3. Amb quina obra es presenta al concurs de piano local quan era petit? De quin estil és? Quin nivell de dificultat té aquesta obra?
4. Quin és l'obra més difícil del món segons aquesta pel·lícula?
5. Perquè no pot un alumne jove interpretar bé a Rajmáninov?
6. Petita biografia de Rajmáninov?
7. Perquè podem trobar diferents grafies del nom Rajmaninov i d'altres noms de compositors russos?
8. Per quin compositor aconsella el professor de música començar? De quin estil és? Perquè és aconsellable interpretar aquest compositor a l'edat de David?
9. Quina és la primera oportunitat que té David de anar a estudiar fora? Perquè no hi pot anar?
10. Què passa en el proper concurs al que és presenta?
11. Com li arriba la segona oportunitat? Què passa aquesta vegada?
12. Quina conseqüència té la seva decisió d'anar a Londres?
13. Com és la seva vida a Londres?
14. Com prepara el concurs amb el seu professor? Perquè ha d'aprendre les notes per després oblidar-les?
15. Què li va dir Rajmaninov al professor d'en David en sentir-lo tocar el seu concert? Què vol dir?
16. Què li va passar durant el concurs?
17. És possible trencar una corda del piano con passa a la pel·lícula?
18. Que fa que en David retorni a la música després de que els metges li prohibissin?
19. On es torna a retrobar David amb el públic? Quina és la obra amb la que es retroba amb el públic? A quin tipus de música pertany?
20. Qui és la responsable de que torni als escenaris?